

PRÍRUČKA DOBRÝCH PRAKTÍK V OBLASTI MIESTNÉHO ROZVOJA



Projekt NICOLE



Spolufinancovaný
Európskou úniou



Táto publikácia je spolufinancovaná Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú názormi a vyhláseniami autorov a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru EACEA. Európske únia ani EACEA za ne nepreberajú žiadnu zodpovednosť.

Obsah

NICOLE - Projekt	3
IO2. Príručka osvedčených postupov a miestneho rozvoja.....	1
Obsah príručky	2
<i>VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOV TÝKAJÚCE SA NÁRODNÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV</i>	<i>2</i>
<i>REGIONÁLNE / MIESTNE PLÁNOVANIE a NAJLEPŠIE PRAKTIKY</i>	<i>3</i>
<i>Vysvetlivky:.....</i>	<i>3</i>
<i>Odporúčaná štruktúra prípadovej štúdie:.....</i>	<i>4</i>
1) ČESKÁ REPUBLIKA.....	5
<i>Stratégia komunitne vedeného miestneho rozvoja MAS ZDRUŽENIA SPLAV na obdobie 2021-2027.....</i>	<i>5</i>
STRATÉGIA ROZVOJA OBCE POTŠTEJN V ROKOCH 2016-26.	2
<i>Miestny akčný plán rozvoja výchovy a vzdelávania v ORP Rychnov nad Kněžnou</i>	<i>1</i>
SOCIÁLNY PODNIK OBCE NERATOV	2
2) ESTÓNSKO.....	0
<i>REGIONÁLNY ROZVOJ V ESTÓNSKU</i>	<i>0</i>
Zelená obec v Estónsku	1
Mimovládna organizácia Re Studio.....	1
Dedina nádeje v Estónsku	1
3) FÍNSKO.....	1
<i>REGIONÁLNY ROZVOJ VO FÍNSKU.....</i>	<i>1</i>
<i>Uhlíkovo neutrálny projekt South Pirkanmaa 2030.....</i>	<i>4</i>
<i>Družstvo Kukkiän Kasvattamo</i>	<i>5</i>
<i>Od workshopov po rast podnikania</i>	<i>5</i>
<i>Dediny Pirkanmaa pohlcujúce a skladujúce uhlík.....</i>	<i>5</i>
4) MAĎARSKO	8
<i>Alsómocsolád, inteligentná dedina.....</i>	<i>2</i>
<i>Gömörszőlös, pilot pre samosprávne dediny</i>	<i>6</i>
<i>Budovanie imidžu v Trizsi.....</i>	<i>13</i>
5) TALIANSKO.....	15
<i>I. SOCIÁLNE PODNIKANIE V TALIANSKU A V MESTE TURINE</i>	<i>15</i>
<i>1. Sociálne podnikanie v Taliansku</i>	<i>16</i>
<i>II. SOCIÁLNY A MESTSKÝ ROZVOJ V MESTE TURÍN</i>	<i>17</i>
<i>III. INTEGRÁCIA IMIGRANTOV V MESTE TURÍN</i>	<i>17</i>

PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE A NAJLEPŠIE POSTUPY – TALIANSKO	18
3.1. Sociálne podniky v Turíne.....	20
II. SOCIÁLNY A MESTSKÝ ROZVOJ V MESTE TORINO.....	25
III. INTEGRÁCIA IMIGRANTOV V MESTE TURÍN	29
1. Iniciatívy integrácie prisťahovalcov	29
IV. OSVEDČENÉ POSTUPY Z TALIANSKÉHO ÚZEMIA TÝKAJÚCE SA PRACOVNEJ INTEGRÁCIE ZRANITEĽNÝCH SUBJEKTOV.....	30
6) SLOVENSKO.....	1
<i>Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja, sro, rsp.....</i>	<i>1</i>
<i>Integrácia zraniteľných menšín v Spišskom Hrhove.....</i>	<i>3</i>
<i>Základná škola v Spišskom Hrhove - príklad ako dobre vzdelávať a začleňovať zraniteľné komunity.....</i>	<i>3</i>



NICOLE- Projekt

Analýza potrieb :

Mnohé regióny EÚ sú relatívne ďaleko od rozvojových centier a čelia mnohým výzvam v oblastiach trvalo udržateľného miestneho rozvoja. Často chýba vyspelá technická, dopravná, sociálna a environmentálna infraštruktúra, chýbajú pracovné miesta, ale aj kvalifikovaná pracovná sila, integrácia znevýhodnených na trh práce a ďalšie funkčné schémy trvalo udržateľného miestneho rozvoja, ale aj inovatívne riešenia v oblasti hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti. Takmer vo všetkých ukazovateľoch ukazovatele rozvoja vykazujú výrazné zaostávanie za európskym priemerom, a to platí aj pre oblasti, ktoré obchádzajú ukazovatele HDP a kvality života (svojpomoc, dobrá správa vecí verejných, budovanie komunit, sociálna a medzisektorová spolupráca, boj proti klimatickým zmenám, sociálna a medziodvetvová spolupráca, integrácia zraniteľných komunit). Vzdelávací sektor dlhé roky zaostával za najúspešnejšími krajinami EÚ z mnohých zložitých dôvodov. Prejavuje sa to aj v komunálnej oblasti, kde voleným predstaviteľom samospráv chýbajú vedomosti, zručnosti a skúsenosti efektívneho a transparentného riadenia pre budúcnosť ich samospráv. Medzi hlavné výzvy miestneho rozvoja v súčasnosti patrí boj proti zmene klímy a prispôsobenie sa zmene klímy, integrácia dlhodobu zraniteľných a znevýhodnených menšín, odliv mladých ľudí, vytváranie a udržiavanie integrity miestnych orgánov a udržiavanie miestneho sociálneho a ekonomického rozvoja. Ak si však urobíte lokálny prieskum problémov obce, väčšina starostov vám namiesto toho povie, že obci najviac chýba opravené námestie, oprava zatekajúcej cesty, či plot na miestnom cintoríne. Preto je potrebné špecifické vzdelávanie pre volených predstaviteľov samosprávy, najmä v oblasti hľadania kvalitných odpovedí na vyššie uvedené globálne a lokálne výzvy. Napriek všetkému v týchto prihraničných regiónoch existujú dobré postupy správy vecí verejných, ovocie dlhoročného úsilia osvietených manažérov, starostov a ľudí, ktorí sa snažia o lepší život pre všetkých. Projekt NICOLE sa preto snažil riešiť odbornú prípravu osôb s rozhodovacou právomocou, staval na týchto

osvedčených postupoch a prípadových štúdiách a umožnil zdieľanie osvedčených postupov, podporil prenos osvedčených postupov a skúseností v oblasti riadenia a testovaním školiacich kurzov posilnil ďalšie trvalo udržateľný rozvoj zaostávajúcich pohraničných regiónov.

Účelom projektu bolo: Zlepšiť schopnosti manažérov miestneho rozvoja v oblasti riadenia a podľa želaného vplyvu zlepšiť strategické a akčné plánovanie a implementáciu vysoko kvalitných plánov sociálneho a ekonomického rozvoja miestnymi zainteresovanými stranami.

Cieľ projektu: Zvýšiť povedomie a vedomosti poslancov a starostov samospráv, zlepšiť ich zručnosti v riadení miestneho rozvoja a tým zlepšiť plánovanie a realizáciu sociálneho a ekonomického rozvoja obcí.

Konkrétne ciele:

- 1). Zvýšiť dostupnosť najlepších postupov miestneho rozvoja
- 2). Zlepšiť zručnosti, kompetencie, vedomostnú základňu školiteľov/pedagógov, ktorí vyučujú zainteresované strany miestneho rozvoja (primárna cieľová skupina)
3. Zvýšiť povedomie a vedomosti, kompetencie, znalosti a schopnosť reagovať u aktérov miestneho rozvoja (sekundárna cieľová skupina)

Realizované projektové aktivity:

a) Príprava nástroja miestneho rozvoja (Profil obce), ktorý využíva množstvo miestnych, regionálnych a národných ukazovateľov na lepšie pochopenie a poznanie miestnych problémov, výziev, príležitostí a inteligentných spôsobov rozvoja.

b) Identifikácia, zhromažďovanie, spracovanie a šírenie dobrých praktík miestneho rozvoja a ich zverejnenie vo forme Príručky osvedčených postupov pre ostatných rozhodujúcich činiteľov a kandidátov z prihraničných regiónov EÚ.

c) pripraviť a otestovať školiaci kurz pre osoby s rozhodovacou právomocou v oblastiach záujmu projektu (najmä integrácia zraniteľných komunit, zmena klímy, miestny rozvoj), zdieľať a rozširovať, obohatovať schémy miestneho rozvoja o nové nápady, riešenia a praktík

d) Príprava a poskytovanie on-line nástrojov pre miestnych rozhodovacích orgánov, miestnych, regionálnych a národných aktérov (ukazovatele a osvedčené postupy).

Výstupy projektu:

- 1). Metodika obecných profilov (ukazovatele)
- 2). Príručka osvedčených postupov – Príručka osvedčených postupov miestneho rozvoja o sociálnom podnikaní a iných projektových prioritách (ako...?)
- 3). Online nástroj pre miestne zainteresované strany (zefektívnenie plánovania miestneho rozvoja).

Cieľové skupiny:

- Školitelia, vychovávatelia partnerov aktívnych vo vzdelávaní a školeniach dospelých (30 osôb)
 - Miestni rozhodovatelia (starostovia, členovia rady) (300 osôb v 7 krajinách)
 - Miestni zainteresovaní, ktorí sa zaujímajú o miestny rozvoj (vedúci komunity, kňazi, aktivisti mimovládnych organizácií, farmári, podnikatelia) – 70 osôb
- Nadnárodný rozmer: Projekt stavia na rôznych miestnych a národných osvedčených postupoch niekoľkých krajín EÚ a spája množstvo úspešných prístupov, ktoré uspokojujú veľmi odlišné potreby a podmienky miestneho rozvoja. Tento prístup poskytne univerzálny súbor nástrojov, ktorý stavia na rozdieloch, ale poskytuje spoločné – univerzálne usmernenia a odpovede. Okrem toho projekt poskytuje širokú škálu zručností a rôznych vedomostí zo 7 krajín.



IO2. Príručka osvedčených postupov a miestneho rozvoja

Analýza potrieb :

Partneri sa rozhodli identifikovať, zozbierať osvedčené postupy z oblastí záujmu miestnych samospráv, upraviť, spracovať a vydať príručku, ktorá bude slúžiť primárnym a sekundárnym cieľovým skupinám. Príručka pozostáva z cenných osvedčených postupov spracovaných ako prípadová štúdia v oblastiach naliehavých potrieb miestnych samosprávnych činiteľov s rozhodovacou právomocou: sociálne podnikanie, efektívne začlenenie vylúčených, miestne adaptačné a zmierňujúce opatrenia na zmenu klímy a súvisiace zvyšovanie povedomia a jasné usmernenia, ako sledova zmeny klímy, poučiť sa z toho a prispôbovať aktivity potrebám miestneho rozvoja . Primárna cieľová skupina (výskumníci, školitelia partnerov projektu) získali svojpomocne vytvorený hodnotný vzdelávací nástroj, ktorý im pomôže poskytovať lepšie služby strategického a akčného plánovania a realizovať školenia na miestnej a regionálnej úrovni. Program sociálneho podnikania (po počiatočnom neúspechu na Slovensku v minulom desaťročí) by sa mal reštartovať s úspešnými príbehmi a efektívnym inteligentným riadením a lokálnou angažovanosťou.

Cieľové skupiny: Príručka slúži najmä dvom cieľovým skupinám projektu (školitelia a výskumní pracovníci, plánovači) a zainteresovaným stranám miestnej samosprávy (osobám s rozhodovacou právomocou a iným). Príručku budú využívať rôznymi spôsobmi. Zatiaľ čo školitelia ju budú používať ako učebnicu pri poskytovaní školení, osoby s rozhodovacou právomocou ju budú používať ako zdroj inšpirácie, pokynov a osvedčených postupov, ktoré treba dodržiavať.

Hlavným prvkom inovácie je teda dvojitý prínos pre rôzne cieľové skupiny. Sprievodca bude slúžiť aj ako učebný a učebný nástroj.

Očakávaný vplyv: Zlepšená kvalita poskytovania školení o strategickom a akčnom plánovaní pre miestnych tvorcov rozhodnutí a zvýšená kapacita a rozmanitosť zdrojov školiteľov partnerov konzorcií. Zlepšenie zručností, vedomostí a rozhodovania

miestnych zainteresovaných strán v partnerských a európskych krajinách a zároveň prispôsobenie osvedčených postupov a začatie miestnych iniciatív sociálneho podnikania.

Prenosnosť: Príručka bude existovať v 6 jazykoch partnerov + angličtina a bude dostupná prostredníctvom viacerých zdrojov: platforma šírenia PADOR a EPALE, cloudová jednotka a portál žiadateľa a webové stránky partnerov konzorcia, webové stránky miestnych príjemcov (obcí), ktorí využili profilovú metodológiu.

Ako na to: Žiadateľ poskytol partnerom a vedúcemu pracovnej skupiny IO2 referenčný rámec obsahu príručky vrátane oblastí záujmu a vzorovej prípadovej štúdie. Vedúci pracovnej skupiny IO2 dohliadal a riadil celkovú prácu na príručke. Spracované a anglická/národná verzia prípadových štúdií bola uložená na webových stránkach žiadateľa a v cloudovom priestore Project Google Drive. Partneri oznámili identifikovaných, vybraných a prijatých pracovníkov, ktorí vypracovali plánované výstupy. Koordinácia prebiehala prostredníctvom stretnutí partnerov, prostredníctvom určenej platformy Project Google drive a prostredníctvom e-mailu a komunikácie na sociálnych sieťach, ako je popísané v sekcii o komunikácii. Návrh príručky bol testovaný v troch vybraných partnerských krajinách pod vedením relevantných projektových partnerov, ktorí zorganizovali testovacie vzdelávacie/školiace mobility za účasti miestnych starostov s cieľom otestovať používanie príručky. Spätná väzba, názory a skúsenosti boli zdieľané medzi partnermi konzorcií a príručky boli aktualizované. Hotové príručky boli následne prezentované na multiplikačných podujatiach v Maďarsku aj na Slovensku.



Obsah príručky

VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOV TÝKAJÚCE SA NÁRODNÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV

V Maďarsku a na Slovensku existuje osobitný zákon na tvorbu strategických dokumentov, ktorý je potrebné dodržiavať (často v súvislosti s príslušnými územnými plánmi), v Estónsku túto problematiku rieši národný dokument Estónsko 2035. Aj v Taliansku existujú zákony pre tvorbu stratégií, ale sú súčasťou zákonov územného plánovania. Podobne je to vo Fínsku, kde túto problematiku rieši zákon o regionálnom rozvoji. V Českej republike zákon definuje iba strategické dokumenty na rôznych úrovniach, ale celý proces strategického plánovania nie je zakotvený v zákone.

JE STRATEGICKÉ PLÁNOVANIE REGIONÁLNEHO ROZVOJA VO VAŠEJ KRAJINE ZAKOTVENNÉ V ZÁKONOCH? SÚ TIETO DOKUMENTY PRÁVNE ZÁVÄZNÉ?

V Českej republike sa strategické plánovanie spomína v zákone o obciach (ktorý hovorí, že obec schvaľuje rozvojové dokumenty obce) a zákone o regionálnom rozvoji (ktorý definuje strategické dokumenty na rôznych úrovniach NUTS). Na rozdiel od územného plánovania však nemajú jasný základ v zákone a nie sú právne záväzné.

V Maďarsku existuje zákon o územnom rozvoji a územnom plánovaní, ktorý definuje, ako môže vláda, ako aj štátna správa na regionálnej, krajskej a miestnej úrovni realizovať projektové zámery vo svojom území. Zákon okrem iného upravuje charakter sídiel alebo jednotlivých stavieb v konkrétnych lokalitách (napr. neumožňuje výstavbu viacpodlažných bytových domov v malých obciach a pod.). Zákon je právne záväzný, no je taký komplikovaný, že sa dá do istej miery obísť.

Slovensko - existuje zákon č. 503/2001 o podpore regionálneho rozvoja - v oblasti plánovania regionálneho rozvoja je potrebné riadiť sa jeho záväznými pravidlami.

Estónsko - na štátnej úrovni existuje dokument Estónsko 2035. Ďalej má každá samospráva svoju stratégiu (plán rozvoja + rozpočet + územný plán) a všetky dokumenty sú záväzné.

V Taliansku má mestské plánovanie a územné plánovanie dlhú tradíciu už od stredoveku - pôvodne hlavne v mestách, neskôr sa rozšírilo po celom území. Strategické plánovanie je súčasťou zákonov o územnom plánovaní zo 60. – 90. rokov 20. storočia. Legislatíva bola v roku 2001 zjednotená do jedného zákona, ktorý je záväzný a povinný.

Strategické plánovanie, alebo regionálny rozvoj sa vo Fínsku riadi zákonom o regionálnom rozvoji a implementácii regionálnej a štrukturálnej politiky EÚ, ktorý bol reformovaný v roku 2021. Zároveň existujú ďalšie súvisiace zákony z roku 2021, ako napríklad zákon o financovaní Regionálny rozvoj a projekty regionálnej a štrukturálnej politiky EÚ a zákon o štátnych dotáciách na rozvoj podnikania v rokoch 2021-28. Zákony definujú ciele a priority regionálneho rozvoja a tiež napríklad stanovujú podporu podľa jednotlivých regiónov vo Fínsku.

REGIONÁLNE / MIESTNE PLÁNOVANIE a NAJLEPŠIE PRAKTIKY

1) ČESKÁ REPUBLIKA

- a) Prehľad funkčných národných/regionálnych programov
- b) Prípadové štúdie: Príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní

2) ESTÓNSKO

- a) Prehľad funkčných národných/regionálnych programov
- b) Prípadové štúdie: Príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní

3) FÍNSKO

- a) Prehľad funkčných národných/regionálnych programov
- b) Prípadové štúdie: Príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní

4) MAĎARSKO

- a) Prehľad funkčných národných/regionálnych programov
- b) Prípadové štúdie: Príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní

5) TALIANSKO

- a) Prehľad funkčných národných/regionálnych programov
- b) Prípadové štúdie: Príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní

6) SLOVENSKO

- a) Prehľad funkčných h národných/regionálnych programov
- b) Prípadové štúdie: Príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní

Vysvetlivky:

Úvod do národnej politiky / legislatívy o miestnom strategickom a akčnom plánovaní na základe prieskumu SPLAV, Česká republika.

Krátky prehľad národných požiadaviek voči obciam (napr. čo musia pripraviť a mať na miestnej úrovni, ich povinnosti v oblasti strategického a miestneho akčného plánovania,). Môžu existovať citácie zákona/zákona, nie však celé pasáže, ale informatívnejšie a jasnejšie vysvetlenia.

Príklad : Slovenský zákon o podpore regionálneho rozvoja 539/2008 Zz. Základnými dokumentmi podpory regionálneho rozvoja sú: Národná stratégia RV, Regionálna stratégia RV, Programy rozvoja obcí alebo Spoločný/Zdieľaný program viacerých obcí . Môžete spomenúť oblasti, ktorým by sa mali tieto programy venovať ako: ľudské zdroje, rozvoj infraštruktúry, ochrana prírody, kultúra, občianska spoločnosť atď...

Municipálny program by mal pozostávať z:

- a) analytická časť, ktorá obsahuje komplexné zhodnotenie a rozbor východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo vzťahu k existujúcim stratégiám a koncepciám a využitie vnútorného potenciálu, jeho limity a rozvoj, definovanie podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj,
- b) strategická časť, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce zohľadňujúcu jej vnútorné špecifiká a určuje hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce pri rešpektovaní zásad regionálnej politiky s cieľom dosiahnuť vyvážený trvalo udržateľný rozvoj,
- c) programová časť, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a činností na zabezpečenie plnenia programu rozvoja obce,

d) implementačná časť, ktorá je zameraná na popis inštitucionálneho zabezpečenia vo forme partnerskej a organizačnej realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia programu rozvoja obce s merateľnými ukazovateľmi, vecný a časový harmonogram programu rozvoja obce vo forme akčných plánov, a

e) finančná časť, ktorá obsahuje finančnú podporu jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálne a organizačné aspekty realizácie programu rozvoja obce.

a) Prehľad funkčných národných/regionálnych programov

Tu môžete opísať existujúce, národné alebo regionálne programy, ktoré sa zaoberajú oblasťami záujmu nášho projektu : sociálne podnikanie, efektívne začleňovanie vylúčených , miestne adaptačné a zmierňovacie opatrenia na zmenu klímy a súvisiace zvyšovanie povedomia a jasné pokyny, ako ich dodržiavať, učiť sa z nich a prispôbiť ich potrebám miestneho rozvoja . Taliansky popis týchto programov je tu akceptovateľný alebo môj popis Košického regionálneho sociálneho podniku (ktorý zatiaľ nemá dostatok údajov a výstupov na to, aby bol najlepším postupom...)

b) Prípadové štúdie: Príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní

Tu by sme mali popísať príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní s odporúčanou štruktúrou nižšie. Dohodli sme sa, že každá krajina by mala opísať aspoň 3 takéto príklady úspešných miestnych praktík. Ak je to možné, zhodujú sa podľa nižšie uvedenej odporúčanej štruktúry.

Tieto praktiky (ak je to možné) by mali byť sprevádzané obrázkami (dodané nezávisle s jasnými pokynmi, kam v texte ich umiestniť).

Odporúčaná štruktúra prípadovej štúdie:

- 1) Všeobecný úvod o inštitúcii (štruktúra, typ, oblasť činnosti, počet zamestnancov, jej ciele, poslanie, vízia - prípadne + kontaktné údaje)
- 2) Úvod do prípadovej štúdie: aké problémy sa riešili
popis východiskového bodu/situácie
kto konal - bol zodpovedný za riešenie
- 3) Hlavné iniciatívy, programy, služby, produkty alebo činnosti inštitúcie
- 4) Cieľové skupiny (ktoré majú prospech z existencie a služieb alebo produktov inštitúcie)
- 5) Čo sa dosiahlo (vplyv / výsledky)
- 6) Zdroje príjmov (fondy EÚ, podpora regiónov, podpora mesta, súkromná podpora..?)
- 7) Obrázky
- 8) Referencie, svedectvá



1) ČESKÁ REPUBLIKA

a) Přehľad pracovných národných/regiónálnych programov

Stratégia komunitne vedeného miestneho rozvoja MAS ZDRUŽENIA SPLAV na obdobie 2021-2027

Stratégia územného rozvoja Miestnej akčnej skupiny (MAS) Sdružení SPLAV je príkladom procesu spracovania strategického dokumentu rozvoja územného celku. Dôvodom spracovania strategického plánu bola potreba vytvorenia podkladu pre koncepčné riadenie rozvoja územia v správe MAS a zároveň podkladu pre získanie dotačných prostriedkov na realizáciu navrhovaných opatrení.

1. VEREJNÝ OBSTARÁVATEĽ, SPRACOVATEĽ, DÁTUM VYKONÁVANIA

Zadávatel' : Ministerstvo pre miestny rozvoj, Česká republika

Vypracovalo : Sdružení SPLAV, zs, Rychnov nad Kněžnou, Královéhradecký kraj, Česká republika

Termín spracovania : 20.2. – 21.2

Rozsah dokumentu : 37 strán a 6 príloh

Odkaz na plnú verziu:

2. ZADANIE, ÚČEL A CIEĽ STRATEGICKÉHO PLÁNU

Strategický plán MAS Sdružení SPLAV na obdobie rokov 2021-2027 je rozvojovým dokumentom pre územie MAS, ktoré zahŕňa 31 obcí v okrese Rychnov nad Kněžnou v severovýchodnej časti Čiech. Dokument je povinný pre každú MAS, aby mohla čerpať prostriedky EÚ na príslušné programové obdobie. Stratégia stavia na predchádzajúcej stratégii (na roky 2014-2020). Zadávateľom stratégie je Ministerstvo pre miestny rozvoj Českej republiky. Stratégiu pripravilo MAS Sdružení SPLAV samostatne v rokoch 2020-2021, schválilo ju Valné zhromaždenie MAS a v auguste 2021 schválilo Riadiaci orgán MsÚ. Celý dokument bol spracovaný podľa osnovy vytvorenej MMR. Použitie tejto osnovy nebolo pre

MAS povinné, ale odporúčané. Stratégia má 4 základné kapitoly - Popis MAS a jej územia; Analytická časť; Strategická časť a Implementačná časť.

MAS Sdružení SPLAV je jednou z asi 200 MAS v Českej republike. Pre rozvoj svojich regiónov tieto MAS zabezpečujú jednak vypracovanie strategických plánov rozvoja a jednak finančné zdroje na podporu ich implementácie. Tieto prostriedky pochádzajú zo štrukturálnych fondov EÚ s príspevkom Českej republiky. MAS pripravujú svoju stratégiu vždy na každé programové obdobie cca 6 rokov, na jej prípravu spolupracujú zamestnanci a členovia MAS, ako aj ostatná verejnosť z regiónu.

Cieľom stratégie a jej tvorby je stanoviť rozvojové priority regiónu na základe podrobnej analýzy jeho potenciálu a získať finančné zdroje na ich plnenie.

Očakávaní používateľa strategického plánu

1. Združenie SPLAV, zs . - stratégia je základom pre výber projektov z územia podporovaného z fondov EÚ

2 . Obce, mimovládne organizácie, podnikatelia z územia MAS - stratégia je tematickým sprievodcom a inšpiráciou pre prípravu vlastných plánov

3. Orgány verejnej správy - vypracovaná stratégia schválená ministerstvom je dôkazom zodpovednosti a koncepcnosti činnosti MAS ako partnera pri spoločných aktivitách.

3. VÝCHODISKÁ, POUŽITÉ METÓDY, HARMONOGRAM PRÁCE

Úvod koncepcnej časti stručne definuje oblasť záujmu stratégie , ktorá je totožná s územnou pôsobnosťou MAS. Tvorí ho 31 obcí s rozlohou 48 097 ha a 35 912 obyvateľmi (1.1.2020). Nasleduje veľmi stručná charakteristika 18-ročnej histórie MAS - MAS Sdružení SPLAV je jednou z najdlhšie fungujúcich MAS v Českej republike.

Zapojenie komunity pri spracovaní dokumentu je potom podrobnejšie popísané. V prípade územných stratégií MAS by zapojenie komunity malo byť intenzívne a táto stratégia to potvrdzuje. Na spracovaní dokumentu MAS úzko spolupracovala so všetkými 54 členmi MAS, takže mala priame informácie z veľkej väčšiny obcí v okolí. Komunikovala s nimi na diaľku (e-mail, telefóny) aj priamo na pravidelných valných zhromaždeniach.a na stretnutiach s vedením a občanmi v každej z obcí. Prostredníctvom webových stránok, sociálnych sietí a osobných kontaktov zorganizovala aj anketu pre všetkých obyvateľov v oblasti, ako aj niekoľko diskusných skupín.

Nasledovala socioekonomická analýza založená na kombinácii dvoch rôznych metód získavania informácií

o území. Podstatou expertnej metódy je získavanie objektívnych informácií na základe štatistických údajov, územnoplánovacej dokumentácie, odborných podkladov a pod., komunitnou metódou je získavanie informácií od miestnych aktérov formou stretnutí, rozhovorov, dotazníkov a pod. MAS používa na rozvoj stratégie obe metódy. Vzhľadom na to, že analýza bola podrobne rozpracovaná v samostatnej prílohe, samotný dokument obsahuje len zhrnutie najdôležitejších zistení z tejto analýzy. Výsledkom sociálno-ekonomickej analýzy je tradičná SWOT analýza, ktorá definuje silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby regiónu.

Nasleduje vyhodnotenie Rozvojového potenciálu. Pre toto hodnotenie bolo územie rozdelené na dve oblasti s relatívne odlišnými charakteristikami – horské a podhorské oblasti. Každá z týchto oblastí má iný potenciál pre ďalší rozvoj. Na základe vykonaných analýz a hodnotení zostaviť zoznam 15 rozvojových potrieb bol zoznam zostavený ako podklad pre stanovenie cieľov Združenia SPLAV v rozvoji regiónu Rychnov - popisuje nedostatky, ktoré je potrebné v území pre jeho ďalší úspešný rozvoj postupne odstraňovať pri zohľadnení skutočného potenciálu regiónu.

Tretou kapitolou je Strategická časť, ktorá obsahuje Víziu situácie v hodnotenom území na konci plánovaného obdobia az nej vychádzajúce 3 strategické ciele. Na ich splnenie bolo definovaných 15 špecifických cieľov a 14 opatrení. Opatrenia sa prelínajú v strategických aj špecifických cieľoch. Stratégia MAS je spracovaná tak, že jednotlivé problémové oblasti, ciele a samotné opatrenia sú navzájom prepojené a nie je možné ciele a opatrenia realizovať jednotlivo. Stratégia používa maticu na zobrazenie jasného prepojenia medzi všetkými opatreniami. Ide najčastejšie o faktickú a aj časovú súvislosť a rôznej hodnoty.

V ďalšej časti dokumentu je popísaná väzba na ďalšie Súvisiace strategické dokumenty. Stratégia územia MAS je úzko prepojená ako s priamo nadradeným rozvojovým dokumentom - Stratégiou rozvoja Královéhradeckého kraja na obdobie 2021-27, tak aj so základným rozvojovým dokumentom Českej republiky Stratégiou regionálneho rozvoja Českej republiky 2021+. Všetky opatrenia MAS vychádzajú zo Strategického cieľa č. 3 Stratégie ČR, ktorý je zameraný na tzv. Regionálne centrá vyššieho poriadku a ich zázemie a jeho špecifické ciele. Do tejto kategórie patrí celé územie MAS.

Záverečná Implementačná časť dokumentu najskôr popisuje činnosť a štruktúru MAS vr. jednotlivé

komunikačné prvky tak v rámci MAS (medzi zamestnancami a členmi MAS), ako aj smerom k verejnosti. Nasleduje popis Animácie subjektov v území, aby sa podieľali na implementácii cieľov stratégie a tiež opis Spolupráca MAS pri implementácii stratégie na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni.

Dôležitou súčasťou stratégie je vždy spätná väzba – popis toho, ako možno hodnotiť realizáciu aktivít uvedených v stratégii. MAS sa musí riadiť Indikátormi uvedenými v takzvanom národnom číselníku indikátorov. Používajú sa na hodnotenie toho, ako MAS hospodári s prostriedkami EÚ. Zároveň MAS okrem povinných ukazovateľov sleduje aj vlastné hodnoty ukazovateľov. Pre každý zo strategických cieľov má stanovený jeden výstupový indikátor, ktorý bude sledovať okamžitý výstup cieľa a 2-3 výsledkové indikátory (výsledky vznikajú v súvislosti s aktivitami projektu, ktoré na ne majú významný vplyv, ale dosahovanie výsledku je čiastočne závislá od vplyvov nezávislých od aktivít projektu).

Dokument uzatvára popis rizík implementácie strategických plánov, stupeň ich závažnosti a pripravenosť na ich elimináciu.

4. SÚHRN DOKUMENTU

Dokument Stratégia územného rozvoja tvorí v súčasnosti takzvanú koncepčnú časť s 37 stranami, ktorá má 6 samostatných príloh. Najrozsiahlejšou prílohou je sociálno-ekonomická analýza územia, ktorá má 29 strán. Na koncepčnú časť stratégie budú v rovnakom období nadväzovať tematické strategické / programové rámce (Ľudské zdroje, Rozvoj vidieka, Podnikanie, Životné prostredie, ..) s podrobným zoznamom akčných plánov obsahujúcich konkrétne aktivity, harmonogram ich realizácie a spôsob financovania.

Obsah

1. Opis rozsahu pôsobnosti MAS a opis zapojenia komunity do rozvoja stratégie
 - Vymedzenie územného rozsahu stratégie, stručná sociálno-ekonomická charakteristika územia
 - Popis zapojenia komunity do rozvoja stratégie
 - Opis histórie a skúseností MAS
2. Analytická časť
 - Sociálno-ekonomická analýza, SWOT analýza
 - Analýza rozvojových potrieb a rozvojového potenciálu územia
3. Strategická časť
 - Strategický rámec, vízia, strategické ciele.

- Špecifické ciele a opatrenia strategického rámca
- Prepojenie na nadradené stratégie, popis integrovaných a inovatívnych prvkov stratégie
- 4. Realizačná časť
- Popis riadenia vrátane riadiacej a implementačnej štruktúry
- Popis animačných aktivít, popis spolupráce
- Popis stratégie monitorovania a hodnotenia. Indikátory na úrovni strategických cieľov
- Analýza rizík

Dokument má nasledujúce prílohy:

- Profil územia - analytická časť SCLLD, SWOT analýza
- Dôkaz o zapojení komunity do tvorby SCLLD 2021-2027
- Strom problémov, Strom cieľov, Zoznam opatrení

5. VÝSTUPY A VÝSLEDKY

V tejto kapitole sú ako príklad uvedené výňatky zo strategického plánu Združenia SPLAV

Zhrnutie analýzy podľa expertnej metódy (štatistické údaje a iné odborné dokumenty):

Územie MAS sa nachádza na hraniciach s Poľskom a je pomerne členité, veľkú časť tvoria Orlické hory a ich predhorie.

Prevládajú stredne veľké vidiecke obce, väčšie mestá a obce sa nachádzajú len v podhorských oblastiach. Hustota obyvateľstva je podpriemerná na území ČR najmä v horskej časti.

Centrom celej oblasti je mesto Rychnov n/K s cca 11 000 obyvateľmi.

Počet obyvateľov v území sa mení, pribúdajú najmä menšie obce.

Znižuje sa podiel detskej zložky, výrazne rastie počet seniorov.

Stabilita osídlenia je v horskej časti MAS nízka, v ostatných oblastiach je priemerná.

Vzdelanosť obyvateľstva je v porovnaní s ČR podpriemerná.

Celé územie MAS má veľmi nízku mieru nezamestnanosti.

Viac obyvateľov (v porovnaní s českým priemerom) dochádza za prácou do inej obce.

Podiel ľudí, ktorí v oblasti trvalo nežijú, je vyšší ako priemer.

Vybavenie technickou infraštruktúrou v podhorí je relatívne dobré, v horách horšie.

Technická infraštruktúra je často v zlom technickom stave.

Hornatá časť územia má zlú dopravnú dostupnosť do vzdialenejších regionálnych centier.

Intenzita dopravy sa v posledných rokoch výrazne zvýšila.

Dopravná dostupnosť do „centrálneho“ mesta Rychnov nad Kněžnou je dobrá zo všetkých častí kraja. Horšiu vybavenosť a iné prvky občianskej infraštruktúry majú najmä malé či horské obce. Kvalita bývania v oblasti je relatívne dobrá, avšak po roku 2000 je nižšia bytová výstavba.

Vo väčšine obcí je rušný spoločenský život. Dominantný je jeden zamestnávateľ (ŠKODA AUTO Kvasiny) s takmer 10 tis. zamestnancov.

Ostatné tradičné priemyselné aktivity sa v predchádzajúcich rokoch výrazne obmedzili.

Na celom území je rozšírená poľnohospodárska činnosť, najmä živočíšna výroba.

Životné prostredie je na dobrej úrovni (veľký počet zelených plôch vrátane chránených území, nízke znečistenie ovzdušia, nepretržitá likvidácia odpadu).

Územie má v porovnaní s ČR nadpriemerný podiel lesov.

Veľkú časť územia zaberá Chránená krajinná oblasť Orlické hory.

Oblasť je turisticky atraktívna, no zatiaľ relatívne menej navštevovaná.

Zhrnutie analýzy podľa komunitnej metódy (dotazníkové prieskumy, diskusie):

Pre región je typický pokoj a ticho spojené s prírodou. K najväčším zmenám v regióne dochádza v oblasti okolo priemyselnej zóny Kvasiny.

Aj keď priemyselná zóna prináša množstvo pracovných príležitostí, prevažujú jej negatívne dopady – nadmerná dopravná záťaž, znečisťovanie životného prostredia, kriminalita, nedostatok bývania a pod.

Najlepšie miesta na život sú obce v južnej časti oblasti pri Divokej Orlici a Orlických horách.

Najfrekventovanejšími turistickými miestami sú Orlické hory a obec Potštejn.

Problémom je nedostatok zdravotníckych služieb v okolí, zvýši sa potreba sociálnych služieb pre seniorov. Najviac prostriedkov by malo ísť do dopravy a životného prostredia (vodné hospodárstvo).

Medzi obyvateľmi a obyvateľmi, ktorí sa tu zdržiavajú len prechodne, a turistami dochádza k občasným konfliktom.

Je tu príliš veľa prechodných obyvateľov, neplatia poplatky, využívajú kapacity služieb.

Územie je veľmi členité a je na okraji regionálneho a štátneho záujmu.

Strategický rámec

Pri plánovaní stratégie na obdobie po roku 2021 MAS predpokladá, že aj napriek oslabeniu ekonomickej

situácie občanov a štátu v dôsledku epidémie koronavírusu sú ekonomické potreby ľudí v zásade naplnené. Územie je ekonomicky, ekologicky a sociálne stabilné, bez dramatických otrasov, životná úroveň občanov je v ČR nadpriemerná. MAS preto vo svojom novom období zvažuje využitie tejto situácie na rozšírenie oblastí záujmu o trvalé a spoločensky dôležité hodnoty, akými sú udržateľnosť, zodpovednosť, spolupatričnosť, spolupráca v

lokálnom aj medzinárodnom význame. Členovia MAS im však zároveň chcú pripomenúť aj menej zásadné stránky života a prispieť k spestreniu života podporou rôznorodých záujmových aktivít občanov.
VÍZIA Rychnovská 2021-27:

EKONOMICKÁ STABILITA REGIÓNU JE PRÍLEŽITOSŤOU NA HĽADANIE A ZDIEĽANIE NOVÝCH SPOLOČNÝCH HODNOT

Problematika regionálneho rozvoja bola zoskupená do prioritných oblastí - ŽIVOTNÉ PROSTREDIE, OBČANIA, EKONOMIKA

Ciele MAS a priority územného rozvoja sú usporiadané v Strome cieľov a Prehľade opatrení tak, aby bola súvislosť medzi identifikovanými problémami, cieľmi MAS pri ich riešení a krokmi, ktorými chce tieto ciele naplňať, jasne zdokumentované. Po identifikácii 3 prioritných oblastí si MAS stanovila ako základné strategické ciele na obdobie 2021-27 tieto ciele:

1. REGIÓN JE PRIPRAVENÝ NA OCHRANU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA (problémová oblasť ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA).
2. REGIÓN JE PRIPRAVENÝ NA DEMOGRAFICKÉ A SOCIÁLNE ZMENY (problémová oblasť OBČANIA).
3. REGIÓN JE PRIPRAVENÝ NA EKONOMICKÝ ROZVOJ (problémová oblasť MANAŽMENT) .

Ukazovatele strategických cieľov a koherencie cieľov a opatrení SCLLD

Strategický cieľ	Ukazovateľ strategického cieľa	Špecifický cieľ	Opatrenia strategického rámca
A. REGIÓN JE PRIPRAVENÝ CHRÁNIŤ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.	Počet akcií vedúcich k ochrane životného prostredia	1 . Vidiecky a prírodný charakter regiónu je koncepcne chránený pred nevhodnou stavebnou činnosťou	A1 Zdravé prostredie vo voľnej krajine A2 Udržiavané prostredie v osade. B1 Stimulácia vzdelávania a odbornej prípravy C4 Spoľahlivé informácie a spolupráca
	Počet častí obcí na území napojených na MHD	2. Vynovená technická a dopravná infraštruktúra a moderné eko technológie nezaťažujú životné prostredie	A3 Bezpečná dopravná infraštruktúra A4 Ekonomická technická infraštruktúra C4 Spoľahlivé informácie a spolupráca
	Koeficient ekologickej stability	3. Sídla a krajina sú dostatočne chránené pred krízovými situáciami.	A1, A2 B1 B6 Zodpovedná verejná správa a bezpečnosť C4
		4. Stabilizuje sa rozsah a kvalita poľnohospodárskej a lesnej pôdy, miestne príslušnej prirodzenej vegetácie a prvkov, vôd, rastlín a živočíchov v krajine.	A1 C4

		5. Občania sa zaujímajú o životné prostredie a uvedomujú si svoju zodpovednosť za jeho kvalitu.	B1 C4
B. REGIÓN JE PRIPRAVENÝ NA DEMOGRAFICKÉ A SOCIÁLNE ZMENY .	Počet opatrení vedúcich k pripravenosti na demografické a sociálne zmeny	1. Sociálne väzby v rodine a komunitách sú trvalé a funkčné, komunity sú zodpovedné za svojich členov a občania sú zodpovední za prosperitu komunity.	B1, B3 Prospešná zdravotná a sociálna starostlivosť B2 Cenovo dostupné bývanie B4 Rešpektovaná kultúra a tradície B6 C4
	Celkový počet obyvateľov	2. Celoživotné vzdelávanie sa poskytuje prostredníctvom rôznorodých a dostupných vzdelávacích programov a inštitúcií.	B1 C4
	Podiel populácie v predproduktívnom veku (%)	3. Znevýhodneným občanom sa poskytuje dostatočná verejná a individuálna starostlivosť s cieľom zapojiť ich do spoločnosti.	B3, B6 C4
	Podiel obyvateľov vo veku 15 a viac rokov so stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním (%)	4. Občania kraja žijú zdravo a aktívne a majú dobré životné podmienky.	B1, B3 B5 Všestranné športové a voľnočasové aktivity C4
		5. Občania si uvedomujú svoju zodpovednosť za spoločné ciele a trvalé hodnoty, ktoré ich chránia pred dočasnými vplyvmi a záujmami.	B1 C4
C .REGION JE PRIPRAVENÝ NA EKONOMICKÝ ROZVOJ	Počet akcií vedúcich k hospodárskemu rozvoju	1. Región sa rozvíja ako miesto pre trvalo udržateľný život a cestovný ruch.	C4, C3 Užitočné služby, obchod, remeslá B1, B2
	Počet turistov v regióne za rok	2. Dostatočná ponuka základných služieb a množstvo alternatívnych pracovných miest stabilizuje obyvateľstvo regiónu.	A2 B1, B2, B3, B4, B5, B6 C3, C4
	Počet podnikateľov na 1 000 obyvateľov	3. Obce, podnikatelia a neziskový sektor spolupracujú pri rôznych aktivitách.	B1 C4
	Miera nezamestnanosti (%)	4. Ekonomické sektory sa rozvíjajú v koordinácii s	C1 Prosperujúce poľnohospodárstvo

		absorpčnou kapacitou regiónu, pričom sa uprednostňuje rôznorodá miestna výroba a miestne marketingové služby.	C2 Ohľaduplné odvetvie C3, C4
		5. Historicky a spoločensky významné miesta, predmety a prvky sa zachovávajú, udržiavajú a využívajú.	B1, B4 C4

Názov opatrenia bol uvedený vždy len raz, aby sa zmenšil rozsah tabuľky.

6. POUŽITIE DOKUMENTU, SKÚSENOSTI OBSTARÁVATEĽA, SPRACOVATEĽOV A POUŽÍVATEĽOV DOKUMENTU - VÝHODY, CHYBY, RIZIKÁ, ODPORÚČANIA

Tento dokument je pomerne čerstvý, preto bude vhodnejšie informovať o jeho používaní a skúsenostiach s ním s určitým časovým odstupom. Na základe skúseností s obdobnými dokumentmi pripravovanými za predchádzajúce obdobia však môžeme konštatovať, že dokument je pomerne široko využívaný najmä kanceláriou (spracovateľom) MAS, ktorá ho využíva najmä pri príprave podrobných programových rámcov pre jednotlivé rozvojové grantové programy, pri výbere témy a vytváranie hodnotiacich kritérií, podporovaných projektov. Analytické údaje sa používajú ako základ pre vlastné projektové aktivity MAS. Ako bolo spomenuté, dokument je tiež nevyhnutnou podmienkou pre získanie financií z fondov EÚ a ČR na rozvoj regiónu.

Údaje a zistenia obsiahnuté v stratégii využívajú aj iné subjekty ako zdroj informácií pre vlastné strategické plánovanie a projektové aktivity, prípadne ako vzor pre vlastný strategický dokument.

Tento dokument bol vypracovaný podľa jednotnej osnovy a v záväznom rozsahu stanovenom MMR pre všetky MAS v ČR. Výhodou je jeho prehľadnosť a porovnateľnosť, na druhej strane dokument dokáže ťažšie zvýrazniť a zohľadňovať špecifiká rôznych oblastí. Je ťažké alebo nemožné získať potrebné štatistické údaje za územie MAS, ktoré nie je zahrnuté do oficiálnych územných jednotiek.

Názory občanov v komunitných prieskumoch sú tiež veľmi rôznorodé, no navrhovateľ im musí byť otvorený, netrvať na svojich myšlienkach a naopak

podnecovať diskusiu a zamýšľať sa nad názormi iných.

Zároveň je však dôležité dať rozvojovej stratégii jasný obsah, smerovanie a ciele. Hoci majú MAS v Českej republike takmer 15-ročnú históriu, k ich stabilizácii ako dôveryhodného mentora a rozvojového partnera dochádza v posledných rokoch len postupne. Preto MAS potrebuje znalosť prostredia – územia a subjektov, spoľahlivosť, stabilitu a ústretovosť, ale aj presvedčivosť, odbornosť a stálosť názorov.

b) Prípadové štúdie: Príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní

STRATÉGIA ROZVOJA OBCE POTŠTEJN V ROKOCH 2016-26.

Stratégia rozvoja obce Potštejn je príkladom procesu spracovania strategického dokumentu pre rozvoj malej obce. Dôvodom spracovania strategického plánu bola dlhodobá nejednotnosť obce spôsobená dvomi dominantnými funkciami, ktoré obec plní - obytnou a turistickou a konfliktmi medzi nimi. Sekundárnym dôvodom bolo spresnenie možnosti dotačnej podpory rôznych investičných a neinvestičných zámerov v obci.

1. VEREJNÝ OBSTARÁVATEĽ, SPRACOVATEĽ, DÁTUM VYKONÁVANIA

Zadávatel' : Obec Potštejn, Královéhradecký kraj, Česká republika

Vypracovalo : Sdružení SPLAV, zs, Rychnov nad Kněžnou, Královéhradecký kraj, Česká republika

Dátum spracovania : 16. 2. - 17. 2

Rozsah dokumentu : 58 strán a 6 príloh

Link na plnú verziu ::

2. ZADANIE, ÚČEL A CIEĽ STRATEGICKÉHO PLÁNU

Obec Potštejn v zastúpení starostom obce požiadala Miestnu akčnú skupinu Sdružení SPLAV o vypracovanie strategického plánu rozvoja obce na obdobie rokov 2016-26. Bolo dohodnuté, že pracovníci MAS vypracujú dokument v súlade s metodikou MDVRR, teda analytickú, strategickú a implementačnú časť. Proces tvorby bol odsúhlasený kombinovaný – odborný najmä zamestnancami Združenia a obce SPLAV so zapojením zástupcov obce, ďalších vybraných organizácií a verejnosti obce.

Obec Potštejn je tradičným turistickým centrom



regiónu s množstvom historických a prírodných zaujímavostí a vysokou návštevnosťou. Zároveň patrí medzi väčšie sídla v regióne a je trvalým domovom pre takmer 1000 občanov. Intenzívny cestovný ruch im prináša mnohé výhody, ale aj nevýhody. Obe funkcie obce – obytnú aj turistickú je potrebné zachovať, ale rozvíjať vo vzájomnej symbióze. Obec Potštejn má vypracovaný územný plán ako podklad pre koncepčné funkčné využitie svojho územia, neexistuje však obdobný strategický dokument, ktorý by organizoval aktivity v obci z hľadiska chronológie, vzájomných vzťahov, potrieb občanov a pod. finančne možnosti investorov. Takáto úloha môže plniť Strategický plán rozvoja.

Cieľom strategického plánu a jeho tvorby bolo v spolupráci komunity občanov, jej vedúcich a zamestnancov Miestnej akčnej skupiny Sdružení SPLAV navrhnuť systém postupných krokov vedúcich k rozvoju obce ako dôležitej turistickej destinácie pri zachovaní a zlepšení kvality života obyvateľov s trvalým pobytom.

Očakávaní používateľa strategického plánu:

Obecné zastupiteľstvo Potštejn - využitím odporúčaných opatrení a ich časovej nadväznosti možno efektívnejšie využiť výhody obce pri zachovaní občianskeho pokoja.

Obyvatelia obce Potštejn - všetky projekty pripravované na území obce budú porovnané s odporúčaniami strategického plánu, znížia sa škodlivé vplyvy na životné prostredie obce.

Investori v obci Potštejn - strategický plán bude podkladom pre rozhodnutie o realizácii projektu, zaručí súlad plánovanej činnosti s rozvojom obce a jej akceptáciu.

Poskytovatelia dotácií, verejné inštitúcie - strategický plán bude dokladom koncepčného plánovania v obci a súladu predloženého projektu s dlhodobými zámermi obce.

3. VÝCHODISKÁ, POUŽITÉ METÓDY, HARMONOGRAM PRÁCE

Na vypracovanie strategického plánu rozvoja obce bola použitá kombinácia expertných a komunitných metód. Expertná metóda je založená na objektívne zistených štatistických údajoch a ich porovnaní s obcami s podobnými podmienkami rozvoja. Ako zdroj týchto informácií boli použité údaje Českého štatistického úradu, Úradu Královéhradeckého kraja a ďalších organizácií (najmä štátnej a verejnej správy). Komunitná metóda je založená na zhromažďovaní mnohých subjektívnych názorov predstaviteľov rôznych cieľových skupín, ich sprostredkovaní a hodnotení. Zdrojom týchto informácií sú dotazníkové prieskumy, riadené rozhovory, diskusie, verejné vypočutia a pod.

Dokument Strategický plán rozvoja obce Potštejn je podkladom pre rozvoj obce v rokoch 2016-26. Na základe popisu územia formou objektívnych údajov zo štatistických zisťovaní a subjektívnych názorov účastníkov dotazníkového prieskumu bol vypracovaný Profil územia a vykonaná jeho Analýza s určením silných a slabých stránok, príležitostí a najväčších problémov. - SWOT . Ďalej

bola sformulovaná ideálna Vízia rozvoja obce a stanovené tri Strategické ciele na jej naplnenie. Tieto ciele teda zahŕňajú tak objektívne zachytené potreby obce popísané v profile územia, ako aj sociálne preferencie formulované vo vízii. Každý zo strategických cieľov sa ďalej člení na podrobnejšie špecifické ciele, ku ktorým sú vo forme opatrení navrhnuté kroky na ich dosiahnutie ukazovatele s počiatkovou a cieľovou hodnotou. Miera ich plnenia je meradlom dosiahnutia cieľov strategického plánu a overenia správneho nastavenia postupov. Plnenie ukazovateľov by malo byť priebežne monitorované a raz ročne vyhodnocované. Na základe takto získaných informácií by sa hodnotenie strategického plánu malo uskutočniť dvakrát počas doby jeho platnosti – v roku 2020 a v roku 2025. V týchto obdobiach môže dôjsť k výraznej úprave strategického plánu. Drobné zmeny - rozšírenie opatrení, preformulovanie cieľov, zmeny v akčnom pláne môžu nastať podľa potreby aj častejšie, vždy však po prerokovaní a schválení návrhu v obecnom zastupiteľstve. Prílohou dokumentu je aj Akčný plán, ide o zoznam plánovaných projektov naplňajúcich opatrenia strategického plánu. Každý projekt je opatrený informáciou o možnosti financovania a zaradený do časového harmonogramu, ktorý určuje poradie realizácie projektov. Hlavným aspektom termínového nastavenia realizácie je nevyhnutnosť projektu z pohľadu obce a tiež možnosť spolufinancovania dotačných zdrojov z fondov EÚ a ČR. Akčný plán je naplánovaný vždy na obdobie 2 rokov,

4. OSNOVA DOKUMENTU

Dokument bol pripravený podľa nasledujúcej osnovy:

1. Úvod

Základné informácie o stratégii, konceptoch Organizácia tvorby dokumentov (tím, partneri a zodpovednosti, náklady a harmonogram)

Kontext a účel tvorby stratégie, súvisiace strategické dokumenty

Používatelia

2. Definícia a analýza riešených problémov

Vymedzenie problematiky, existujúce opatrenia

Životné prostredie a jeho predpokladaný vývoj, vývoj pri nulovom variante

Súhrn výsledkov kľúčových expertných analýz (územie, obyvateľstvo, ekonomika, infraštruktúra, vybavenosť, životné prostredie, verejná správa,...)

Zhrnutie výsledkov komunitných prieskumov SWOT analýza, hodnotenie, definovanie a hierarchizácia problémových tém

3. Vízia a základné strategické smerovanie

Vízia smerovania, názov a popis strategických cieľov

4. Popis cieľov a jednotlivých strategických oblastí Názov a popis špecifických cieľov, dopady naplnenia

Zoznam a popis opatrení, výsledky a výstupy ich realizácie, ukazovatele

5. Implementácia stratégie

Štruktúra a systém riadenia

Plán realizácie aktivít

Systém monitorovania a hodnotenia

Systém riadenia rizík

6. Proces tvorby stratégie

Autori a popis procesu tvorby stratégie

Dokument má nasledujúce prílohy:

Podrobný profil oblasti

Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

Tabuľka systému cieľov a opatrení

Akčný plán na celé obdobie

Ročný akčný plán na najbližšie obdobie

Fotodokumentácia

5. VÝSTUPY A VÝSLEDKY

V tejto kapitole sú ako príklad uvedené výňatky zo strategického plánu rozvoja obce Potštejn.

Analýza - zhrnutie

Potštejn je atraktívna obec nachádzajúca sa v malebnej lokalite údolia Divokej Orlice. Má veľmi bohatú históriu, no aj dnes žije čulým spoločenským životom. Počet obyvateľov obce v posledných rokoch mierne rastie a blíži sa k hranici 1000 občanov. Nárast počtu obyvateľov je spôsobený najmä aktívnou migráciou do obce. Sťahujú sa do nej starší obyvatelia, preto má obec pomerne vysoký vekový priemer a podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku. Naopak, obec má menej ekonomicky aktívnych občanov. V Potštejne pôsobí veľké množstvo občianskych združení a každoročne sa tu koná veľké množstvo kultúrnych, športových a iných spoločenských podujatí.

Poštejn ponúka pracovné príležitosti vo viacerých firmách, pomerne veľká časť obyvateľov pracuje v službách a iných odvetviach pre cestovný ruch. Celková ponuka pracovných príležitostí v obci je však nedostatočná, preto musí veľká časť

ekonomicky aktívnych obyvateľov obce dochádzať za prácou do susedných obcí a miest. Pomerne málo obyvateľov Potštejna pracuje v poľnohospodárstve.

Obec má pomerne dobré dopravné spojenie do okolitých obcí a vzdialenejších regionálnych centier. Leží aj na železničnej trati spájajúcej obec s krajským centrom Hradec Králové a cez ňu s hlavným mestom Prahou.

Čoraz viac ľudí využíva autá na prepravu, ale aj na prepravu tovaru po ceste, takže intenzita dopravy sa zvyšuje. Časť obce, ktorou prechádza cesta I. triedy je tak negatívne ovplyvnená tranzitnou dopravou tak osobných áut, ako aj najmä diaľkových nákladných kamiónov.

Obec je napojená na verejný vodovod a má vlastnú úpravňu vody. Kanalizačná sieť vráť. ČOV je zavedená len v časti obce, predpokladá sa jej rozšírenie do okrajových častí.

V Potštejne je dostatočný počet domov a bytov na bývanie, okrem toho prebieha nová bytová výstavba. Ostatné pozemky na výstavbu nových rodinných domov sú pripravené s inžinierskymi sieťami. V obci je aj pomerne vysoký podiel rodinných domov využívaných na rekreáciu.

Priamo v obci sa nachádza základná občianska vybavenosť - pošta, materská a základná škola (pre 1.-5. ročník), sála pre kultúrne podujatia, telocvičňa, športové a detské ihrisko, zdravotnícke zariadenia a dom opatrovateľskej služby. Za špecializovanými službami je potrebné len dochádzať do okolitých miest, no ich dopravná dostupnosť je veľmi dobrá. Veľkou výhodou Potštejna je množstvo historických, kultúrnych a prírodných pamiatok na jeho území. Obec má vybudovanú infraštruktúru pre cestovný ruch, je tu množstvo ubytovacích a stravovacích zariadení, pravidelne sa tu konajú viaceré podujatia, ktoré presahujú miestny význam. Obytná a rekreačná funkcia v obci sa tak do značnej miery prelínajú. S rozvojom cestovného ruchu súvisí aj rozvoj podnikateľského prostredia. Spolupráca podnikateľského sektora pri rozvoji obce má určité rezervy a zároveň veľký potenciál.

Problémové oblasti – zhrnutie.

Problematika komunitného rozvoja je rozdelená do troch tém (problémových oblastí).

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE. Celkovým problémom celého regiónu je: Znižovanie kvality života a životného prostredia. Z rozboru obce vyplýva, že

kvalita prírodného prostredia je relatívne dobrá, no vplyvom rôznych vplyvov sa zhoršuje. Ide najmä o dopravnú záťaž ako tranzitnou, tak aj miestnou dopravou, vrátane parkovania pre návštevníkov obce. To spôsobuje nadmernú prašnosť, hluk, poškodzuje zeleň a ohrozuje bezpečnosť občanov. V časti obce chýbajú chodníky a technická infraštruktúra, existujúce siete sú v zárodku. Životné prostredie je narušené výstavbou a prevádzkou niektorých návštevníckych služieb a podujatí výrazne prevyšujúcich kapacity obce.



OBČANIA. Celkovým problémom kraja v tejto oblasti je: Zhoršenie demografickej a sociálnej štruktúry obyvateľstva. Z analýzy situácie v obci vyplýva, že obyvateľstvo starne v dôsledku imigrácie ľudí v poproduktívnom veku do ich súkromných rekreačných zariadení. Tým sa znižuje podiel ekonomicky aktívnych občanov a dochádza ku konfliktom medzi jednotlivými záujmovými skupinami občanov – rekreačnými obyvateľmi vyžadujúcimi pokoj, mladšími občanmi s rodinami s dôrazom na služby a občiansku vybavenosť pre rodiny, zamestnanie, dopravnú obsluhu a pod., a návštevníkmi obce so záujmom o návštevníka obce. služby, dostatok parkovacích miest, ľahká dostupnosť turistických destinácií a pod.

PODNIKANIE Celkovým problémom regiónu je: Znižovanie diverzity podnikateľských aktivít. Kraj má nízku vzdelanostnú úroveň obyvateľstva a malý počet živnostníkov. Obec je v tomto skôr výnimkou, pretože na jej území vzniká vďaka podnikateľskej činnosti viac pracovných miest v službách. Rozvoj podnikania si však vyžaduje väčšiu reguláciu, pretože v niektorých prípadoch (otváracie hodiny hostincov, organizovanie trhov, jarmokov, prehliadok a pod.) aktivity prekračujú kapacity obce a narúšajú jej architektonický ráz a obytnú funkciu.

Vízia

Rozvoj turistického potenciálu obce pri zachovaní kvality života trvalo bývajúcich obyvateľov.

Súbor cieľov a opatrení a ich indikátorov

Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Zmerajte	Indikátor
A. Dobré prostredie Ukazovateľ: spokojnosť občanov	A.1 Zabezpečená technická infraštruktúra Ukazovateľ: výška finančných prostriedkov na technickú infraštruktúru	A.1.1 Výstavba a opravy kanalizácie a ČOV	Počet obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu a ČOV
		A.1.2 Výstavba a opravy vodovodov a vodných zdrojov	Dĺžka opraveného vodovodného potrubia (m)
		A.1.3 Stavba a oprava elektrických rozvodov a zámkov. osvetlenie	Dĺžka opraveného vedenia verejného osvetlenia (m)
	A.2 Doplnená dopravná infraštruktúra Ukazovateľ : výška finančných prostriedkov na dopravnú infraštruktúru	A.2.1 Výstavba a opravy ciest pre chodcov a cyklistov	Dĺžka novovybudovaných / zrekonštruovaných chodníkov (m)
		A.2.2 Výstavba a opravy ciest pre motorové vozidlá	Dĺžka opravených miestnych komunikácií (m)
		A.2.3 Rekonštrukcia železničných tratí a staníc	Zvýšenie počtu prepravovaných osôb
	A.3 Zníženie environmentálnych rizík Ukazovateľ: množstvo finančných prostriedkov na zníženie ohrozenia životného prostredia	: A.3.1 Realizácia protipovodňových opatrení	Počet realizácií protipovodňových opatrení
		A.3.2 Implementácia bezpečnostných a environmentálnych opatrení v doprave	Počet projektov vedúcich k bezpečnosti v doprave
		A.3.3 Odstránenie bariér pre chodcov	Počet projektov, ktoré vedú k odstráneniu bariér
	B. Spokojní a spolupracujúci občania Indikátor : migračné saldo	B.1 Zabezpečenie základných potrieb občanov Ukazovateľ: výška finančných prostriedkov na občiansku infraštruktúru	B.1.1 Výstavba a opravy základných občianskych budov, zariadení a služieb
B.1.2 Výstavba a opravy bytového fondu			Počet novopostavených / zrekonštruovaných bytov
B.1.3 Výstavba, opravy a prevádzkovanie komunitných, sociálnych a zdravotných služieb			Počet zrekonštruovaných budov na prevádzkovanie sociálnych služieb. služby
B.1.4 Podpora tvorby a udržania pracovných miest pre obyvateľstvo			Výška finančných prostriedkov na podporu zamestnania / rok (tis. Kč)
B.2 Vytvorené podmienky pre pokojné spolunažívanie v obci Ukazovateľ : výška finančných prostriedkov na podnikateľské,		B.2.1 Koordinácia obchodných aktivít	Počet podnikateľov / 1000 obyvateľov
		B.2.2 Koordinácia a regulácia kultúrnej a športovej činnosti v obci	Počet regulatívov činnosti v obci

	kultúrne a športové aktivity		
	B.3 Rozvinul sa občiansky život	B.3.1 Organizovanie kultúrnych a športových podujatí pre verejnosť	Počet organizovaných kultúrnych a športových podujatí za rok
	Ukazovateľ : množstvo finančných prostriedkov na zabezpečenie občianskeho života	B.3.2 Zabezpečenie vybavenia pre spolkovú a záujmovú činnosť	Výška finančných prostriedkov na občianske aktivity / rok
		B.3.3 Výstavba a opravy zariadení pre spolkové a voľnočasové aktivity	Počet zrekonštruovaných zariadení
C. Ekonomické zhodnotenie potenciálu obce Indikátor: Počet turistov, ktorí obec každoročne navštívia	C.1 Poskytovaná infraštruktúra pre cestovný ruch, podporované turistické destinácie Ukazovateľ : : výška finančných prostriedkov na rozvoj cestovného ruchu a propagáciu obce	C.1.1 Výstavba, opravy a vybavenie služieb pre cestovný ruch	Počet zrekonštruovaných ubytovacích a stravovacích zariadení
		C.1.2 Zvýšenie kapacity, vybavenia a kvality parkovacích miest	Počet nových parkovacích miest
		C.1.3. Údržba historických pamiatok	Počet projektov za účelom údržby historických zaujímavostí
		C.1.4. Údržba prírodných zaujímavostí	Počet projektov na údržbu prírodných zaujímavostí
		C.1.5. Propagácia, prezentácia a spolupráca samosprávy	Počet aktivít (podujatí, projektov) organizovaných spoločne s okolitými obcami alebo inými subjektmi
	C.2 Urbanistická a architektonická kvalita obce je chránená Ukazovateľ : Množstvo financií na údržbu celej verejnosti. priestory	C.2.1 Úprava a vybavenie verejných priestranstiev a ihrísk	Plocha / počet opravených verejných priestranstiev a ihrísk (m ²)
		C.2.2 Starostlivosť o rastliny	Plocha novoudržiavanej verejnej zelene (m ²)
		C.2.3 Vypracovanie koncepčných dokumentov pre reguláciu stavebných a iných činností	Počet vypracovaných koncepčných dokumentov

Pre každý cieľ a opatrenie sa vyžaduje minimálne 1 ukazovateľ monitorujúci plnenie. Pre každý ukazovateľ bola vždy špecifikovaná počiatková a cieľová hodnota (termín na dosiahnutie cieľovej hodnoty bol najčastejšie do 4-5 rokov od stanovenia počiatkovej hodnoty), aby sa dala overiť hodnota ukazovateľa. (napr. správy obce) a subjekt, ktorý bol za ukazovateľ zodpovedný (zvyčajne obecné zastupiteľstvo).

Implementácia strategického plánu do činnosti obce prebieha pod vedením starostu a obecného zastupiteľstva. Akčný plán by mala vždy

vypracovať pracovná skupina zložená zo zástupcov obce a ďalších subjektov (zástupcovia združení, škôl, dopravcov a inej verejnosti) a schváliť obecné zastupiteľstvo. Proces prípravy a prerokovania plánov a aktivít zahrnutých do Akčného plánu je v kompetencii obce. Finančné zdroje na realizáciu zámerov zahrnutých v Akčnom pláne budú pozostávať z finančných zdrojov obce, finančných zdrojov iných subjektov a grantových finančných zdrojov. Snahou obce by malo byť vždy zabezpečiť čo najvyšší podiel dotačných prostriedkov. Úspešnosť plnenia cieľov akčného

plánu by mala byť sledovaná prostredníctvom ukazovateľov jednotlivých opatrení a cieľov strategického plánu. Ukazovatele kvantifikujú plánované hodnoty, ktoré chce obec realizáciou zámerov dosiahnuť, hranica úspešnosti je zvyčajne stanovená na 75 % hodnoty ukazovateľa.

6. POUŽITIE DOKUMENTU, SKÚSENOSTI OBSTARÁVATEĽA, SPRACOVATEĽOV A POUŽÍVATEĽOV DOKUMENTU - VÝHODY, CHYBY, RIZIKÁ, ODPORÚČANIA

Na spracovanie dokumentu sme použili osvedčené postupy. V rámci odborného spracovania sme narazili na tradičné bariéry v nedostupnosti alebo neaktuálnosti potrebných štatistických údajov, veľkou výhodou bola výborná znalosť obce a dobré kontakty s obcou a inými orgánmi verejnej moci, ktoré nám s tým pomáhajú. V rámci komunitných metód sme použili dotazníky rozoslané spolu s obecnými novinami do každej domácnosti. V dôsledku toho bol počet vrátených dotazníkov pomerne veľký a zistenia boli výpovedné. Istou nevýhodou bol nezáujem (starosť) vedenia obce o iné komunitné formy, akými sú verejné odborne facilitované stretnutia konkurenčného záujmu Grossa. Boli by prospešné.

Hlavným prínosom dokumentu bola verejná deklarácia záujmu o objektívnu odpoveď na otázku smerovania rozvoja zo strany samosprávy na základe reálnych čísel a zároveň s prihliadnutím na prevládajúcu verejnú mienku. Tým sa posilnila autorita obecného zastupiteľstva a dôvera obyvateľov.



Implementácia akčného plánu a tým aj cieľov stratégie je však len postupná a náhodná a obec návrhy obsiahnuté v stratégii aktívne nevyužíva. Chybou je neprebíhajúca diskusia o navrhovaných krokoch a ich aktualizácii, ako aj aktualizácii a vyhodnocovaní akčného plánu. Hoci

sú aktivity navrhované na odbúranie problémov zanedbávané a v obci pokračujú intenzívne individuálne podnikateľské aktivity, prípadné nezrovnalosti nepresahujú rámec susedských vzťahov. Aj to možno považovať za výsledok procesu komunitného strategického plánovania a koncepcného myslenia občanov o efektívnom využívaní rozvojového potenciálu obce. Svedčí o tom aj fakt, že obec Potštejn je hodnotená ako najžiadanejšie miesto pre život v celom regióne. januára 2022

Pre interné potreby projektu NICOLE Sdružení SPLAV, zs

Miestny akčný plán rozvoja výchovy a vzdelávania v ORP Rychnov nad Kněžnou

Miestny akčný plán rozvoja výchovy a vzdelávania v ORP Rychnov nad Kněžnou (MAP) je príkladom procesu spracovania tematického strategického dokumentu rozvoja územného celku. Ide o základný výstup rovnomenného projektu, ktorý realizuje MAS združenia SPLAV s podporou Operačného programu Výskum, vývoj a vzdelávanie (OP VVV).

1. VEREJNÝ OBSTARÁVATEĽ, SPRACOVATEĽ, DÁTUM VYKONÁVANIA

Zadávatel' : Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy, Česká republika

Vypracovalo : Sdružení SPLAV, zs, Rychnov nad Kněžnou, Královéhradecký kraj, Česká republika

Termín spracovania: 18. 1. - 20. 12

Rozsah dokumentu : 199 strán (vrátane Prehľadu všetkých plánov v oblasti vzdelávania)

2. ZADANIE, ÚČEL A CIEĽ STRATEGICKÉHO PLÁNU

Miestny akčný plán rozvoja výchovy a vzdelávania je rozvojovým dokumentom pre územie ORP Rychnov nad Kněžnou, do ktorého patrí 32 obcí v okrese Rychnov nad Kněžnou v severovýchodnej časti Čiech. Dokument a celý projekt sú realizované vo všetkých správnych obvodoch ORP v Českej republike, jeho gestorom je Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy ČR. MAP pripravila MAS Združenia SPLAV v rokoch 2018-2020 a dokument nadväzoval na podobný

materiál z roku 2016. Nadväzujúci dokument bol schválený Riadiacim výborom MAP dňa 18.12.2020.

Dokument MAP pre územie regiónu Rychnov bol vypracovaný v súlade s výzvou OP VVV, ktorej súčasťou bola odporúčaná Štruktúra miestneho akčného plánu. Plán má 4 základné kapitoly - Analytická časť; Strategická časť (Strategický rámec MAP), Akčný plán a Implementačná časť. Cieľom MAP je zlepšiť kvalitu vzdelávania v materských a základných školách podporou spolupráce zriaďovateľov, škôl a iných aktérov pri riešení špecifických problémov a potrieb lokality. Stanovuje priority a jednotlivé kroky potrebné na dosiahnutie cieľov vzdelávacej politiky v území na základe miestnej potreby a naliehavosti, miestnych prínosov a podložených reálnymi údajmi a analýzami z územia.

Očakávaní používateľa strategického plánu:

1. Združenie SPLAV, zs
2. Školy a iné vzdelávacie inštitúcie v oblasti
3. Verejnosť so záujmom o vzdelávanie
4. Orgány verejnej správy

3. VÝCHODISKÁ, POUŽITÉ METÓDY, HARMONOGRAM PRÁCE

Analytická časť podrobne popisuje situáciu v školstve v regióne Rychnov. Na základe celoštátne publikovaných štatistických údajov (Český štatistický úrad, Úrad práce a pod.), ale aj hlásení škôl a ich webových stránok, charakteristika výchovno-vzdelávacích zariadení pre deti do 15 rokov - materské školy, základné školy, základné umelecké školy. a tiež takzvané neformálne vzdelávanie. Využili sa aj dva dotazníkové prieskumy – jeden bol adresovaný zamestnancom školy (riaditeľom, učiteľom), druhý verejnosti (najmä rodičom detí a žiakov).

Na podklade strategickej časti dokumentu sa aktívne podieľali pracovné skupiny MAP zložené zo zástupcov učiteľov, riaditeľov, rodičov, odborníkov a zriaďovateľov, ako aj expertné skupiny. Spočiatku fungovali 4 pracovné skupiny: Materské školy, Základné školy - 1. a 2. stupeň, Zájmová činnosť, nasledovalo sedem pracovných skupín: Vzdelávanie pre žiakov, Školy a učitelia, Spolupráca a otvorenosť, za rovnaké príležitosti, na rozvoj matematickej gramotnosti. , rozvoj gramotnosti a financovanie. Pracovalo s nimi aj šesť odborných skupín (Predškolská výchova, Inklúzia, Matematická gramotnosť, Čitateľská

gramotnosť, Technické kompetencie a Sociálne a občianske kompetencie).

Pracovné skupiny najskôr definovali hlavné problémy a potreby kraja v oblasti školstva, následne vytvorili SWOT analýzy a na základe zozbieraných údajov z územia a diskusií k nim navrhli priority, ciele a opatrenia, plán vzdelávacích podujatí a akčný plán.

Na základe rozboru oblasti, vyhodnotenia dotazníkov a záverov z diskusií v pracovných skupinách boli definované problémové oblasti školstva. Možno ich zhrnúť do troch základných problémových tém:

Dostupnosť

Kvalita

Užitočnosť

Pôvodné prioritné oblasti rozvoja boli najskôr definované podľa stupňov vzdelania. V každej z troch etáp boli použité ciele na základe definovania problémových oblastí. Aktuálny dokument stanovil 2 základné priority - Vzdelávanie, ktoré prináša ľuďom motiváciu, rozvoj a kompetenciu žiť a zmysluplný, kooperatívny a funkčný vzdelávací systém s moderným obsahom. Tieto priority sú rozdelené do 9 cieľov. Jednotlivé ciele sa potom naplňajú opatreniami a aktivitami. Opatrenie je prepojené s celým strategickým rámcom, vytvára sa akčný plán s projektmi, ktoré sú rozdelené do niekoľkých skupín – investičné, neinvestičné, s podporou EÚ, s podporou iných programov a bez akejkolvek možnosti podpory.

4. OSNOVA DOKUMENTU

Obsah

1. Úvod

1.1. Definícia územia MAP

1.2. Popis štruktúry MAP

2. Analytická časť

2.1. Všeobecná časť analýzy

2.1.1. Základné informácie o oblasti

2.1.2. Prehľad existujúcich strategických plánov a dokumentov v oblasti školstva

2.1.3. Dejiny školstva na Rychnovsku

2.1.4. Charakteristika školstva v danej oblasti

2.1.5. Predpokladaný vývoj počtu detí do 15 rokov v riešenom území

2.1.6. Zabezpečenie dopravnej dostupnosti škôl v okolí, dochádzanie a dochádzanie do škôl

2.1.7. Sociálna situácia v MAP

2.1.8. Nadväznosť na ukončené základné vzdelanie

2.1.9. Vyhodnotenie dotazníkových prieskumov v MAP 1

2.1.10. Pracovné skupiny a expertné skupiny

2.2. Špecifická časť analýzy

2.2.1. Analýza dotknutých skupín v oblasti vzdelávania v danej oblasti

2.2.2. Analýza rizík v oblasti vzdelávania v danej oblasti

2.2.3. Súhrnný popis potrieb školy

2.3. Základy pre strategickú časť

2.3.1. Vymedzenie problémových oblastí

2.3.2. Témy MAP v riešenom území

2.3.3. SWOT 3 analýza prioritných oblastí rozvoja



3. Strategická časť

3.1. víza

3.2. Zapojenie hercov

3.3. Priority a ciele strategického rámca MAP

3.3.1. Zoznam priorit a cieľov

3.3.2. Opis priorit a cieľov

3.3.3. Vázby cieľov na jednotlivé opatrenia

3.3.4. Popis opatrenia

4. Akčný plán MAP a ročné akčné plány

4.1. Uprednostnenie tém pri posudzovaní zhody pre intervencie z IROP a OP VVV

4.2. MAP Rychnovsko ročný akčný plán na roky 2020/21

5. Realizačná časť

5.1. Princípy MAP

5.2. organizačná štruktúra MAP

5.3. Vývoj a aktualizácia MAP

5.4. Monitorovanie a hodnotenie implementácie MAP

5.5. Popis spôsobov a procesov zapojenia dotknutej verejnosti do MAP

5.6. Kontinuita miestneho akčného plánovania

5. VÝSTUPY A VÝSLEDKY

V tejto kapitole sú ako príklad uvedené výňatky z Miestneho akčného plánu vzdelávania Rychnov nad Kněžnou

Zhrnutie SWOT3 analýzy

Silné stránky:

- Hustá sieť malých vidieckych škôl s menším počtom detí v triede
- Dobrý stavebno-technický stav a vybavenie väčšiny škôl
- Mestské zastupiteľstvá sú hrdé na školy a školy rastú, keď je to potrebné

slabé stránky:

- Nízka prestíž a motivácia učiteľského povolania, prestíž sa zamieňa s rešpektom
- Často sa meniaci vzdelávací systém a jeho priority – koncept skôr chýba

Príležitosti:

- Systematické, aktuálne a motivujúce vzdelávanie pedagogických zamestnancov
- Spolupráca a zdieľanie skúseností medzi učiteľmi, školami a zamestnávateľmi z ČR i zo zahraničia (nie však všetkými)
- Využívanie alternatívnych a individuálne zameraných foriem vzdelávania
- Rozvíjajúce sa príležitosti na zmenu kvality a celoživotného kariérového poradenstva

Hrozby:

- Pretrvávajúce nevhodného systému financovania škôl a iných vzdelávacích inštitúcií
- Znižovanie odbornosti, záujmu o žiakov a činnosť pedagogických zamestnancov, nahrádzanie nekvalifikovanými ľuďmi
- Zaostávanie za vzdelaním a trendmi v spoločnosti
- Príliš veľká ponuka pracovných miest v regióne úplne potláčajúca motiváciu
- Znižovanie úrovne vedomostí žiakov a schopnosti ich využitia v praxi
- Chaos v školstve v dôsledku opakovaných koncepčných a legislatívnych zmien vo vzdelávacej politike štátu
- Pretrvávajúce odlivu detí a žiakov do základných a stredných škôl mimo kraja, lacná doprava, návraty a odliv žiakov z obcí do miest kraja.
- Spoločenský pokles záujmu o vzdelanie
- Pomalé zmeny a nízka flexibilita výchovno-vzdelávacej metódy a obsahu nemennej zmeny sveta

Vízia

Vzdelávanie v rychnovskom regióne prebieha v malých skupinách v otvorených a spolupracujúcich školách s dôrazom na

individuálny prístup a potreby detí a miest a s podporou rastu ich osobnej zodpovednosti, prakticky aj neselektívne. Jasný a prehľadný systém vzdelávania iniciuje podnetné pôsobenie rodičov a podporuje priateľské a moderné prostredie v školách, kde je dostatok schopných, spokojných a motivujúcich učiteľov.

Opis priorít a cieľov

Priorita 1	VZDELÁVANIE PRINÁŠA DO ŽIVOTA MOTIVÁCIU, ROZVOJ A KOMPETENCIU
CIEĽ	1.1 Mladí ľudia opúšťajú povinnú školskú dochádzku s kompetenciami ako sa učiť, kriticky myslieť a orientovať sa vo svete.
Popis cieľa	Cieľ sa dosiahne prostredníctvom nasledujúcich opatrení: 1.1.1 Rozvíjanie čitateľskej a matematickej gramotnosti v základnom vzdelávaní 1.1.2 Rozvoj čitateľskej a matematickej gramotnosti v záujmovom a neformálnom vzdelávaní 1.1.3 Rozvíjanie kompetencií žiakov pre aktívne používanie cudzích jazykov v základnom vzdelávaní 1.1.4 Rozvoj kompetencií žiakov pre aktívne používanie cudzích jazykov v záujmovom a neformálnom vzdelávaní 1.1.5 Rozvoj digitálnych kompetencií žiakov v základnom vzdelávaní
CIEĽ	1.2 Mladí ľudia opúšťajú povinnú školskú dochádzku s kompetenciou prevziať iniciatívu v živote a prispôbiť sa zmenám.
Popis cieľa	Cieľ sa dosiahne prostredníctvom nasledujúcich opatrení: 1.2.1 Rozvoj kompetencií detí v polytechnickej výchove v predškolskej výchove a vzdelávaní 1.2.2 Rozvoj kompetencií žiakov v polytechnickej výchove v základnom vzdelávaní 1.2.3 Rozvoj podnikania a detských iniciatív v predškolskom vzdelávaní a odbornej príprave 1.2.4 Rozvoj podnikania a iniciatíva žiakov v základnom vzdelávaní 1.2.5 Rozvoj podnikavosti a iniciatívy žiakov v záujmovom a neformálnom vzdelávaní a príprave 1.2.6 Kariérové poradenstvo na základných školách 1.2.7 Rozvoj kompetencií žiakov pri príprave na zamestnanie 1.2.8 Rozvoj zdravého a aktívneho životného štýlu žiakov základných škôl 1.2.9 Rozvoj zdravého a aktívneho životného štýlu v záujmovom a neformálnom vzdelávaní
CIEĽ	1.3 Mladí ľudia opúšťajú povinnú školskú dochádzku ako nezávislí činitelia s občianskymi a sociálnymi kompetenciami a kultúrnym povedomím.
Popis cieľa	Cieľ sa dosiahne prostredníctvom nasledujúcich opatrení: 1.3.1 Rozvoj sociálnych a občianskych kompetencií detí v predškolskom vzdelávaní 1.3.2 Rozvoj sociálnych a občianskych kompetencií žiakov v základnom vzdelávaní 1.3.3 Rozvoj sociálnych a občianskych kompetencií žiakov v záujmovom a neformálnom vzdelávaní a príprave 1.3.4 Rozvoj kultúrneho povedomia a prejavu detí v predškolskej výchove a vzdelávaní 1.3.5 Rozvoj kultúrneho povedomia a prejavu žiakov v základnom vzdelávaní 1.3.6 Rozvoj kultúrneho povedomia a prejavu žiakov v záujmovom a neformálnom vzdelávaní a príprave
CIEĽ	1.4 Učiteľský tím funguje pod dobrým vedením a stratégiou školy s podporou zriaďovateľa.
Popis cieľa	Cieľ sa dosiahne prostredníctvom nasledujúcich opatrení:

	<p>1.4.1 Dostatočný počet pedagógov umožňujúci individuálny prístup k deťom v predškolskom vzdelávaní</p> <p>1.4.2 Dostatočná kapacita a odborní zamestnanci pedagogicko-výchovné zabezpečenie individuálneho prístupu k žiakom v základnom vzdelávaní</p> <p>1.4.3 Dostatočná kapacita pedagogických a výchovných zamestnancov umožňujúca individuálny prístup k deťom a žiakom v záujmovom a neformálnom vzdelávaní</p>
CIEĽ	1.5 Ľudia a učitelia vo vzdelávacích inštitúciách sú otvorení zmenám, spolupráci a sú osobnosťami a vzormi.
Popis cieľa	<p>Cieľ sa dosiahne prostredníctvom nasledujúcich opatrení:</p> <p>1.5.1 Systematické vzdelávanie pedagogických a výchovných zamestnancov v predškolskej výchove a vzdelávaní</p> <p>1.5.2 Systematické vzdelávanie pedagogických a výchovných pracovníkov v základnom vzdelávaní</p> <p>1.5.3 Systematické vzdelávanie pedagogických a výchovných pracovníkov záujmového a neformálneho vzdelávania</p> <p>1.5.4 Spolupráca škôl, rodičov a iných aktérov predškolskej výchovy a vzdelávania</p> <p>1.5.5 Spolupráca škôl, rodičov a iných aktérov výchovy a vzdelávania základných škôl</p> <p>1.5.6 Spolupráca zamestnancov zariadení záujmového a neformálneho vzdelávania, rodičov a iných aktérov záujmového a neformálneho vzdelávania a prípravy</p>

Priorita 2	Zmysluplný , SPOLUPRACUJÚCI A FUNKČNÝ SYSTÉM VZDELÁVANIA S MODERNÝM OBSAHO
CIEĽ	2.1 Procesy a nastavenia vzdelávacieho systému podporujú zmeny, zodpovedný a tvorivý prístup k deťom, spoluprácu a rozvoj výchovných metód.
Popis cieľa	<p>Cieľ sa dosiahne prostredníctvom nasledujúcich opatrení:</p> <p>2.1.1 Zavedenie alternatívnych a individuálne cielených vyučovacích metód v základnom vzdelávaní</p> <p>2.1.2 Zavádzanie alternatívnych a individuálne cielených vyučovacích metód v záujmovom a neformálnom vzdelávaní</p>
CIEĽ	2.2 Vzdelávacie prostredie so zariadeniami a vybavením podporuje jeho procesy a zmeny v kreativite, kapacite a kvalite.
Popis cieľa	<p>Cieľ sa dosiahne prostredníctvom nasledujúcich opatrení:</p> <p>2.2.1 Dostatočná kapacita a variabilita materských škôl a iných predškolských zariadení v spádovej oblasti bydliska</p> <p>2.2.2 Dostatočná kapacita a variabilita základných škôl a súvisiacich služieb pre žiakov a rodičov v základnom vzdelávaní</p> <p>2.2.3 Dostatočná kapacita a variabilita zariadení voľného času a neformálneho vzdelávania a súvisiacich služieb pre deti a rodičov</p> <p>2.2.4 Nákup vybavenia a pomôcok pre zariadenia na voľný čas a neformálne vzdelávanie</p> <p>2.2.5 Modernizácia zariadení záujmového a neformálneho vzdelávania</p> <p>2.2.6 Modernizácia škôl a školských zariadení v základnom vzdelávaní</p> <p>2.2.7 Nákup vybavenia a pomôcok pre školy a školské zariadenia v základnom vzdelávaní</p> <p>2.2.8 Nákup vybavenia a pomôcok pre materské školy a iné predškolské zariadenia</p> <p>2.2.9 Modernizácia materských škôl a iných predškolských zariadení</p>
CIEĽ	2.3 Vzdelávací systém podporuje inkluzívne vzdelávanie a potreby každého žiaka.
Popis cieľa	<p>Cieľ sa dosiahne prostredníctvom nasledujúcich opatrení:</p> <p>2.3.1 Podpora žiakov ohrozených školským neúspechom v základnom vzdelávaní</p> <p>2.3.2 Podpora mimoriadne nadaných a talentovaných žiakov v základnom vzdelávaní</p> <p>2.3.3 Pedagogicko-psychologické poradenstvo pre žiakov, rodičov a základné školy</p> <p>2.3.4 Špeciálno-pedagogické poradenstvo pre žiakov, rodičov a základné školy</p>

CIEĽ	2.4 Finančne stabilná a optimalizovaná sieť škôl
Popis cieľa	Cieľ sa dosiahne prostredníctvom nasledujúcich opatrení: 2.4.1 Optimalizácia prevádzky materských škôl a iných predškolských zariadení 2.4.2 Finančná stabilizácia a udržateľnosť materských škôl a iných predškolských zariadení 2.4.3 Finančná stabilizácia a udržateľnosť zariadení v základnom vzdelávaní 2.4.4 Finančná stabilizácia a udržateľnosť zariadení pre záujmové a neformálne vzdelávanie

6. POUŽITIE DOKUMENTU, SKÚSENOSTI OBSTARÁVATEĽA, SPRACOVATEĽOV A POUŽÍVATEĽOV DOKUMENTU - VÝHODY, CHYBY, RIZIKÁ, ODPORÚČANIA

Tento dokument bol vypracovaný podľa odporúčanej štruktúry MAP navrhnutej Ministerstvom školstva, mládeže a telovýchovy ČR. Výhodou je vzájomná porovnateľnosť medzi ostatnými MAP v ČR. Zároveň sa však na vypracovaní dokumentu aktívne podieľali významní aktéri vzdelávania v danej oblasti, takže reflektuje aj problémy a potreby, ktoré sú pre túto oblasť špecifické.

V rámci implementácie dokumentu bolo navrhnutých veľké množstvo aktivít, ktoré sa majú uskutočniť v rokoch 2020-2022. V čase jeho prípravy sa však so šírením pandémie covidu a následnými protiepidemickými opatreniami v takom rozsahu nepočítalo. Preto sa niektoré plánované stretnutia, prednášky, semináre či workshopy neuskutočnili, resp. bolo potrebné implementovať online.

Dokument je užitočný pre všetky cieľové skupiny:

- deti / žiaci - poskytuje lepšie prostredie pre vyučovanie v škole aj mimo nej,
- rodičia - prináša im viac informácií o možnostiach rozvoja detí v škole i mimo nej
- riaditelia / učitelia - poskytuje možnosť vzájomnej výmeny skúseností
- zakladatelia - umožňuje využitie údajov a informácií z dokumentu pre možnosť čerpania finančných prostriedkov z rôznych zdrojov



SOCIÁLNY PODNIK OBCE NERATOV

Poloha

V údolí Divokej Orlice, ktorá tvorí prirodzenú hranicu medzi Českom a Poľskom, nájdete obec Neratov. Nezabudnuteľnú atmosféru môžete zažiť v kostole Nanebovzatia Panny Márie, ktorý je zapísaný na zozname kultúrneho dedičstva Českej republiky a je jedinečný svojou presklenou strechou.

História

Prví obyvatelia boli nemeckí sklári a robotníci. Orlické hory poskytovali miestnym obyvateľom všetko, čo potrebovali k životu. V roku 1574 stál



na mieste dnešnej cintorínskej kaplnky drevený kostol, okolo ktorého bol postupne vybudovaný cintorín.

V 17. storočí mal farár zvláštny sen. Preto dal vyrezať sochu Panny Márie. Keď bola socha prenesená do Neratova, nejaká žena zázračne upálila. Zázračnú moc mal aj prameň nachádzajúci sa za kostolom. Bärnwald bol od 16. storočia posvätným pútnickým miestom. Miesto začalo byť čoraz vyhľadávanejšie, a tak sa v roku 1723 začalo s výstavbou nového kostola.

Kostol podpálil v roku 1945 opitý ruský vojak. Potom bolo nemecké obyvateľstvo z regiónu

násilne vyhnané. Počet ľudí žijúcich v Neratove klesol z 1 800 na dvoch.

A z Barnwaldu sa stal Neratov.

Napriek tomu, že kostol naďalej chátral, podarilo sa mu prežiť až do roku 1989, kedy ho prvýkrát objavil farár Josef Suchár a vtedy sa začala písať nová história nielen kostola, ale aj celého Neratova.

Kostol bol svojpomocne obnovovaný a v roku 2007 konečne dostal sklenenú strechu, ktorá symbolizovala roky, kedy bol kostol vystavený živlom.

V čase vzniku spolku Neratov tu žili dvaja obyvatelia. Najmä cez sviatky a víkendy pribúdalo ľudí v obci vďaka miestnym chatárom. Napriek tomu to bolo stále miesto, kde okrem krásnej prírody a pokoja nič nie je. Jedným zo zámerov združenia bolo (a stále je) vrátiť život do týchto končín.

Združenie Neratov bolo založené 11. septembra 1992 ako samostatné, nepolitické a neštátne spoločenstvo. Nezisková organizácia Združenie Neratov v podhorskej obci Neratov pomáha ľuďom so zdravotným postihnutím a spolu s nimi sa podieľa na obnove pútnického miesta a návrate života do kedysi vysídlenej obce.

To všetko spolu s postihnutými ľuďmi. Žijú a pracujú v Neratove. Vďaka nim môže Neratov poskytovať stravovacie, ubytovacie či upratovacie služby a vytvárať tak príjemnú turistickú destináciu.



Združenie Neratov prevádzkuje služby asistovaného bývania a denný stacionár. Zriadilo aj základnú školu pre deti s kombinovaným postihnutím a poruchami autistického spektra. Združenie sa ďalej delí na strediská zamerané na rôzne druhy činností (remeselné, pohostinské a pod.) a každé stredisko má svojho manažéra. V súčasnosti Združenie Neratov, z .s. zamestnáva takmer 250 ľudí, z ktorých viac ako 190 má zdravotné postihnutie. Strediská chránených diel sa nachádzajú na ďalších 3 miestach – Bartošovice, Žamberk a Králíky.



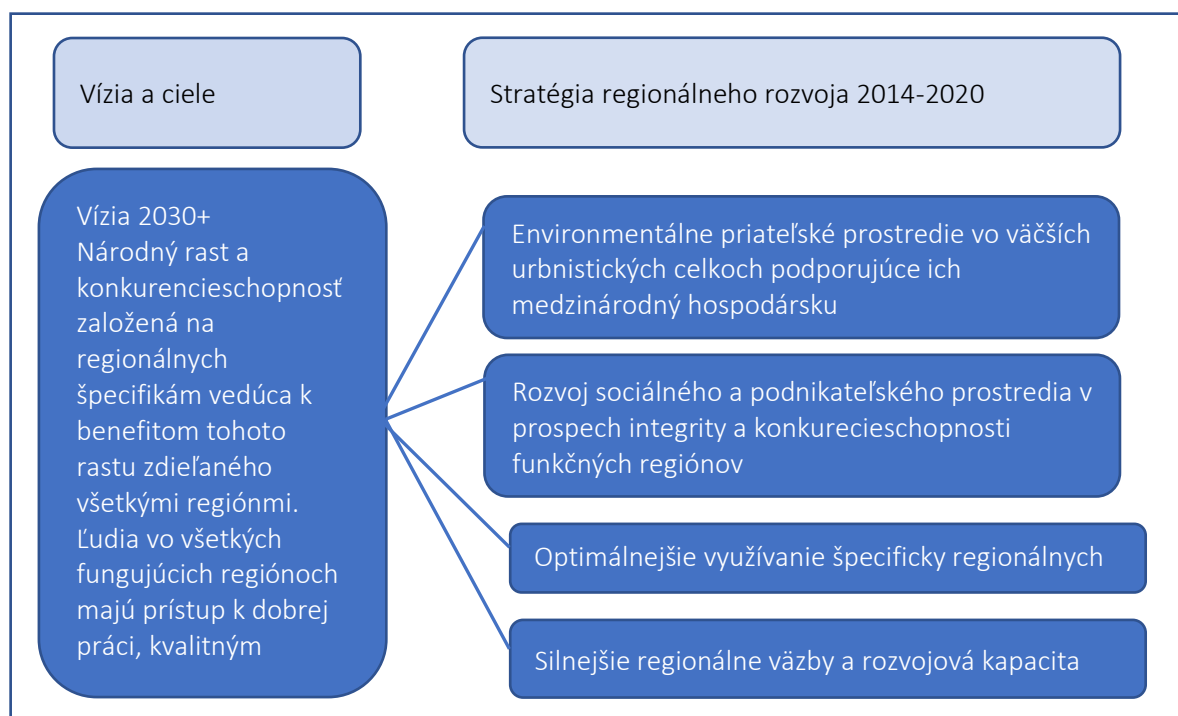
2) ESTÓNSKO

a) Prehľad pracovných národných/regionálnych programov

REGIONÁLNY ROZVOJ V ESTÓNSKU

Regionálna politika v Estónsku sa zameriava na životné a podnikateľské prostredie v mestských a vidieckych oblastiach, na lepšie využívanie regionálnych aktív a na podporu väčšej súdržnosti a kapacity rozvoja medzi regiónmi. Regionálnu politiku riadi ministerstvo financií. V posledných rokoch došlo k posunu od infraštruktúry a verejných služieb k väčšiemu dôrazu na ekonomický rozvoj a zamestnanosť na základe regionálnych silných stránok. Niektoré príklady zahŕňajú nový program regionálnych kompetenčných centier; programy na rozvoj konkurencieschopnosti regiónov a podporu regionálneho podnikania; a iniciatívy na rozvoj zamestnancov. Špecifické nástroje politiky rozvoja miest sa zameriavajú na udržateľnú dopravu a revitalizáciu mestských verejných priestorov.

Národná regionálna politika pre vidiecke oblasti sa snaží zlepšiť rozvojové aktivity založené na miestnej komunite, prístup k službám (vrátane elektronických riešení) a pracovným miestam (vrátane riešení mobility/teleworkingu). Prebieha aj budovanie kapacít obcí prostredníctvom reforiem štátnej a územnej správy (tj nedávne zlúčenia obcí) a školenia, aby bolo možné lepšie predvídať naliehavé výzvy územného rozvoja. Do roku 2020 bola stratégia regionálneho rozvoja Estónska rozdelená do 4 hlavných kategórií uvedených nižšie:



Akčný plán rozvojovej stratégie „Estónsko 2035“.

Od roku 2021 sa aktualizuje strategický rámec pre usmerňovanie regionálneho rozvoja. Namiesto samostatne stojacej stratégie regionálneho rozvoja potreba zväžiť regionálnu dimenziu je zdôraznená v stratégii „Estónsko 2035“, kde sa hlavné strategické ciele rozvoja krajiny

zameriavajú na ciele regionálnej komplexnosti. Smerovanie k týmto cieľom si vyžaduje príspevok, požiadavky a koordináciu všetkých.

Vyvážený regionálny rozvoj je naďalej veľmi dôležitý pre rozvoj Estónska a pre blahobyt všetkých obyvateľov. Bez účasti sektorových politik a praktickej spolupráce nebude komplexný regionálny rozvoj krajiny dosahovať reálne ciele.

„Estónsko 2035“ je národná dlhodobá rozvojová stratégia. Akčný plán „Estónsko 2035“ sa každý rok aktualizuje a slúži ako základ pre plánovanie podpory EÚ pre Estónsko a pre prípravu štátneho rozpočtu.

Akčný plán „Estónsko 2035“ je komplexný prehľad určený na riadenie dlhodobého rozvoja krajiny. Vláda tak môže neustále monitorovať, či sa uberajú správnym smerom a v dostatočnom tempe s prijatými rozhodnutiami,“ povedala premiérka Kaja Kallas (vo funkcii od roku 2021 – do súčasnosti). „Zelená transformácia je jednou z najdôležitejších zmien, ktorým krajina a spoločnosť čelí. Akčný plán schválený vládou to do značnej miery uľahčuje. Cieľom je, aby bolo Estónsko stále silnejšie, úspešnejšie a udržateľnejšie,“ povedala premiérka. Niektoré zmeny zahŕňajú zlepšený ukazovateľ Estónska o rokoch zdravého života, pokiaľ ide o ženy aj mužov; neustále zvyšovanie produktivity práce a výdavkov súkromného sektora na výskum a vývoj a znižovanie rozdielov v odmeňovaní žien a mužov.

Rozvojová stratégia „Estónsko 2035“ stanovuje strategické ciele pre štát a ľud Estónska na najbližších pätnásť rokov a určuje zmeny potrebné na ich dosiahnutie. Stratégia bola dohodnutá prostredníctvom spoločných diskusií, analýz, workshopov a zhromažďovania názorov medzi mimovládnyimi partnermi, odborníkmi, výskumníkmi, politikmi, podnikateľmi, úradníkmi a mnohými ďalšími zainteresovanými stranami. Takmer 17 000 ľudí z 1,3 milióna obyvateľov z celého Estónska prispelo k dokončeniu „Estónska 2035“ v rámci spolupráce v rokoch 2018 – 2020. Z toho 13 903 sa zapojilo prostredníctvom internetu alebo verejných knižníc do zhromažďovania názorov určujúcich hodnoty, na základe ktorých boli formulované strategické ciele.

Pri zvyšovaní vitality estónskeho národa, jazyka a vytváraní demokratického a bezpečného štátu je potrebné vziať do úvahy nižšie uvedené päť rovnakých cieľov pri každodennom rozhodovaní:



People

Estonia's people are smart, active and care about their health.



Society

Estonia's society is caring, cooperative and open-minded.



Economy

Estonia's economy is strong, innovative, and responsible.



Living environment

Estonia offers a safe and high-quality living environment that takes into account the needs of all its inhabitants.



Governance

Estonia is an innovative, reliable, and people-centered country.

Ľudia

Estónci sú chytrí, aktívny a starajú sa o svoje zdravie

Spoločnosť

Spoločnosť Estónska je starostlivá, spolupracujúca a otvorená

Hospodárstvo

Hospodárstvo Estónska je silné, inovatívne a zodpovedné

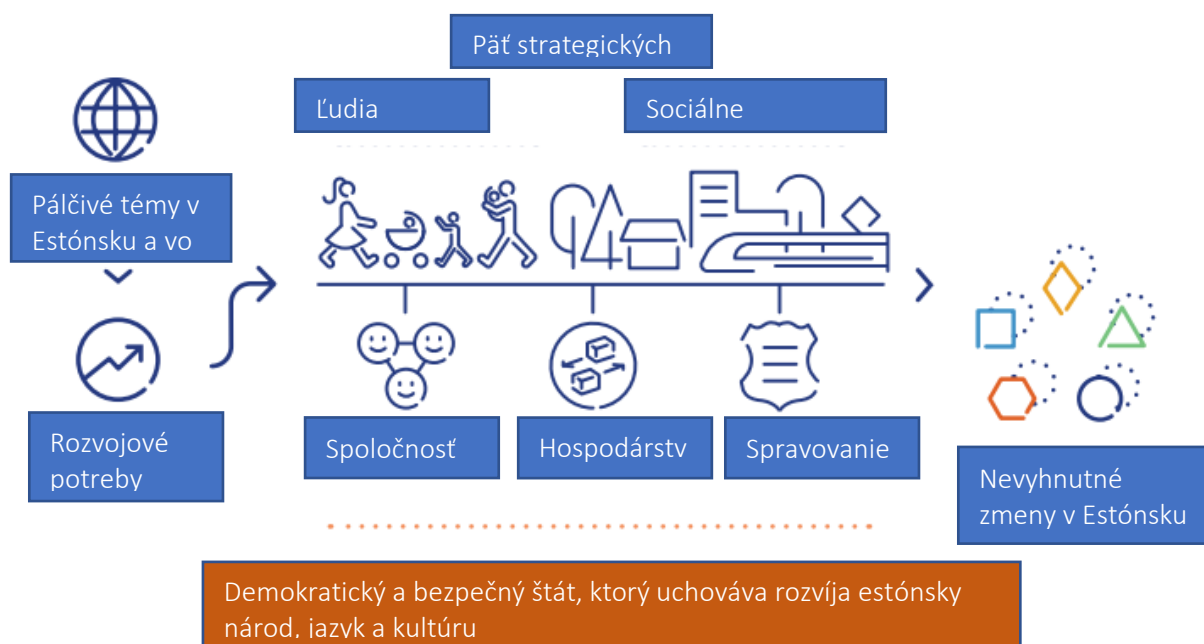
Sociálne prostredie

Estónsko ponúka bezpečné, vysokokvalitné prostredie, ktoré berie do úvahy potreby všetkých svojich obyvateľov.

Spravovanie

Estónsko je jedna inovatívna, spoľahlivá na ľudí zameraná krajina

Prehľad stratégie „Estónsko 2035“



Nevyhnuté zmeny v Estónsku



Akčný plán „Estónsko 2035“ zostavuje zmeny v rôznych oblastiach, ktoré sú potrebné na zachovanie základných princípov, dosiahnutie strategických cieľov a naplnenie rozvojových potrieb popísaných v dlhodobej rozvojovej stratégii „Estónsko 2035“. Dôležitá je cielená a koordinovaná medzisektorová spolupráca. Akčný plán bol pripravený v rámci prípravy stratégie „Estónsko 2035“. Akčný plán „Estónsko 2035“ je tiež estónskym reformným plánom predloženým v rámci európskeho semestra na koordináciu hospodárskych politík.

V roku 2023 sa štátny rozpočet zameria na zabezpečenie národnej bezpečnosti Estónska a pomoc jeho ľuďom a organizáciám vyrovná sa s krízami spôsobenými vojnou, ktorú Rusko vedie.

Stručný prehľad priorít štátneho rozpočtu:

Štátna podpora rodinám a záruky pre plánovanie rodiny

Štát pomáha robiť opatrovateľské domy a domácu starostlivosť dostupnejšími

Rozvoj a lepšia dostupnosť podpory duševného zdravia

Dôraz sa bude klásť na udržanie dostupnosti zdravotníckych služieb a zvýšenie plátov zdravotníckych pracovníkov

Viac financií na opatrovateľské služby

Investície do pripravenosti na krízu

Plány regionálneho rozvoja v operačnej oblasti mimovládnej organizácie Western-Harju Partnership

Oblasť pôsobenia mimovládnej organizácie Western-Harju Partnership zahŕňa dve hlavné samosprávy:

Celá obec Western-Harju a čiastočne obec Saue s dedinami Nissi a Kernu, spolu s približne 17 000 obyvateľmi.

Plán rozvoja obce Western-Harju na roky 2019-2030

Obec Lääne-Harju sa nachádza v okrese Harju v severozápadnom Estónsku pozdĺž dlhého a krásneho pobrežia, bohatého prírodného a kultúrneho dedičstva, dobrej dostupnosti – prístavov, železničnej a cestnej siete a rôznorodých požiadaviek na rozvoj. Má dobré životné, pracovné a rekreačné oblasti v blízkosti prírody. Ľudia, ktorí tu žijú, sa starajú o svoj domov, sú spokojní a aktívni.

Rozvojovou víziou samosprávy je komplexne a regionálne vyvážený rozvoj, dobre spravovaná

samospráva, ktorá využíva hospodárne a inteligentné spravovanie prostredia.

V samospráve Western Harju existuje dobre organizované a bezpečné životné prostredie, živá a iniciatívna komunita, dostupné verejné služby založené na potrebách, rôzne možnosti mobility a dobre platené pracovné miesta blízko domova.

Okrem zabezpečenia spokojnosti obyvateľov samosprávy má obec dobré meno a je atraktívnym prostredím na bývanie, podnikanie a návštevy, ktoré je riadené inkluzívne, efektívne a inovatívne. Rozvoj obce sa zameriava na tieto oblasti:

Životné prostredie a verejný priestor

Cesty a verejná doprava

Podnikateľské prostredie a cestovný ruch

Spoločný vzdelávací priestor

Voľný čas a občianska spoločnosť

Sociálna ochrana

Podpora zdravia a pohody



Rozvojový plán obce Saue 2022-2035

Saue Parish (estónsky farstvo Saue) je vidiecka obec v okrese Harju v severozápadnom Estónsku. Saue Parish je najväčšia obec v pevninskom Estónsku. V neustále sa rozvíjajúcej administratívnej jednotke dnes žije 24 000 ľudí.

Vízia obce Saue 2035 vníma, že obec Saue má všetko potrebné pre život. Obec má silné vidiecke oblasti, kde sú zaručené základné služby a oblasti majú svoju vlastnú identitu a osobitosti. Oblasť mesta Saue a mestskej časti Laagri je moderným mestským prostredím, kde sa poskytujú koncentrované špecializované služby a životné prostredie je ako záhradné mesto a pohodlné. Rastové oblasti pozdĺž železnice majú modernú infraštruktúru, ktorá podporuje rast populácie udržateľným spôsobom.

Hlavné smery implementácie vízie sú:

Orientácia na ľudí a komunity

Inovácia a modernosť

Environmentálna udržateľnosť a vedecky podložený zelený rast

Integrita a rovnováha
 Interdisciplinárne ciele:
 Rozvoj špecializovaných služieb moderného mestského prostredia v oblasti mesta Saue a Laagri.
 Systémové a podporné špecifiká plošná podpora rozvoja vidieckych oblastí v obci Saue.
 Rozvoj rastových oblastí pozdĺž dopravných koridorov.
 Rozvoj strategického, otvoreného a komunitne inkluzívneho vedenia
 Oblasti :
 Vzdelávanie
 Sociálna starostlivosť
 Ochrana detí a zdravotná starostlivosť
 Kultúra, šport, voľný čas a komunity
 Podnikanie a cestovný ruch
 Trvalo udržateľný rozvoj a vytváranie priestoru
 Mobilita a verejná doprava
 Hodnoty:
 Staráť sa o naše vlastné prostredie
 Dôvera a pocit bezpečia
 Jednotná a úplná komunita
 Príjemné a hostí vítajúce
 Dokonalý kolobeh života

Referencie:

<https://sm.ee/en/what-will-2023-state-budget-bring-people-estonia>
https://valitsus.ee/strateegia-eesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia/materjalid?view_instance=0¤t_page=1

<https://www.digar.ee/arhiiv/et/download/115129>
<https://slideplayer.com/slide/5300616/>
<https://laaneharju.ee/arengukavad>
<https://sauevald.ee/arengukavad>

b) Prípadové štúdie: Príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní

Názov prípadovej štúdie:

Zelená obec v Estónsku

Mestská samospráva Lääne-Harju (verejný sektor, miestna samospráva):
 13 054 obyvateľov
 Rozloha 644 km²
 68 zamestnancov samosprávy
 18 subinštitúcií (6 škôl, 6 škôlok, hudobná škola, centrum záujmovej činnosti, športové centrum, kultúrne stredisko, centrum podpory, knižnica)

Kontakt:

Ulica Rae 38, mesto Paldiski , 76806, Estónsko
 Telefón: + 372 679 0600
 E-mail: info@laaneharju.ee
 Domovská stránka: www.laaneharju.ee



LÄÄNE-HARJU VALD

Informácie o prípade:

Myšlienka Zelenej obce vyrástla zo záujmu členov výboru obce o to, ako zachovať prírodné a kultúrne dedičstvo a zachovať hodnoty a identitu rôznych komunít. Obec Lääne-Harju má niekoľko predpokladov stať sa prvou Zelenou obcou v Estónsku – máme bohaté prírodné a kultúrne dedičstvo, dobrú dostupnosť, rôzne rozvojové predpoklady a prírode blízku oblasť pre život, prácu a oddych.

Komunitná iniciatíva Zelená samospráva vznikla v roku 2019 s cieľom vytvoriť a postupne implementovať model životného a pracovného prostredia založený na zelenom spôsobe myslenia na miestnej úrovni. Spoločným cieľom komunity Lääne-Harju a úradu vidieckej samosprávy, ktorá sa snaží byť zelenou vidieckou samosprávou, je zvýšiť povedomie obyvateľov vidieckej samosprávy o tom, ako byť čo najšetnejší k

životnému prostrediu pri svojich činnostiach a rozhodnutiach.

Zelená samospráva je udržateľná:

pretože sa zachovali prírodné hodnoty.

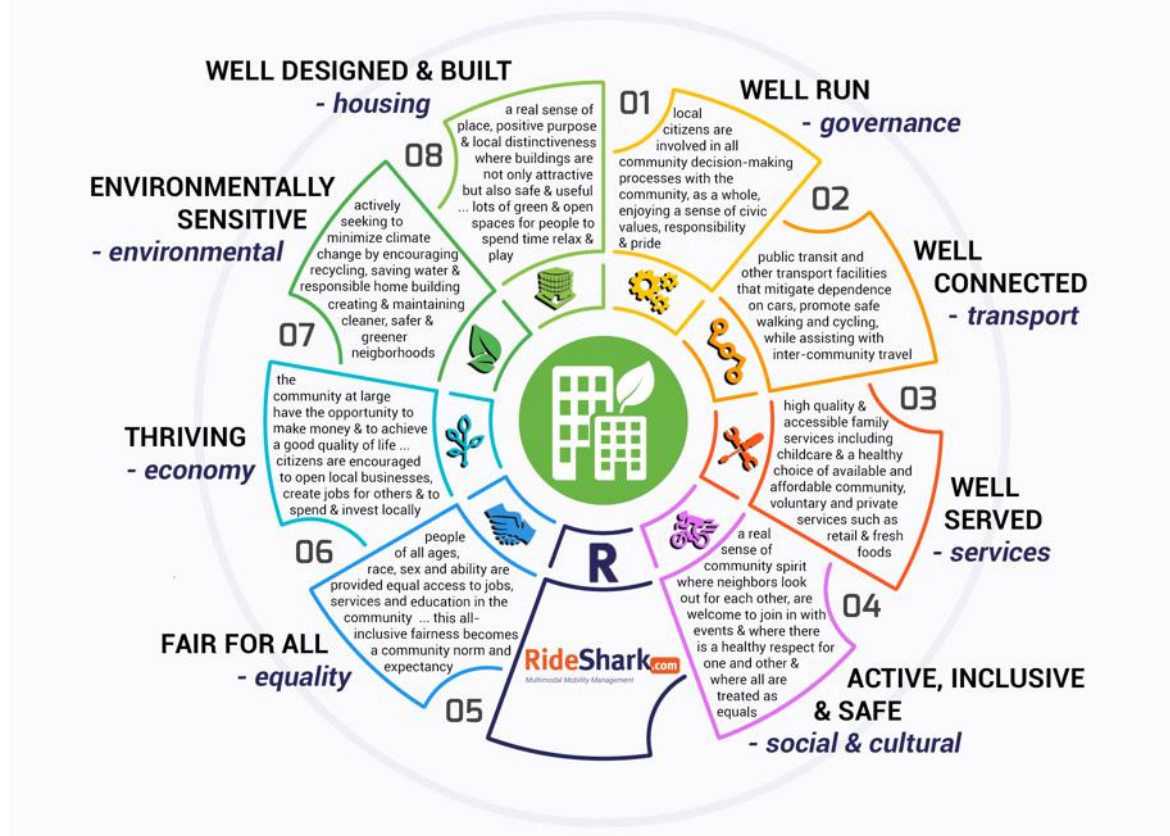
pretože sa zachovali kultúrne hodnoty.

udržateľné, pretože tu žijú zdraví a šťastní ľudia.

Hlavné iniciatívy, programy, služby, produkty alebo aktivity:

Životné prostredie zohráva kľúčovú úlohu v každej oblasti činností na úrovni obce . Je nevyhnutné podporovať trvalo udržateľný rozvoj prostredníctvom plánu rozvoja vidieckej obce (a v tzv. osobitných častiach plánu rozvoja, napr. energetický a klimatický plán, plán odpadového hospodárstva, zdravotno-sociálny profil atď.), územného plánovania a pod. sektorové právne predpisy na integráciu kultúrnych a environmentálnych hodnôt do všetkých oblastí:

THE KEY COMPONENTS OF SUSTAINABLE COMMUNITIES



Obrázok 1 Kľúčové zložky trvalo udržateľných komunit¹

1) Dobré riadené spravovanie

01 Miestni obyvatelia sú zapojení do všetkých rozhodovacích procesov komunity, ako komunita sa tešia občianskym hodnotám, zodpovednosti a hrdosti.

2) Kvalitne naväzujúca doprava

02 Verejná a iná doprava, ktorá eliminuje závislosť na autách, podporuje bezpečnú chôdzu a cyklistiku pri súčasnom zabezpečovaní medzi-komunitnej prepravy.

3) Kvalitné poskytovanie služieb

03 Vysokokvalitné a prístupné rodinné služby zahrňujúce starostlivosť o deti a zdravé voľby dostupných komunitných dobrovoľníckych a súkromných služieb ako sú tovary a čerstvé potraviny.

4) Aktívne, inkluzívne a bezpečné sociálne a kultúrne prostredie

04 Skutočné vnímanie komunitného ducha, kde susedstvá sa starajú o seba navzájom, spoločne sa zapájajú do podujatí a kde exatuje zdravý rešpekt pre jedných aj druhých a kde sa so všetkými zaobchádza rovnako.

5) Rovnosť - férová pre všetkých

05 Ľudia bez ohľadu na vek, rasu, pohlavie a schopnosti majú rovnaký prístup k práci, službám a vzdelávaniu v komunite. Táto inkluzívna férovosť sa stáva normou v komunite ako aj v očakávaniach ľudí.

6) Kvitnúce hospodárstvo

06 Veľká časť komunity má príležitosť zarábať a získať dobré živobytie. Občania sú povzbudzovaní začať podnikáť, vytvárať pracovné miesta pre druhých a míňať či investovať v mieste komunity.

7) Environmentálne citlivé prostredie

07 Aktívne hľadajúca riešenia minimalizujúce dopad na zmenu klímy, povzbudzovaním ľudí recyklovať, šetriť s vodou so zodpovedným budovaním domov, ktoré buduje a udržiava čistejšie, bezpečnejšie a zelenšie susedstvá.

8) Dobré navrhnuté a realizované bývanie

08 Skutočné vnímanie miesta, pozitívny účel a miestnej odlišnosti, kde obydlia nie sú len atraktívne, ale aj bezpečné a užitočné (mnoho zelených a prístupných priestranstiev kde ľudia môžu odpočívať alebo sa zabávať).

Na úrovni samosprávnych krajov je pre nás dôležité ísť príkladom (vrátane všeobecných hodnôt, zeleného úradu ako metódy implementácie environmentálnej politiky (aktivít), zeleného obstarávania a ekologických verejných podujatí) a zapojiť ľudí do diskusie o environmentálnych problémoch a prijímania opatrení. Tiež byť priekopníkom v prijímaní veľkých energetických projektov - vodná elektrárňa a zásobník, veterná farma a vodíková spolupráca so susednými obcami a spoločnosťami. Na úrovni komunity sú kľúčovými slovami angažovanosť, zvyšovanie povedomia, posilnenie postavenia komunity (inteligentné dediny), komunitné riešenia, diskusie a vstupy pre aktivity a dizajn verejných služieb.

Niektoré aktivity (2019 – 2021):

Inšpiračný seminár 2019 (na začiatku).

Pomoc školám a škôlkam v obci zapojiť sa do programu Zelená škola.

Partneri v projekte LEADER "Smart Choice Practice" - semináre pre komunitu

Spolupráca s Tallinkom o textíliach - nákupných taškách vyrobených zo záclon

Pilotný projekt solárnych panelov na strechách verejných budov a verejných zariadení

Účast v programe Zelený tiger – vyhodnocovanie, zacielenie, inšpirácia k aktivitám

Aktivity zdieľania jedla



¹ <https://www.rideshark.com/2017/07/19/sustainablecommunities/>



Zdroje príjmov (fondy EÚ, regionálna podpora, podpora mesta, súkromná podpora):

Podpora/financovanie z verejného sektora (národná a samosprávna).

Cieľové skupiny (ktoré majú prospech z existencie a služieb inštitúcie):

Občania, komunity, podnikatelia a iné miestne orgány

Vplyv / výsledky

Všetky aktivity nám pomohli zvýšiť povedomie obyvateľov vidieckej obce o tom, ako byť vo svojom konaní a rozhodnutiach čo najšetrnejší k

životnému prostrediu. Aktivity zintenzívnili našu spoluprácu s komunitou, podnikateľmi a ďalšími samosprávami vidieckych obcí. Prostredníctvom rôznych aktivít so zainteresovanými stranami sa nám podarilo upozorniť na problémy nadmernej spotreby v rôznych oblastiach a ponúknuť niektoré riešenia, napr. solárnu energiu a zdieľanie potravín.

V roku 2022 sme v štruktúre samosprávy vidieckych obcí zriadili Strategické centrum na realizáciu strategických cieľov, jedným z nich je iniciatíva Zelená samospráva. V strategickom

centre pracujú projektoví manažéri na konkrétnych projektoch, ako sú napríklad riešenia pre inteligentné mestá, obehové hospodárstvo a otázky energetickej účinnosti. Jedným z cieľov je aj poradenstvo a podpora obyvateľom, mimovládny organizáciám a bytovým



Referencie, svedectvá:

<https://www.rideshark.com/2017/07/19/sustainablecommunities/>
<https://rohevald.ee/>
<https://laaneharju.ee/roheline-vald>

družstvám. V roku 2023 bude zriadená kompetenčná služba na poskytovanie poradenských služieb bytovým družstvám v otázkach energetickej efektívnosti pre obnoviteľnú energiu v súkromných a bytových domoch.

Názov prípadovej štúdie:

Mimovládna organizácia Re Studio

Kontakt:

Aedlinna tee 3, obec Keila, Klooga 76703, Estónsko
 Telefón: + 372 5552 2226
 E-mail: info@restudio.ee
 domovská stránka: <https://www.restudio.ee/>

Informácie o prípade:

Re Stududio je spájať ľudí, ktorí sa zaujímajú o recykláciu, spoluprácu a ochranu životného prostredia a chcú prispieť k podpore komunity a udržateľného životného štýlu.

Združenie oficiálne začalo svoju činnosť v roku 2020 v obci Western-Harju pripojením sa ku komunitnej iniciatíve ROHEVALD (Zelená samospráva) s cieľom spoločne podporovať obehové hospodárstvo založené na komunitnej spolupráci.

Hlavné iniciatívy, programy, služby, produkty alebo aktivity:

Komunitné aktivity mimovládnej organizácie Re Stududio pozostávajú zo 4 kategórií:

Komunitná plávajúca sauna „Klooga Kosk“.

Inšpirácia pre vytvorenie komunitnej sauny sa začala tradíciou oslavy dňa saunovania „Viska Leili“ (Cez paru) pri výročných oslavách výročia Estónskej republiky komunity Klooga 24. februára.

„Klooga Kosk“ (vodopád Klooga) symbolizuje očistu na úrovni jednotlivca, minulosť a životné prostredie Klooga. Strechy parnej miestnosti a šatne smerujú dažďovú vodu do centra budovy, čím vytvárajú efekt vodopádu. „Klooga Kosk“ vytvára sviežu prúdiacu energiu pre návštevníkov a komunitu a poskytuje príležitosť na spojenie s prírodným prostredím.



Komunitná záhrada

Záhrada s rôznymi workshopmi ako kompostovacie návody pre deti, stavba permakultúrneho záhona atď



Rohelaager (Greencamp)

Už druhý rok sa na Klooge konal technologický a recyklačný umelecký tábor pre deti vo veku 7-12 rokov. Celé dni sa deti oboznamovali s princípmi environmentálne udržateľného životného štýlu, rozvíjali si manuálne a sociálne zručnosti, učili sa kompostovať, recyklovať, stavať roboty a robiť mnoho ďalších rozvojových a vzrušujúcich vecí.





4) Kabinet Spoločenstva pre obchodovanie potravín a zelenú výmenu v Laulasmaa.

Za účelom implementácie vízie tím Zelenej obce inicioval diskusiu o obehu potravín v roku 2021 s cieľom zmapovať problém plytvania potravinami v obci Western-Harju a následne nájsť riešenia na zníženie plytvania potravinami.

Keďže o to bol veľký záujem v miestnej komunite, samospráve, medzi začínajúcimi podnikateľmi a firmami sa myšlienka zrealizovala len za 18 dní a 16. mája 2021 bola v Laulasmaa otvorená prvá solárna komora. Potravinová skriňa okamžite

našla ohlas u ľudí a je široko používaná. Keďže sa do skrine okrem potravín nosili aj rastliny a záhradné produkty, vznikla potreba aj zelených výmenných políc a tie pribudli aj v skrini. O pár mesiacov neskôr bola implementovaná potravinová skriňa s funkciou chladničky. K fungovaniu potravinovej skrinky prispieva vytvorená Facebooková skupina Food sharing v komunite, kde môžu ľudia zverejňovať informácie o dostupných potravinách a koordinovať údržbu a čistotu skrinky.



Zdroje príjmov (fondy EÚ, regionálna podpora, podpora mesta, súkromná podpora):

Podpora/financovanie verejného sektora (národný a samosprávny), súkromní ľudia, dobrovoľníctvo, financovanie programu LEADER.

Cieľové skupiny (ktoré majú prospech z existencie a služieb inštitúcie):

komunity a miestne samosprávy .

Vplyv / výsledky

Čoraz viac ľudí z komunity Klooga sa zapája do aktivít Re Studios a ľudia v dedine sa čo najviac zúčastňujú rôznych akcií. Cirkulárna ekonomika sa neustále stáva populárnejšou najmä medzi mladšou generáciou a teší nás, že zmeny sa dostávajú aj na úroveň riadenia a legislatívy. Prostredníctvom projektov programu LEADER má Re Stududio pomerne málo návštevníkov zo zahraničia, čo im poskytlo príležitosť propagovať

sa a povedať širšiemu publiku, ako môže miestna komunita spoločne urobiť niečo užitočné a dobré. Dňa 22. novembra 2022 bola Marie Käige, členka predstavenstva a tvorkyňa mimovládnej organizácie Re Stududio, ocenená ako „Harjumaa’s Maker of The Year 2022“ v najlepšom projekte životného prostredia LEADER 2022“ s komunitnou plávajúcou saunou „Klooga Kosk“.

Mimovládna organizácia Re Stududio navrhla a postavila plávajúcu komunitnú saunu v dedine Klooga v roku 2022 v spolupráci so študentmi interiérovej architektúry Estónskej akadémie umení. Sauna je otvorená pre miestnych obyvateľov aj hostí zo vzdialenejších oblastí a spravujú ju s pomocou dobrovoľníkov z mimovládnej organizácie Re Stududio.



Referencie,

svedectvá:

<https://www.heak.ee/harjumaa-aasta-tegija/>

<https://www.facebook.com/restuudio/>

<https://www.restuudio.ee/>

https://www.instagram.com/re_stuudio/

https://laaneharju.ee/documents/17842239/29934192/02_2021_l%C3%A4%C3%A4neharju+leht_est_v_eebi.pdf/fd0dc6a9-6ba5-4770-8e8d-cf30cd2

Názov prípadovej štúdie:

Laitse, 76313 Harju County, Jaama 5, Keila, 76605 Harjumaa, Estónsko

Telefón: + 372 59 19 16 80

E-mail: keila@lootusekula.ee

Domovská stránka: <https://lootusekula.ee/en/>

Dedina nádeje v Estónsku

Informácie o prípade:

Vedenie mimovládnej organizácie The Village of Hope tvoria : Märt Vähi (predseda), Scott Andrew Vähi a Lauri Mällo. V obci The Village of Hope pracuje 14 zamestnancov.

Tím v Village of hope sú kresťania, vo svojej činnosti dodržiavajú biblické princípy a vážia si osobný vzťah s Bohom. Kongregácia Dediny nádeje ECPC patrí do Estónskej kresťanskej pentecostálnej cirkvi. Aktivity Village of Hope vychádzajú z Etického kódexu estónskych neziskových organizácií.

Village of hope je nezisková organizácia založená v roku 2000 Märtom Vähim, biskupom pentecostálnej cirkvi z Kanady , a jeho synom Andrewom Vähim, ktorej cieľom je detoxikovať, rehabilitovať a pomáhať závislým od alkoholu a drog pri ich návrate do spoločnosti.

Závislým ponúka 10–12-mesačný detoxikačný a rehabilitačný plán, ktorý pozostáva zo štúdia, povinností, komunikácie, pracovnej terapie a účasti na práci potrebnej pre život v dedine. Program je vyvinutý v Amerike.

Obec nádeje má už vybudované cesty, domy pre účastníkov programu a personál, budovu pre administratívne a školiace účely, drevársky priemysel, dobrovoľný hasičský zbor , vodovod, vŕtanú studňu atď.

Kontakt:

ECPC Kongregácia dediny nádeje (EKNK Lootuse Küla Kogudus)



Poslaním Village of Hope je:

DAŤ NÁDEJ závislým od alkoholu a drog, ich rodinám a priateľom.

PODPORIŤ mužov a ženy vytváraním STAROSTLIVÉHO RODINNÉHO PROSTREDIA a VZORU pre závislých tým, že budete učiť praktickú pracovnú etiku a ilustrovať rodinné hodnoty.

VYŠKOLIŤ NOVÝCH VEDÚCICH pomocou Tréningového programu Servant Leadership a poslať ich tým, ktorí to potrebujú.

SLUŽIŤ AKO POVZBUDZUJÚCI VZOR NA ZRIADENIE a vybudovanie podobných CENTIER v Estónsku a iných krajinách.

Hlavné činnosti a služby:

Aktivity – rehabilitačný program Dediny nádeje je zvyčajne rozdelený do štyroch fáz vývoja.

Orientácia: táto časť môže trvať až 4 týždne. Počas tohto obdobia si účastníci uvedomia dôsledky svojej závislosti: vidia, ako to ovplyvnilo ich vzťahy s ich rodinami, priateľmi, kolegami a spoločnosťou a ako to vyústilo do falošného sebaobrazu.

Regenerácia: tu sa účastníci dozvedia o fyzických a psychických dôsledkoch drogovej závislosti a o tom, ako sa môžu postarať o svoje uzdravenie.

Vnútorne uzdravenie: v tejto časti účastníci dostanú príležitosť vysporiadať sa s koreňmi problémov, ktoré ich prinútili viesť sebazničujúce životy. Učia sa, ako liečiť hlboké emocionálne rany bez iných závislostí a liekov.

Učenie: tu sa účastníci učia, ako sa venovať službe druhým, učeniu a starostlivosti o tých, ktorí to potrebujú. Takto dostáva život človeka nový zmysel: chce ísť príkladom a podporovať ostatných, najmä tých, ktorí sa tiež chcú zbaviť závislosti.

Pracovné postupy:

Pevný rehabilitačný program vo Village of Hope zahŕňa hodiny, domáce práce, povinnosti, zodpovednosť, pracovný výcvik a prax.

1. Každá osoba musí pracovať 6 hodín denne
2. V drevárskom priemysle ľudia pracujú na ohýbacích pílach, regálových pílach, orezávačoch reziva a niekoľkých ďalších zariadeniach na spracovanie dreva. Vyrábajú palety a prepravky na zeleninu a plnia ďalšie zákazkové objednávky. Jedným z odvetví je výroba a predaj palivového dreva. Stavajú len pre Obec Nádej – všetky domy postavili spoločnou prácou svojich zamestnancov, účastníkov programu a dobrovoľníkov.

Služby:

Vstupná podpora do spoločnosti pre tých, ktorí boli prepustení z väzenia. Obec v spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti ponúka poradenskú a ubytovacie služby pre odsúdených (vrátane osobám predčasného prepustenia a osobám pod probačným dohľadom).

Účel služby :

Prispieť k tomu, aby sa osobe prepustenej z väzenia zabránilo v páchaní nových trestných činov; rozvíjanie vedomostí a individuálnych a sociálnych zručností oslobodených, ktoré im umožnia úspešnejší návrat do občianskej spoločnosti. Na podporu vyššie uvedeného procesu poskytujeme podporné služby pre prepustených, ktoré uľahčia proces prepustenia. Cieľom je, aby sa oslobodení stali samostatnými členmi spoločnosti.





Zdroje príjmov (fondy EÚ, regionálna podpora, podpora mesta, súkromná podpora):

Podpora/financovanie verejného sektora (národný a samosprávny), Program LEADER financovanie drevárskeho priemyslu na dedinách prostredníctvom mimovládnej organizácie partnerstva Lääne-Harju. Drevársky priemysel nakúpil nové stroje - špeciálne píly na výrobu. Vďaka tomu môže pracovník pracovať 5-krát

efektívnejšie, zamerať sa na spokojnosť zákazníka a naučiť sa nové zručnosti.

Obec dostáva malú dotáciu od štátu, no klienti sú vo veľkej miere odkázaní na podporu kamarátov . Niektoré spoločnosti alebo priatelia pomáhajú tým, že privedú tímy do kampusu na jeden alebo dva týždne, aby pomohli s rôznymi projektmi údržby a výstavby.



Cieľové skupiny (ktoré majú prospech z existencie a služieb inštitúcie):

Občania v núdzi – závislí od alkoholu a drog a ich rodiny a priatelia.

Mladí ľudia vo veku 16 – 26 rokov prepustení z väzenia, ktorí nemajú miesto pobytu a prostredie vhodné na návrat do spoločnosti.

Nepriamymi cieľovými skupinami sú miestna samospráva, estónska vláda a estónska kresťanská pentekostálna cirkev.

Dopad/výsledky:

Z absolventov programu zostalo triezvých 69 %.
Programy zachránili viac ako 150 ľudí pred

závislosťou a bolo obnovených viac ako 1050 vzťahov.

69 % absolventov programu žije dobrý a slušný život. Majú prácu, obnovujú sa ich vzťahy s blízkymi atď.

V priebehu rokov viac ako 6 % absolventov programu zostalo v pokračovacom alebo školiacom programe. Títo muži a ženy sú veľkým vzorom pre mužov a ženy hlavného programu a dôležitými pomocníkmi zamestnancov obce pri vykonávaní pracovnej praxe alebo organizovaní štúdiá. Súčasne, začínajú aj samostatnú prácu v spoločnosti.



Referencie, svedectvá:

<https://pealinn.ee/2015/02/03/eesti-karskusliit-valis-aasta-tegijaks-lootuse-kula/>

<https://www.lootusekula.ee/>

<https://web.facebook.com/profile.php?id=100063912881026>

<https://www.inforegister.ee/sk/80135949-LOOTUSE-KULA-MTU>

<https://www.instagram.com/p/CZTIdO5N3hZ/>

3) FÍNSKO

a) Prehľad pracovných národných/regiónálnych programov

REGIONÁLNY ROZVOJ VO FÍNSKU

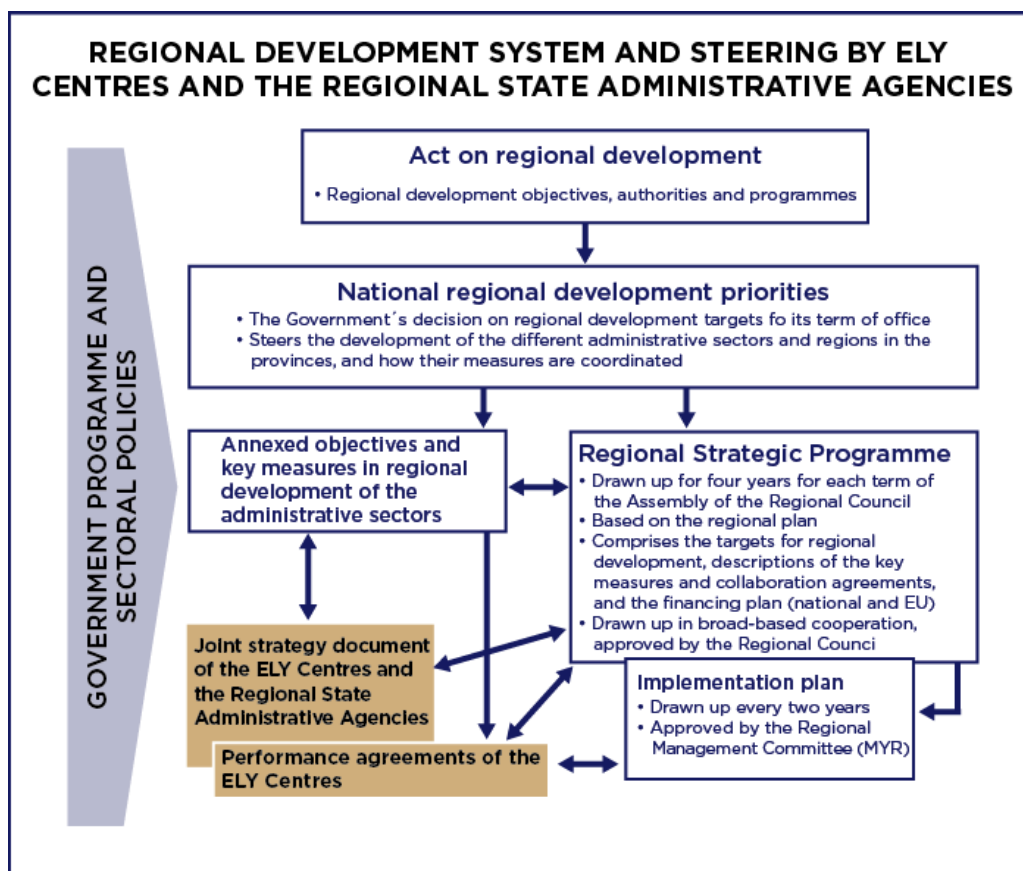
Regionálny rozvoj je spolupráca. Regionálny rozvoj znamená rozsiahle, viacúrovňové aktivity na podporu blahobytu a prosperity v rôznych regiónoch. Je založený na interakcii medzi ministerstvami, krajmami, samosprávami a inými operátormi. V regionálnom rozvoji sa ciele a opatrenia rôznych krajov a administratívnych odvetví skúmajú spoločne z národného aj regionálneho hľadiska. Toto preskúvanie zahŕňa opatrenia a zdroje regionálneho rozvoja a vplyvy tvorby politiky (v rôznych sektoroch) na regionálny rozvoj.

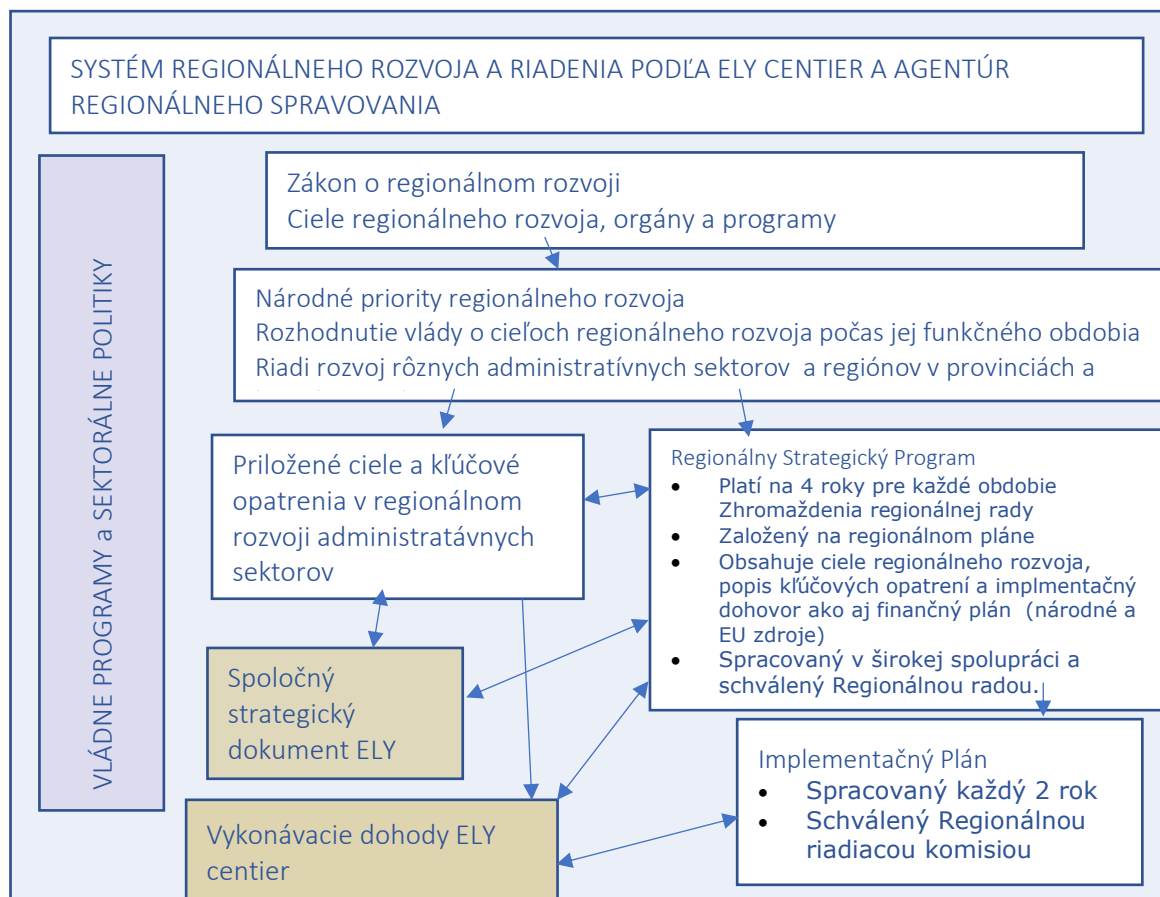
Rozhodnutie vlády o regionálnom rozvoji slúži ako spoločná stratégia regionálneho rozvoja počas funkčného obdobia vlády. Ministerstvá sa zaviazali realizovať koordinované ciele regionálneho rozvoja definované v rozhodnutí o regionálnom rozvoji na základe vládneho programu. Rozhodnutie o regionálnom rozvoji sa pripravuje v spolupráci ministerstiev, krajov a ďalších partnerov. Ústrednou úlohou orgánov zodpovedných za regionálny rozvoj je vytvárať podmienky pre túto spoluprácu a pre formovanie spoločnej vízie.

Za regionálny rozvoj a jeho koordináciu zodpovedá Ministerstvo hospodárstva a zamestnanosti.

Regionálne rady slúžia ako orgány regionálneho rozvoja v župách. Centrá ELY prispievajú k regionálnemu rozvoju plnením implementačných a rozvojových úloh centrálnej vlády v regiónoch.

Ciele a programy regionálneho rozvoja a zodpovednosti orgánov sú určené v zákone o regionálnom rozvoji a správe štrukturálnych fondov (7/2014).





Priority regionálneho rozvoja

Ciele regionálneho rozvoja sú stanovené v zákone o regionálnom rozvoji. Vláda schváli národné priority regionálneho rozvoja (rozhodnutie o regionálnom rozvoji) na svoje funkčné obdobie. Rozhodnutie o prioritách regionálneho rozvoja stanovuje ciele ústrednej štátnej správy, ku ktorým sa ministerstvá zaviazali a ktoré sa zohľadňujú pri riadení každého správneho odvetvia. V rozhodnutí sú opísané aj rozvojové zdroje a ukazovatele výkonnosti a efektívnosti. Ministerstvo zamestnanosti a hospodárstva zodpovedá za celkovú koordináciu regionálneho rozvoja na národnej úrovni.

Rozhodnutie o regionálnom rozvoji 2020-2023

Rozhodnutie o regionálnom rozvoji na roky 2020 – 2023 stanovuje priority v rámci pôsobnosti vlády, ktoré sa majú dodržiavať počas funkčného obdobia premiérky Sanny Marin, a ciele na úrovni ústrednej vlády, ku ktorým sa ministerstvá zaviazali. Rozhodnutie o regionálnom rozvoji riadi rozvoj rôznych administratívnych odvetví a regiónov a koordináciu týchto opatrení.

Na program vlády nadväzujú ciele a opatrenia regionálnej politiky, ktorá vychádza zo silných

stránok regiónu a vyváženého regionálneho rozvoja. Dynamické, prosperujúce a sociálne silné Fínsko bude postavené na spoločných úspechoch regiónu Veľké Helsinky, rastúcich mestských regiónov, subregiónov a vidieckych oblastí. V tomto rozhodnutí o regionálnom rozvoji sú témy a strategické opatrenia štruktúrované do šiestich kľúčových priorít:

- Zmierňovanie klimatických zmien a ochrana biodiverzity
- Budovanie trvalo udržateľných komunít s dobrými prepojeniami
- Inovácia podnikateľského života a zrýchlenie výskumu, vývoja a inovácií
- Posilnenie zručností a vzdelávania zdrojom pre regionálny rozvoj
- Zvyšovanie inklúzie a blahobytu a predchádzanie nerovnosti
- Vytvorenie operačného modelu regionálneho rozvoja

Regionálny rozvoj a regionálne rady

Regionálne zastupiteľstvá sú hlavnými orgánmi, ktoré presadzujú záujmy svojich regiónov a pôsobia aj ako štatutárne spoločné orgány obcí. V spolupráci s ústrednými orgánmi štátnej správy, ústrednými mestami, inými obcami a univerzitami vo svojich regiónoch a ďalšími subjektmi zapojenými do regionálneho rozvoja zodpovedajú za stratégiu regionálneho rozvoja a celkový regionálny rozvoj.

Regionálny rozvoj a regionálne územné plánovanie sú zákonnými úlohami regionálnych zastupiteľstiev. Vo Fínsku je 18 + 1 regiónov (18 regiónov v pevninskom Fínsku a provincii Åland).

Regionálne plánovanie

Regionálny plán stanovuje predpokladaný dlhodobý rozvoj regiónu (20 - 30 rokov). Regionálny plán sa realizuje prostredníctvom regionálneho strategického programu a regionálneho územného plánu.

Regionálny strategický program je strednodobý rozvojový program odvodený od cieľov a stratégií regionálneho plánu a jeho účelom je usmerňovať a koordinovať regionálny rozvoj. Program obsahuje rozvojové ciele, ktoré sú založené na potenciáli, potrebách, kultúre a iných osobitostiach regiónu, popis projektov kľúčových pre rozvoj regiónu a iných dôležitých opatrení, plánované dohody o spolupráci, podrobnosti o oblastiach spolupráce obcí (v prípade potreby) a plán financovania programu.

V Laponsku je súčasťou regionálneho strategického programu aj časť o Sámskej kultúre, ktorú pripravil Sámsky parlament.

Regionálne strategické programy sú pripravované na štyri roky a pokrývajú volebné obdobie obecných zastupiteľstiev. Regionálne rady sú zodpovedné za organizáciu procesu prípravy programov vo svojich oblastiach a programy schvaľujú regionálne zastupiteľstvá.

Ministerstvo práce a hospodárstva zodpovedá za koordináciu, monitorovanie a hodnotenie prípravy a implementácie regionálnych strategických programov (a ďalších programov podľa zákona o regionálnom rozvoji) spoločne s ostatnými ministerstvami, regionálnymi radami, strediskami pre hospodársky rozvoj, dopravu a životné prostredie a ďalších aktérov, ktorí majú ústrednú úlohu v regionálnom rozvoji.

Implementačný plán regionálneho strategického programu

Implementačný plán, ktorý je konkrétnejší ako regionálny strategický program, obsahuje najdôležitejšie opatrenia a projekty zamerané na realizáciu programu a plán financovania opatrení. Implementačný plán stanovuje prioritné oblasti pre národné financovanie a financovanie z Európskej únie. Okrem toho je v implementačnom pláne popísaná regionálna anticipácia a príprava štrukturálnych zmien. Implementačný plán popisuje aj opatrenia týkajúce sa oblastí spolupráce regiónu a ďalšie spoločné regionálne opatrenia a iniciatívy predkladané ústrednej vláde. Implementačný plán sa pripravuje každé dva roky pod záštitou regionálneho zastupiteľstva v spolupráci s centrami ELY a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy, obcami a ďalšími subjektmi zapojenými do implementácie regionálneho strategického programu. Plán sa môže prehodnocovať každý rok. Realizačný plán schvaľuje krajský riadiaci výbor.

Stanovením dlhodobého (10 - 20 rokov) rámca a smerníc pre regionálne využitie územia poskytuje regionálny územný plán základ pre dosiahnutie regionálnych cieľov. Regionálny územný plán je úzko prepojený s regionálnym strategickým programom, pretože rozvojové opatrenia stanovené v programe môžu vyžadovať regionálne územné plánovanie. Územný plán kraja je zároveň možné realizovať aj prostredníctvom strategického programu kraja.

Vidiecka a ostrovná politika

Vidiecka politika

Cieľom vidieckej politiky je zabezpečiť, aby fínsky vidiek zostal živý a bol schopný využívať svoje vlastné zdroje. Podľa vízie vidieckej politiky sú rôznorodé vidiecke oblasti národným faktorom úspechu. Ponúkajú základ a riešenia pre dobrý život, inovácie, podnikanie a udržateľnú spoločnosť. Fínsko sa bude rozvíjať ako celok posilnením miestnych príležitostí.

Aby sme mohli využiť príležitosti, ktoré ponúkajú vidiecke oblasti, musíme mať živé vidiecke komunity s fungujúcou infraštruktúrou a službami. Od 1. januára 2016 je vidiecka politika v kompetencii ministerstva pôdohospodárstva a lesného hospodárstva. Ministerstvo hospodárstva a zamestnanosti je zodpovedné za integráciu vidieckej politiky s celkovým regionálnym rozvojom.

Ostrovná politika

Ostrovná politika je jedným z najstarších prvkov regionálnej politiky vo Fínsku. Vláda vymenovala dlhodobý výbor na riešenie otázok týkajúcich sa ostrovov už v roku 1949. Ustanovenia o ostrovnom výbore boli ustanovené výnosom z roku 1961 a zákon o rozvoji ostrovov nadobudol účinnosť v roku 1981. Schválený Program rozvoja ostrovov vládou alebo ministerstvom, bol hlavným nástrojom pri realizácii ostrovej politiky.

Od 1. januára 2016 je ostrovná politika v kompetencii ministerstva poľnohospodárstva a lesného hospodárstva. Ministerstvo hospodárstva a zamestnanosti je zodpovedné za integráciu ostrovej politiky do celkového regionálneho rozvoja.

Monitorovanie a prognózovanie regionálneho rozvoja

Pri monitorovaní regionálneho rozvoja sa vo veľkej miere využívajú národné a medzinárodné štatistiky a výskum. Regionálne výskumné a prognostické informácie sa tiež vytvárajú a vo veľkej miere využívajú v regionálnych radách a centrách pre hospodársky rozvoj, dopravu a životné prostredie (centrá ELY).

Ministerstvo hospodárstva a zamestnanosti zodpovedá za koordináciu regionálnej prognostickej práce a jej začlenenie do národnej prognostickej práce. Prognostické aktivity sa zameriavajú na predvídanie trendov vo vzdelávaní, kompetenciách a štrukturálnych zmenách.

Situačný obraz pre regionálny rozvoj

Vytvoril sa situačný obraz pre regionálny rozvoj pre použitie pri rokovaniach o regionálnom rozvoji medzi štátom a okresmi. Pozostáva z kvantitatívnych ukazovateľov a kvalitatívneho odborného hodnotenia.

Situačný obraz pokrýva tieto oblasti: obyvateľstvo, verejné financie/verejné financie, regionálna ekonomika, zamestnanosť, podniky, kompetencie, zdravie a blahobyt, bývanie, doprava a trvalo udržateľný rozvoj životného prostredia.

Štatistické informácie o regionálnom rozvoji

Hlavnými krátkodobými sledovanými štatistickými premennými sú situácia na trhu práce a podnikateľské trendy v jednotlivých krajoch. Hlavnými dlhodobými sledovanými premennými sú regionálne ekonomické trendy, konkurencieschopnosť a populačné trendy.

Štatistické informácie o regionálnom rozvoji sa zbierajú z množstva rôznych zdrojov, pričom najdôležitejším je online služba StatFin (

https://www.stat.fi/tup/statfin/index_en.html) (bezplatne), ktorú poskytuje Fínska štatistika a služba Sector Online (za poplatok), ktorú spravuje Ministerstvo hospodárstva a zamestnanosti. Na regionálnej úrovni sa informácie poskytujú podľa kraja a pri niektorých činnostiach podľa subregiónu.

Mestsko-vidiecka klasifikácia na základe geografických informácií

Zohľadnenie rozdielov medzi regiónmi je výzvou pre regionálny rozvoj a plánovanie. Ako sa obce zväčšujú, klasifikácie založené na obciach sú čoraz viac nevhodné na rozpoznanie regionálnych rozdielov. Regionálna klasifikácia mesto-vidiek založená na geografických informáciách rozoznáva rôzne typy mestských a vidieckych oblastí a zóny medzi nimi presnejšie ako administratívne oblasti.

Klasifikáciu je možné zobrazit a stiahnuť v službe environmentálnych a geografických informácií (<http://www.syke.fi/en-US>) Fínskeho inštitútu pre životné prostredie SYKE.

Podporné oblasti

Pracovné a iné zdroje sú rozložené nerovnomerne az tohto dôvodu existujú rozdiely v obchodných príležitostiach medzi regiónmi. Vláda môže určiť najmenej rozvinuté oblasti ako oblasti podpory. Podniky môžu dostať vyššiu pomoc na investície v podporovaných oblastiach ako inde vo Fínsku. Pomoc poskytujú centrá ELY.

Oblasti podpory sú určené na základe kritérií stanovených EÚ. Ako hlavné kritériá sa používa hustota obyvateľstva, HDP, miera nezamestnanosti a špecifické geografické charakteristiky.

Oblasti podpory a úrovne pomoci 2014 – 2021

Hlavný región východného a severného Fínska je podpornou oblasťou z dôvodu nízkej hustoty obyvateľstva. Zahŕňa regióny Južné Savo, Severné Savo, Severná Karélia, Kainuu, Centrálna Ostrobothnia, Severné Ostrobothnia a Laponsko. V súlade s podielom obyvateľstva stanoveným pre každý členský štát Európskou komisiou môže počet obyvateľov podporovaných oblastí vo zvyšku Fínska dosiahnuť približne 100 000 obyvateľov.

Táto pomoc sa poskytuje ako pomoc pre oblasti štrukturálnych zmien a dlhodobého úpadku. V týchto oblastiach je potrebná vyššia pomoc pre MSP a sú potrebné aj podporné schémy pre veľké podniky. Európska komisia určila oblasti podpory podľa návrhu Fínska.

Východné a severné Fínsko zahŕňa oblasť podpory I, kde sú úrovne pomoci najvyššie. Oblasť podpory II zahŕňa obce Salo, Somero, Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Saarijärvi, Viitasaari a Konnevesi. Zvyšok Fínska patrí do oblasti podpory III, kde sú úrovne pomoci najnižšie a veľké podniky nie sú oprávnené na žiadnu pomoc.

Maximálne úrovne investičnej pomoci na roky 2014 – 2021

Oblasť podpory I
(Východné a Severné Fínsko)

Veľké podniky 15 %

Stredné podniky 25 %

Malé podniky 35 %

Oblasť podpory II

(Salu subregión, Saarijärvi-Viitasaari subregión a Konnevesi)

Veľké podniky 10%

Stredné podniky 20%

Malé podniky 30%

Oblasť podpory III

(Zvyšok Fínska)

Veľké podniky -

Stredné podniky 10%

Malé podniky 20%



Legislatíva regionálneho rozvoja

Právne predpisy o regionálnom rozvoji a regionálnej a štrukturálnej politike Európskej únie boli reformované a nadobudli účinnosť na jeseň 2021.

Regionálny rozvoj upravuje zákon o regionálnom rozvoji a implementácii regionálnej a štrukturálnej politiky Európskej únie (756/2021, tzv. vykonávací zákon). Obsahuje ustanovenia o cieľoch regionálneho rozvoja, orgánoch a ich úlohách, ako aj o programovej práci a postupoch spolupráce. Zákon tiež obsahuje ustanovenia o navrhovaní a správe programu regionálnej a štrukturálnej politiky Fínska, ako aj o správe programov Interreg

a programov spolupráce na vonkajších hraniciach Interreg.

Zákon o financovaní regionálneho rozvoja a projektov regionálnej a štrukturálnej politiky Európskej únie (757/2021, tzv. zákon o financovaní) ustanovuje ustanovenia o týchto dotáciách a podmienkach ich poskytovania:

1) dotácie poskytnuté Ministerstvom hospodárstva a zamestnanosti a regionálnymi radami z národných fondov regionálneho rozvoja, 2) dotácie poskytnuté regionálnymi radami, centrami ELY a Fínskym úradom pre bezpečnosť potravín z prostriedkov programu regionálnej a štrukturálnej politiky EÚ a 3) národné financovanie v rámci programov Interreg a programov spolupráce na vonkajších hraniciach Interreg.

Zákon obsahuje kľúčové ustanovenia o uplatňovaní, poskytovaní, vyplácaní dotácií, dozore a vymáhaní dotácií. Zákon obsahuje aj osobitné ustanovenia o implementácii programu regionálnej a štrukturálnej politiky EÚ v rokoch 2021 – 2027 a ustanovenia o implementácii národného financovania programov Interreg a programov spolupráce na vonkajších hraniciach Interreg v rokoch 2021 – 2027. Zákon obsahuje ustanovenia o kontrolách využívania prostriedkov týchto programov v programovom období 2021–2027.

Národná legislatíva

Zákon o regionálnom rozvoji a implementácii regionálnej a štrukturálnej politiky Európskej únie (756/2021):

Zákon o financovaní regionálneho rozvoja a projektov regionálnej a štrukturálnej politiky Európskej únie (757/2021)

Zákon o diskrečných štátnych dotáciách na rozvoj podnikania v rokoch 2021 – 2028 (758/2021)

Nariadenie vlády o regionálnom rozvoji a implementácii regionálnej a štrukturálnej politiky Európskej únie (797/2021)

Nariadenie vlády o oprávnenosti nákladov financovaných z fondov regionálnej a štrukturálnej politiky Európskej únie (866/2021)

Nariadenie vlády o financovaní projektov regionálneho rozvoja a regionálnej a štrukturálnej politiky Európskej únie (867/2021)

Nariadenie vlády o nadobudnutí účinnosti zákona o diskrečných vládnych dotáciách na rozvoj podnikania v rokoch 2021 – 2028 (821/2021)

Nariadenie vlády o dotačných regiónoch uvedených v zákone o regionálnom rozvoji a

implementácii regionálnej a štrukturálnej politiky Európskej únie v roku 2021 (795/2021)

Legislatíva a usmernenia EÚ

Spolu s národnou legislatívou sa aktivity financované z fondov regionálnej a štrukturálnej politiky riadia nariadeniami EÚ prijatými na programové obdobie 2021–2027. Okrem nariadenia o spoločných ustanoveniach prijatého Európskym parlamentom a Radou boli vydané osobitné nariadenia týkajúce sa Európskeho sociálneho fondu Plus (ESF+), Európskeho fondu regionálneho rozvoja/Kohézneho fondu (EFRR) a Fondu spravodlivej transformácie (JTF), ako aj nariadenie o európskej územnej spolupráci (Interreg).

legislatívy EÚ

Nariadenie o Interreg (EÚ č. 2021/1059)

Nariadenie o EFRR a Kohéznom fonde (EÚ č. 2021/1058)

Nariadenie o ESF+ (EÚ č. 2021/1057)

Nariadenie o JTF (EÚ č. 2021/1056)

b) Prípadové štúdie: Príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní

Uhlíkovo neutrálny projekt South Pirkanmaa 2030

Oblasť: Akaa, Pälkäne, Urjala a Valkeakoski
Kontakt: Ossi Kekki, koordinátor projektu, ossi.kekki@valkeakoski.fi

Webová stránka:
<https://www.valkeakoski.fi/kuntainfo-ja-hallinto/valkeakoski-tietoa/kehittaminen-ja-hankkeet/hiilineutraali-etela-pirkanmaa-2030-hanke/>

Projekt Carbon Neutral South Pirkanmaa 2030 (HEP2030) implementuje opatrenia klimatického programu South Pirkanmaa a Plán pre optimálne využívanie zdrojov (Roadmap for Resource Wisdom) pripravených v roku 2020.

Klimatický program pre Pirkanmaa- Juh a plán pre optimálne využívanie zdrojov na roky 2020-2030 boli pripravené v spolupráci s Valkeakoski, Akaa, Pälkäne a Urjala. Obce v tejto oblasti patria do

siete HINKU - priekopníckych obcí v oblasti prác na uhlíkovej neutralite a projekt bude realizovať prácu samospráv na uhlíkovej neutralite zameranú na rok 2030. Cieľom projektu je znížiť emisie skleníkových plynov v regióne a dosiahnuť vytvoriť príručku na riadenie klimatických know-how, ktorú môžu využiť aj iné samosprávy.

S pomocou financovania projektu bude pre vedenie samospráv a odborníkov poskytnuté školenie v oblasti riadenia kompetencií v oblasti klímy. Okrem samospráv v južnej Pirkanmaa sa do projektu zapájajú aj obyvatelia, spoločnosti,



organizácie a poľnohospodárski aktéri v oblasti klimatickej práce. Projekt vytvára materiál súvisiaci s prácou v oblasti klímy a múdrosťou o zdrojoch, ktorý je zverejnený na webovej stránke mesta Valkeakoski. Na základe osvedčených postupov pozorovaných v súvislosti s odbornou prípravou a prácou zainteresovaných strán bude všetkým samosprávam sprístupnená príručka manažmentu kompetencií v oblasti klímy.

Projekt, ktorý sa začal v máji 2021, bude pokračovať do novembra 2022. Projekt financovaný ministerstvom životného prostredia je súčasťou strednodobého plánu klimatickej politiky a bude realizovať vládny cieľ dosiahnuť uhlíkovo neutrálnu Fínsko do roku 2035 .

Družstvo Kukkian Kasvattamo

Od workshopov po rast podnikania

Rozvoj oblasti Luopioinen si vyžaduje zlepšenie ekonomickej životaschopnosti oblasti. Trvalo udržateľná hospodárska činnosť je nevyhnutná na zabezpečenie služieb regiónu a je predpokladom rozvoja atraktívnosti pre nových obyvateľov.

V obciach jazernej oblasti Kukkia existuje potenciál pre podnikanie. Na základe skúseností z projektu rozvoja dedín Kukkia v rokoch 2019 – 2020, nového regionálneho inkubátora; Družstvo Kukkian Kasvattamo bolo založené miestnymi podnikateľmi, podnikateľskými združeniami a spoločnosťami.

Družstvo je neziskový regionálny podnikateľský inkubátor, ktorý vyvíja a pilotuje nové nápady na produkty a výrobu a prenáša úspešné riešenia na nového podnikateľa, aby sa rozvinul alebo rozrástol z existujúceho podnikania. V prípade potreby môže Kasvattamo podporiť podnikateľov v tejto oblasti aj organizovaním školení alebo pomocou pri nábore nových pracovných síl.



Prevádzkový model Kasvattamo je jednoduchý; spolu s miestnymi podnikateľmi a aktivistami vytvoríme nový podnikateľský nápad, zrealizujeme pilotný projekt a potom prevedieme podnikanie na nového alebo existujúceho podnikateľa na ďalší rozvoj. Nízkorizikové pilotovanie je umožnené bezplatným príspevkom miestnych expertov a malým množstvom verejných financií, ktoré sú potrebné na mzdové náklady projektového

personálu. Koncept nespočíva len v pilotovaní jedného podnikateľského nápadu, ale aj vo vývoji ekosystému, ktorý bude prínosom pre existujúcu ekonomickú aktivitu a vytvorí nové spoločnosti.

Prvý pilotný projekt experimentoval s obnovou miestnej tradície stavby lodí, využitím vzácneho a cenného starého dreveného materiálu z lesov regiónu. Výsledkom pilotnej novej spoločnosti v rokoch 2020-2021, Vendia Woods Oy začala v decembri 2021 výrobu moderných lodných dosiek na európsky trh.

Druhým pilotným projektom Kasvattamo bolo experimentovať s prevádzkou farmárskeho trhu v lete 2021 v centre obce Luopioinen. Na trhu sa predávali všetky miestne produkty, ako je zmrzlina, zelenina a jahňacie mäso, kvety, remeselné výrobky a potlačená bielizeň – a ponúkali niektoré služby, ako napríklad požičovňu elektrických bicyklov, kajakov a iného športového vybavenia a služby práčovne. Prevádzky boli koncom leta prevedené na miestneho podnikateľa.

Dediny Pirkanmaa pohlcujúce a skladujúce uhlík

Miesto: provincia Pirkanmaa

Financovanie (EUR): Celkový rozpočet 166 278,

EPFRV 69 837 Trvanie projektu: 2019-2021

Predkladateľ projektu: Pirkan Kylät ryKontakt:

heidi.hallongren@pirkankylat.fi

Webová stránka:

<https://www.pirkankylat.fi/hiiltasitovatky/>

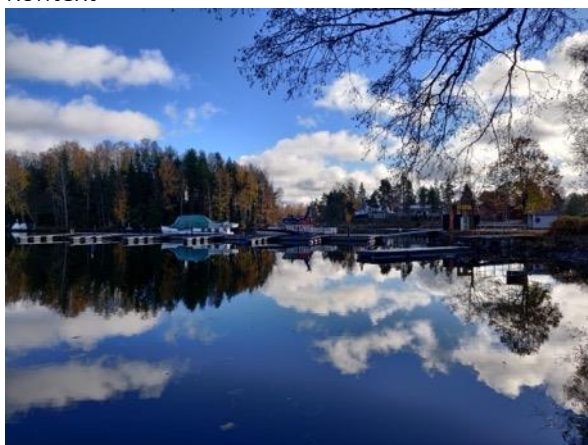
Zhrnutie

Projekt pohlcovania (sekvestrácie) a ukladania uhlíka v dedinách je obzvlášť aktuálny v súčasnosti, keď krajiny implementujú Parížsku dohodu a potreba opatrení na zmiernenie klimatických vplyvov sa zúfalo zvyšuje. Počas projektu viac ako 30 dedín v regióne Pirkanmaa naplánovalo a implementovalo svoje vlastné klimatické akcie s využitím svojich odborných znalostí spolu so starými tradíciami s cieľom vytvoriť nové podujatia a know-how.

Na účasť boli vybrané všetky dediny, ktoré prejavili záujem o boj proti klimatickým zmenám, pričom medzi zúčastnenými stranami bola veľká

rozmanitosť, niektoré z nich sa nachádzajú v blízkosti rastúcich mestských oblastí, iné v riedko osídlených a odľahlých oblastiach. Všetky dedinské zhromaždenia, podujatia a operácie vedené miestnou komunitou sú zamerané na boj proti klimatickým zmenám, ale každá dedina dodáva svojim činnostiam vlastnú príchut' a stanovuje si vlastné ciele. Hlavnými klimatickými opatreniami, ktoré dediny v tomto projekte zaviedli, sú sekvestrácia a ukladanie uhlíka využívaním dreva na stavbu, výrobou biouhľia a sadením stromov. Emisie uhlíka sa na komunitnej úrovni znížili rôznymi spôsobmi. Dediny napríklad organizovali podujatia týkajúce sa environmentálnych tém a miestnych potravinových kruhov, zakladali komunitné záhrady, rozvíjali recykláciu, kompostovanie a odpadové hospodárstvo, organizovali spozorovania a podobne.

Kontext



Zmena klímy bola identifikovaná ako jedna z hlavných hybných síl zmien na vidieku. Pre obyvateľov vidieka je teda silnou motiváciou obmedziť emisie uhlíka a prispôbiť svoj každodenný život meniacim sa klimatickým podmienkam. Spoločné vykonávanie konkrétnych akcií v komunite môže zvýšiť ich účinnosť, ako aj podporiť sociálne výhody. Tento projekt spája ľudí, aby diskutovali o účinných zmenách v znižovaní emisií uhlíka, ktoré možno urobiť v živote bežných ľudí. Zdieľanie informácií zahŕňa spôsoby, ako znížiť vlastnú uhlíkovú stopu a ako potenciálne sekvestrovať a skladovať uhlík. Nakoniec si uvedomuje, že zmeny začínajú malými krokmi. Projekt prebieha v provincii Pirkanmaa, ktorá sa nachádza na juhu Fínska. Pirkanmaa je druhou najväčšou a najrýchlejšie rastúcou provinciou vo Fínsku. Otázky klimatických zmien majú vysokú prioritu na úrovni provincií, ako aj samosprávy Niekoľko obcí v tejto oblasti sa snaží v

nachádzajúcich desaťročiach dosiahnuť uhlíkovú neutralitu. Región má vynikajúce zdroje na boj proti klimatickým zmenám univerzity, výskumné zariadenia atď. Hlavným mestom provincie Pirkanmaa je Tampere, druhé najväčšie mesto Fínska po metropolitnej oblasti Helsinky, ale provincia má aj rozsiahle vidiecke oblasti vrátane riedko osídlených vidieckych obcí. Projekt spravuje provinčné združenie obcí Pirkanmaa ry, ktoré je zodpovedné za organizáciu aktivít v koordinácii s dedinami.

Projekt preto prináša nový obsah do tradičného dedinského akčného obsahu, ktorý je ústredný pre budúcnosť dediny a inšpiruje nových aktérov, aby sa pridali. Miestne komunity majú značný potenciál nájsť nové ekologické riešenia v rámci svojho uhlíkoveho cyklu na zníženie strát a odpadu, ako aj sekvestrácie a ukladania uhlíka. Konkrétne environmentálne akcie by sa dokonca mohli stať zdrojom hrdosti a príťažlivosti pre obraz miestnej komunity v krajine.

Klimatické zmeny sú však globálnou záležitosťou a potreba zmeny je globálna Zmena začína postojmi ľudí, poznatkami a praktickými krokmi. Niektoré z výziev, ktorým čelia komunity, sa týkajú výroby energie, recyklácie, mobility a spotreby. Budovanie spoločnosti, ktorá prispieva k riešeniu týchto výziev, si vyžaduje činnosť komunity.

Ciele

Tento projekt aktivuje dediny v regióne Pirkanmaa, aby objavili, vyvinuli a uviedli do praxe rôzne stratégie a opatrenia na boj proti zmene klímy. Projekt má za cieľ

- Zvýšiť povedomie a vybudovať kapacitu vidieckych dedín, aby pochopili svoju uhlíkovú stopu a možné každodenné miestne opatrenia, ktoré by mohli podniknúť, aby pomohli znížiť emisie, uzavrieť uhlíkové cykly a sekvestrovať a ukladať uhlík.
- Inšpirovať a podporovať dediny, aby nielen implementovali opatrenia v oblasti klímy, ale aby ich prijali ako súčasť bežného každodenného fungovania komunít, ktoré budú prekvitať a naďalej sa vyvíjať v budúcnosti.
- Povzbudzujte a radite obciam, aby našli riešenia, ktoré sú vhodné pre ich aktuálnu situáciu a riešili ich individuálne výzvy.
- Podporovať zdieľanie príkladov medzi dedinami zapojenými do projektu s inými komunitami v regióne Pirkanmaa a povzbudzovať ich, aby sa pripojili k prechodu na obnoviteľné a nízkouhlíkové riešenia.

Aktivity

Spočiatku dediny zapojené do tohto projektu organizovali klimatické podujatia, na ktorých dedinské komunity diskutovali o vhodných klimatických opatreniach pre svoje dediny. Diskutované témy zahŕňali stav dedinského domu a jeho vykurovacieho systému, ako funguje odpadové hospodárstvo a recyklácia, dedinská doprava (kam a ako sa ľudia pohybujú) a typy ubytovania a ich uhlíková stopa. Diskutovalo sa aj o identifikácii tokov uhlíka v rámci týchto cyklov a o tom, ako ho možno v oblasti uložiť, ako aj o príležitostiach a potenciáli oblasti prispieť k biohospodárstvu. Okrem toho boli zdôraznené jednoduché a náročnejšie spôsoby, ako znížiť uhlíkovú stopu každého jednotlivca.

Program klimatických udalostí bol vo všetkých dedinách rovnaký, ale vykonané akcie a experimenty boli odlišné. Cieľom bolo spustiť aspoň jeden alebo dva konkrétne experimenty s nízkym obsahom uhlíka v každej zúčastnenej dedine. Tieto experimentálne akcie by mohli byť všestranné a mohli by sa týkať napríklad zlepšenia miestneho odpadového hospodárstva a recyklácie, výsadby stromov, rozvoja obnoviteľnej energie z miestnych zdrojov, výmeny starého olejového vykurovacieho systému dedinského domu za ekologickjšiu alternatívu, zriadenie miestne schémy zdieľanej ekonomiky atď.

Pri rozhodovaní o opatreniach, ktoré sa majú vykonať v každej dedine, sa k nim pristupovalo z mnohých rôznych uhlov otázky: Ako by sa dalo čo najlepšie ekonomicky využiť prostredie dediny? Napríklad cez turizmus, lokálne potraviny či



prírodné produkty? Je možné prostredníctvom dôrazu na biohospodárstvo a obehové hospodárstvo vytvárať nové pracovné miesta na dedinách? Je možné ukladať uhlík a zároveň udržiavať dedinskú krajinu? Je možné úplne klimaticky neutrálne bývanie?

Počas projektu bolo pre všetkých záujemcov zorganizovaných niekoľko bezplatných podujatí, seminárov a workshopov na rôzne témy, ako napríklad ako si vyrobiť biouhlie doma, ako si vyrobiť látkové zábaly z včelieho vosku, ako aj informácie o slnečnej energii, spotrebe energie a úspore energie. Pre deti bola zorganizovaná prehliadka dedinskej školy s názvom „The Climate Heroes“, ktorá predstavila koncept uhlíkovej stopy a každodenné klimatické zákony prostredníctvom interaktívnych prednášok, kde si deti mohli vyskúšať svoje vedomosti v praxi. Dostali aj Climate action video challenge, kde boli ocenené najlepšie videá a zverejnené na YouTube.

Všetky akcie realizované v obciach v priebehu projektu budú popísané od návrhu až po realizáciu a tiež vyhodnotené z hľadiska ich účinnosti. Cieľom hodnotenia je identifikovať osvedčené postupy a prekážky pri implementácii a prenosnosti akcií. Aký je napríklad potenciál opatrení na zmiernenie zmeny klímy a experimentálnej kultúry z hľadiska rozvoja vidieka? Vyvinú sa nástroje na presadzovanie a podporu nízkouhlíkových a zdrojovo efektívnych sociálnych inovácií, ktoré možno implementovať v iných vidieckych oblastiach.

Hlavné výsledky

Cieľom projektu je dosiahnuť implementáciu mnohých rôznych typov klimatických akcií, ktoré pokračujú a stále sa rozvíjajú v dedinách po skončení projektu. Dúfame, že sa rozšíria do všetkých dedín v regióne Pirkanmaa, aby sa stali súčasťou každodenných činností v dedinských komunitách. Dúfajme, že po tomto projekte budú dediny na ceste k úplnej obnoviteľnej a nízkouhlíkovej transformácii.

Pôvodne sa zameralo na zapojenie do projektu 30 dedín, ale v priebehu projektu sa zapojilo ďalších päť dedín. Keďže každá dedina prešla zvyšovaním povedomia, brainstormingom a návrhom dvoch experimentálnych klimatických akcií prispôbených ich špecifickému kontextu, výsledkom projektu je 35 až 70 miestne implementovaných opatrení zameraných na zníženie emisií, uzavretie uhlíkových cyklov, zníženie odpadu a sekvestráciu a ukladanie uhlíka. Navrhli nové iniciatívy, ako je výroba biouhlia z konárov a inej biomasy (záhradný odpad), miestne potravinové kruhy, komunitné záhrady, systémy spolujazdy a blišie trhy. Vo verejných zariadeniach dokonca zaviedli geotermálne vykurovanie. Organizovali sa podujatia na rôzne environmentálne témy a zároveň sa zdokonaľovali

systémy recyklácie, kompostovania a odpadového hospodárstva. Niektoré z dedín dokonca experimentujú s novými druhmi spoločného života v moderných ekologických dedinách.

Na regionálnej úrovni existuje veľa spolupracujúcich partnerov. Opatrenia v oblasti klímy sa týkajú obcí, organizácií a združení z rôznych uhlov pohľadu. Sieť Carbon Neutral Municipalities (HINKU) ponúka potenciál pre vytváranie sietí a tiež spoluprácu s inými verejne financovanými projektmi o klimatických zmenách, ktoré sa zaoberajú využívaním lesov, energetickou efektívnosťou atď. To umožňuje synergiu v regionálnom prístupe k riešeniu klimatických zmien. Niektoré obce v spolupráci s obcami posilňujú svoju prácu.

Kľúčové lekcie

Projekt Villages sekvestrácia a ukladanie uhlíka ponúka ľuďom vo vidieckych oblastiach nástroje na boj proti klimatickým zmenám. Znižovaním našej uhlíkovej stopy v každodennom živote prostredníctvom spoločných opatrení zameraných na znižovanie vplyvov na klímu a sekvestráciu a ukladanie uhlíka môžeme riešiť

klimatické zmeny na úrovni jednotlivca aj komunity.

Riešenie klimatických zmien z lokálneho a komunitného prístupu dáva nové perspektívy rozvoja a obnovy dedín. Stretnutie ľudí okolo opatrení v oblasti klímy, ktoré ponúkajú potenciál pre nové biohospodárstvo a príležitosti pre obehové hospodárstvo, ako aj zvýšenie atraktivity dedín, podporuje silný zmysel pre komunitu a posilňuje sociálny kapitál.

Tento projekt a klimatické opatrenia realizované v dedinách sú prenosné do iných regiónov vo Fínsku a mohli by sa použiť aj v zahraničí. Proces spolupráce a spolupráce je základom pre komunitu, aby potom určili, aké stratégie budú pre nich fungovať, čo prispeje k vlastníctvu nápadov a prispeje k tomu, aby sa riešenia posunuli ďalej. Klimatické zmeny sú globálnym problémom a sú potrebné všetky opatrenia na jej spomalenie. Každodenné aktivity majú obrovský potenciál, keď sa posudzujú kolektívne, a preto sú potrebné ciele opatrenia na propagáciu a podporu úsilia vo vidieckych oblastiach.

4) MAĎARSKO

a) Prehľad pracovných národných/regionálnych programov

V Maďarsku sú 3 štatistické veľké regióny na úrovni NUTS I, 8 plánovacích a štatistických regiónov na úrovni NUTS II (tie sú základom takmer všetkých fondov EÚ v krajine), 19+1 žúp (NUTS III; +1 je hlavné mesto, ktoré má vlastnú administratívu); kraje tvoria okresy (NUTS IV), potom sú to miestne samosprávy (NUTS V).

Obce mali možnosť združovať sa do mikroregionálnych združení a MAS LEADER, aby úspešnejšie získavali prostriedky a v tomto prípade museli vytvoriť spoločný plán rozvoja, aby sa vylúčili konfliktné záujmy, ale zákon o územnom rozvoji zaviedol okresy v rámci krajov. (v podstate s rovnakou právomocou, ibaže okresy boli vytvorené zhora vládou a nevychádzali z preferencií jednotlivých obcí) v roku 2014 tak skončil tento typ zhromaždení (skupiny LEADER sú stále aktívne a existujú fondy EÚ, ktoré majú z času

na čas k dispozícii na vytvorenie vlastného strategického plánu).

Z politického hľadiska voliči volia vládu svojej župy aj mimo parlamentných volieb, tieto župné vlády musia mať strategické plány na každé fiškálne obdobie v súlade s dotáciami EÚ. Takéto plány majú aj župné sídla a každá obec alebo okres, ktorý sa chce uchádzať o financie, musí mať plán budúceho rozvoja. Miestne samosprávy, najmä malé (zvyčajne dediny), musia vlastniť miestny program pre rovnosť príležitostí, ktorý uvádza miestne zdroje, štatistické údaje o obyvateľstve (ich počet, príjem, podmienky bývania) a dostupné služby (škôlky, školy, lekári atď.). Má poukázať na ohrozené skupiny miestnych obyvateľov (zvyčajne ženy, deti, starších ľudí, znevýhodnených ľudí a ľudí v chudobe, často Rómov). Tieto dokumenty musia tvoriť plány, ako by chceli zlepšiť životy týchto ohrozených skupín, a preto tieto programy často poukazujú na strategické plány na výstavbu nových domov, vytváranie lepších služieb, ponúkanie rozvojových programov a školení, vďaka ktorým je osada príjemnejšia pre život. miestni obyvatelia (miestne festivaly, zhromaždenia, spoločné priestory atď.) Tieto programy sa pripravujú na 5-ročné obdobia a každé 2 roky ich prehodnocujú valné zhromaždenia obce.

Pre kraje a väčšie mestá sa vyžaduje rovnaký dokument, nazýva sa však Integrovaná stratégia miestneho rozvoja a zvyčajne obsahuje aj štatistické údaje a rozvojové projekty okolitých sídiel, ktoré by mohla stratégia mesta ovplyvniť.

V prípade, že samospráva chce vytvoriť miestny strategický akčný plán, existuje niekoľko zákonov, ktoré treba dodržiavať:

314/2012 (XI.8) vládne nariadenie

1997. LXXVIII. zákon o utváraní a ochrane zastavaného prostredia

XXI/1996. Zákon o územnom rozvoji a územnom plánovaní, ktorý už v súlade s nariadeniami EÚ kontroluje, ako môže vláda, obce na regionálnej, krajskej a miestnej úrovni vytvárať a/alebo povoľovať projektové zámery vo svojom území.



Najdôležitejšie rozdiely medzi týmito stratégiami a akčnými plánmi sú tieto:

konceptia rozvoja sídla – na dlhšie, zvyčajne 10-ročné obdobie, musí obsahovať časti ako víziu (pokiaľ ide o spoločnosť, ekonomiku, krajinu, prírodné a zastavané prostredie), ciele (celkové a čiastkové ciele), počiatočné údaje napomáhajúce ďalšiemu rozvoju a nástroje a monitorovanie implementácie

integrovaná stratégia rozvoja sídla – spravidla na obdobie 5 rokov, musí obsahovať tieto časti – strednourovnové ciele a ich vzťahy, intervencie napomáhajúce implementácii, antisegregačný plán (v prípade, že osada má segregované územie), vzájomné vzťahy s inými miestnymi plánmi, analýza rizík a nástroje a monitorovanie implementácie

spoločné plány medzi obcami – v ich vlastnej pôsobnosti nie sú potrebné žiadne špecifické časti

b) Prehľad pracovných národných/regionálnych programov

Na pomoc miestnemu rozvoju existuje niekoľko programov, ktoré možno integrovať do miestnych stratégií. Väčšina z nich prichádza priamo alebo nepriamo prostredníctvom fondov EÚ a mnohé z nich realizujú mimovládne organizácie. Obce sa zvyčajne uchádzajú o projekty, ktoré súvisia so stavebným rozvojom – nové cesty, cyklotrasy medzi sídlami, skvalitnenie energetickej úrovne obecných budov (radnica, úrady, školy a pod.). Iní žiadatelia, ako napríklad mimovládne organizácie, sa však môžu uchádzať o projekty zamerané na sociálny rozvoj, rozvoj komunit a zlepšenie vzdelávacích a/alebo sociálnych zručností.

Najdôležitejšie na miestnej úrovni sú v súčasnosti tieto:

Sure Start Houses – založené na britskom programe Sure Start, jeho cieľom je pomôcť rodičom a deťom do troch rokov žijúcim v najviac znevýhodnených oblastiach.

Tanoda Network – mimoškolský program pre sociálne a finančne znevýhodnené deti, aby získali rovnaké možnosti, aké dostávajú ich bohatší rovesníci – programy zahŕňajú doučovanie, rodinné programy, výlety atď.

Charitatívne organizácie – nie tie tradičné, ktoré zbierajú a prerozdeľujú dary, ale tie, ktoré aktívne zapájajú do svojej práce znevýhodnené cieľové skupiny. Viaceré z týchto skupín pracujú s Rómami a hoci pre nich často zbierajú dary, organizujú aj komunitné programy, vytvárajú pracovné miesta špeciálne pre nich a doučujú ich deti, zvyčajne v neformálnom prostredí (napr. Igazgyöngy Alapítvány, Miskolc Horizont atď.).

Sociálne podniky – vytvorené tak, aby MVO neboli závislé len na projektových prostriedkoch, pri zachovaní svojich cieľov a metód sociálneho rozvoja. To znamená, že majú sociálne poslanie a namiesto toho, aby si ponechali zisky, rozdeľujú ich svojim beneficiantom a používajú ich na udržanie chodu organizácie. V Maďarsku mnohé sociálne podniky začínali s eurofondami, no po skončení projektov viaceré z nich nemali dostatočný zisk na udržanie prevádzky. Jedna z našich prípadových štúdií je o úspešnom a dá sa všeobecne povedať, že medzi úspešných vždy

patria miestni, vždy na základe skutočnej potreby v rámci komunity a na trhu a nekonkurujú susedným osadám, ale pracujú spolu s nimi, najmä ak nie sú najlepším výrobcom v danej oblasti.

Svoje zisky rozdeľuje medzi svojich príjemcov a používa ich na prevádzku organizácie, namiesto toho, aby ich vracala do súkromného vlastníctva.

b) Prípadové štúdie: Príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní

Alsómocsolád, inteligentná dedina

Jedna z najznámejších praktík v Maďarsku, ktorá sa zameriava na zastavenie migrácie z dediny a je vysoko zameraná na moderné metódy a postupy. Alsómocsolád bol medzi prvými, ktorí osadu digitalizovali, mali vlastnú menu a prilákali nových obyvateľov.

Vedúci projektu:

Dicső László, starosta

Najväčšou výzvou obce bolo, že mladí ľudia sa sťahujú, ľudia s vyšším vzdelaním sa sťahujú, takže samospráva musela zastaviť a zmeniť tento trend. Na tento účel samospráva zhromaždila širokú škálu odborníkov, aby vytvorili svoj vlastný plán rozvoja, svoj mentorský program na prilákanie obyvateľov, využitie infokomunikačných techník v osade atď.

Základné informácie - umiestnenie prípadu

Župa Baranya – okres Hegyhát

Prevýšenie : 200 m

Počet obyvateľov : 351

Rozloha: 13 km²

GPS: 48° 22' 30"/ 20° 25' 41"

Alsómocsolád je malá obec v Maďarsku; má rozlohu 13 km² a žije tu 351 obyvateľov (k 1. 1. 2021 žije 152 mužov a 163 žien, hustota obyvateľstva je 24,2). Osada sa nachádza v južnom Zadunajske, v okrese Hegyhát Baranyjskej župy.

Dopravné podmienky v Alsómocsolád sú dobré. Tri hlavné mestá župy Pécs, Kaposvár a Szekszárd sú od nej vzdialené približne v rovnakej

vzdialenosti (55 – 60 km) a do troch menších miest Komló, Dombóvár a Bonyhád sa dostanete autom za krátky čas. Slávne kúpele v Dombóvári, Gunarasfürdő, sú vzdialené len asi 20 km.

Dá sa tam dostať aj vlakom: železničná trať Dombóvár – Bátaszék, postavená v roku 1872, je vzdialená len 2-3 km a s Mágocsom má spoločnú stanicu, železničnú stanicu Mágocs-Alsómocsolád. Obec (červená) obklopujú nezavlažované polia (svetlé plochy), ďalej lúky, pasienky a poľnohospodárske polia (tmavšie plochy). Na okrajoch oblasti sú tiež lesy a uprostred veľké množstvo jazier na rybolov. Priemerná nadmorská výška je 200 m.

Klíma okresu Baranya je ovplyvnená blízkosťou Stredozemného mora (stredomorský vplyv). Počet slnečných hodín je vysoký. Efekt výdatného slnečného svitu je ešte výraznejší na južných svahoch. Teplotné výkyvy sú pomerne nízke a pozemok je mierny. (Výnimkou je len studená mikroklima vo vnútornej kotline Východného Mecseku.) Zrážky sú významné, najvyššie v krajine.

Technická infraštruktúra obce:

kanalizácia

vodovodné potrubie

plyn

elektrina

ubytovacie zariadenia

solárne panely

domov pre seniorov

fitness park

športovisko

detské ihrisko

lesná škola

potraviny

História

V Alsómocsoláde sa našli aj archeologické nálezy z doby bronzovej a rímskej doby. V roku 1900 bol odkrytý vážnejší rímsky nález: strieborný medailový poklad v počte 1296 kusov. Prvá písomná zmienka o Mocsoláde sa zachovala v listine z roku 1294, vo verzii Mocholai. V tom čase osada ešte patrila k opátstvu Vesprém. Archeologické nálezy a názov miesta ukazujú, že osada bola na vrchu Baranya prítomná po stáročia.

V duchu náboženských ašpirácií kráľa Štefana I. bol začiatkom 12. storočia postavený kostol susednej osady Mágocs, preto až do polovice 19. storočia nebol v Alsómocsolád postavený žiadny kostol. V

12. storočí bolo územie vo vlastníctve benediktínskeho opátstva Mágocs, potom v 2. storočí. Ferenc Bodó daroval v roku 1510 zemepánom na rozhraní Tolnianskej, Šomogskej a Baranyjskej župy 25 dedín, medzi nimi aj Alsómocsolád.

V tureckých časoch bola spustošená a vyplienená, no jej utekajúci obyvatelia sa pomaly vracali a o kúsok ďalej si postavili novú dedinu – na mieste dnešnej dediny Alsómocsolád.

Koncom 17. storočia ho obývali aj Srbi. V priebehu storočí boli medzi obyvateľmi okrem Maďarov aj Valóni, Slovania, Nemci, Taliani, no najvýznamnejšími etnikami v novodobých dejinách sú Maďari a Nemci.



Veľkým medzníkom v živote obce je železničná trať Dombóvár-Bátaszék-Baja-Csikéria, postavená v roku 1872. Talianski robotníci pracujúci na tejto stavbe (nevediac, úmyselne alebo náhodne) podpálili dedinské domy, no ľudia tu žijúci ich prestavali. Život obce v priebehu jej histórie výrazne ovplyvňovali zemepánske rodiny Perczel a Sztankovánszky. Kostol postavený v rokoch 1826 až 1836 je pamiatkou vďaka rodine Perczelovcov. Bol vysvätený v roku 1836 na počesť apoštola sv. Ondreja. Väčšinu stavebných nákladov znášali András Perczel a Ferenc Perczel.

V roku 1930 sa k maďarskej národnosti prihlásilo 746 obyvateľov a 68 k Nemcom. V roku 1947 sa začala deportácia nemeckého obyvateľstva. V roku 1970 žilo v obci 570 Maďarov a 43 Nemcov. Od 60. rokov 20. storočia počet obyvateľov klesá.

Cieľové skupiny (kto z toho profituje?).

Spočiatku bola cieľovou skupinou pilotného projektu obec a časom aj všetky obce či osady, ktoré mali záujem o trvalo udržateľný rozvoj. V

rámci vývoja môžeme rozlíšiť tri hlavné činnosti (často sa prekrývajú a navzájom posilňujú).

- zvýšenie obývateľnosti obce pre obyvateľov
- oslovovanie iných inštitúcií, vytváranie sietí s inými obcami
- prilákanie nových potenciálnych obyvateľov

V rámci týchto akcií začala samospráva v roku 1997 využívať produkty IKT na sprístupnenie inštitúcií, bol tu prvý internetový bod v krajine a vytvoril sa systém, kde sa dá v samospráve takmer všetko vybaviť online. Obec bola čoskoro nazvaná prototypom malej dediny a v roku 2016 obec vytvorila sieť podobných samospráv, ktoré sa chceli pripojiť k ich návrhom.

Obec tiež spolupracuje s ostatnými sídlami pri ochrane a zachovaní existujúceho prirodzeného biotopu, vytvorila vlastné chránené územie a vyzvala ďalšie obce, aby sa k iniciatíve pridali.

Pre potenciálnych obyvateľov vytvorili program Future Weaver Program, ktorý je mentorským programom pre tých, ktorí by sa chceli presťahovať do Alsómocsolád. Program pre nich organizuje niekoľkodňové návštevy, takže žiadateľ môže mať čas preskúmať svoje možnosti a vidieť každodenný život v dedine, potom sa môžu prihlásiť do programu. Mentori im pomáhajú so sťahovaním, spoznávaním komunity, služieb a pomáhajú aj miestnym prijať novoprijatých. Pre tých, ktorí si dom kúpiť nemôžu, obec ponúka domy na prenájom.

Účastníci (kto pracoval, čo)

Najaktívnejším účastníkom je starosta, ktorý vedie obec od roku 1990. Za väčšinou nápadov stál starosta, jeho nasadenie a aktivita pri rozvoji osady je jadrom, vďaka ktorému tieto projekty idú. S týmito projektmi veľmi pomáhajú aj zamestnanci obce, mentori v mentorskom programe, no celá komunita je veľmi aktívna s čulým občianskym životom, miestnymi slávnosťami a otvorenosťou novým nápadom.

4. Výstupy (čo bolo vyrobené - množstvo, zmena kvality)

Predmet činnosti:

- miestny rozvoj
- vytváranie sietí
- prilákanie obyvateľov

Alsómocsolád má miestny opatrovateľský dom pre seniorov (Domov jesenného svetla), ktorý ponúka 46 rezidenčných miest a tiež dennú starostlivosť pre tých, ktorí sa nechcú nasťahovať do domova. Starší môžu dostať fyzickú terapiu, duševnú starostlivosť od psychiatra a sociálnu starostlivosť. V osadách je knižnica a body digitálnej pohody, hoci knižnica a komunitná budova museli byť kvôli pandémie zatvorené. Napriek tomu môžu miestni každý pondelok zavolať knihovníčke, ktorá im knihy rozváža.

Čo sa týka športového vyžitia, v obci je fitness park, športovisko v blízkom lese a detské ihrisko, na ktoré si prídu na svoje deti aj veľkí. Miestny športový zväz tiež každoročne organizuje pre obyvateľov Športový deň a má aj bowlingovú a extrémnu športovú časť. Alsómocsolád je tiež držiteľom Medzinárodného šampionátu v hode nožom a sekerou, ktorý priťahuje ľudí nielen z Maďarska, ale aj z Ruska, Poľska a Českej republiky.

Návštevníci sa môžu ubytovať v miestnom penzióne, ktorý má 11 izieb so 40 lôžkami alebo v študentskom penzióne, ktorý ponúka ubytovanie pre 44 osôb. Penzión má vlastné sociálne

Indikátor	Jednotka	2020
príjem	€	44 534
Výdavky	€	127 934

zariadenia pre každú spálňu, bezplatné wifi, chladničku a TV. Hostel má celkom tri izby, všetky s vlastným sociálnym zariadením, televízor a chladnička sú v spoločenskej miestnosti.

Alsómocsolád má aktívny život; má 13 občianskych organizácií od športových klubov po mládežnícku samosprávu, ktoré všetky majú schopnosť formovať plány a život osady. Keďže obec má úzku komunitu, ale musela čeliť ubúdajúcemu počtu mladých ľudí, samospráva odštartovala v roku 2014 program Future Weaver. Malé vidiecke dediny sa často snažia prilákať nových obyvateľov lacnými domami a pozemkami, no ľudia prichádzajúci z miest oblasti často dožijú všetky svoje úspory (kvôli tomu, že nie sú schopné nájsť si na mieste podobne platenú prácu), osamelo sa a sťahujú späť do mesta.

Alsómocsolád tak vyžaduje motivačný list od každého, kto sa chce presťahovať do dediny, vedie 2-3 dňové výlety, kde si záujemcovia môžu reálne vyskúšať, aké to je žiť na dedinskej dedine a majú mentorský program pre tých, ktorí sa konečne rozhodnúť sa presunúť ich. Obec ponúka domy na

prenájom aj tým, ktorí si nemôžu kúpiť vlastný dom v obci.

Obec má aj vlastnú miestnu menu, rigac, ktorý je pomenovaný po slávnom zbojníkovi, ktorý v tejto oblasti pôsobil v 19. storočí. Mena sa dá minúť na čokoľvek v obci, dá sa použiť v obchode, na pošte, v obci na zaplatenie daní atď.

Podľa posledných údajov (november 2021) žije v obci 187 ľudí v produktívnom veku, z toho 16 je evidovaných uchádzačov o zamestnanie (5 bolo evidovaných pred viac ako rokom). Deväť obyvateľov dostáva nejaký štátny príspevok. Spolu je v obci miera nezamestnanosti 8,56 %.

Alsómocsolád je súčasťou niekoľkých skupín. Jeho obec má niekoľko spojení s Mágocs a Bikal, okrem iného vďaka svojim vzdelávacím a zdravotníckym zariadeniam. Obec je tiež súčasťou siete hospodárskej solidarity, Mikroregionálnej únie a Združenia maďarských ochrancov prírody spolu s programom Sieť inteligentných dedín.

Ťažko posúdiť všetky príjmy a výdavky v obci, vzhľadom na množstvo občianskych organizácií, preto sme spojili príjmy a výdavky obce a jej organizácií (kultúrne centrum, komunitná budova, as, dom seniorov, mentorský program).):

Toto hodnotenie nie je úplné, vzťahuje sa len na náklady a príjmy uvádzané číslom v ročných správach a keďže väčšina týchto organizácií a inštitúcií spadá pod rôzne povinnosti finančného výkazníctva, niektoré z nich počítajú len s výdavkami alebo chýbajú viaceré údaje. Takže príjmy sú určite vyššie ako toto číslo, ak vezmeme do úvahy, že v domove pre seniorov žije okolo 40 ľudí a takmer všetci tam platia plnú cenu; na druhej strane pandémie COVID-19 tvrdo zasiahla penzióny a školenia, takže je viac ako možné, že rok 2020 nebol ziskový.

Predpokladaný vývoj projektu

Obec sa chce energeticky osamostatniť, čiže presadzuje inštaláciu solárnych panelov aj na domy obyvateľov, nielen na obecné domy.

Tiež by sa chceli stať HUBom nových technológií, čo znamená, že vítajú pilotné programy a metódy aj s ITC technológiami.

5. Výsledky / Prínosy - príbeh úspechu (čo sa dosiahlo, ako, prečo)

V priebehu rokov Alsómocsolád dosiahol svoj hlavný cieľ, ktorým bolo prilákať nových obyvateľov a urobiť osadu príjemnejšou. Noví obyvatelia vo viacerých rozhovoroch povedali, že v obci je všetko, čo by kto potreboval, a čo nie je (napríklad miestna škola), je v blízkosti.

Samospráva vybudovala modernú a dostupnú infraštruktúru – domov pre seniorov, premenila knižnicu na internetový prístupový bod v čase, keď v krajine neexistovali digitálne prístupové body, digitalizovala sa aj väčšina papierovej práce obce. Hoci najdostupnejším športom na dedinách je futbal, Alsómocsolád ponúka aj iné druhy športov – je tu fitness park, športovisko a detské ihrisko, ale aj turistický chodník, ktorý vás naučí aj o miestnej prírodnej rozmanitosti a o tom, ako ju chrániť.

Keďže obec sa preslávila najmä zavedením vlastnej meny (rigac), ktorú možno použiť v miestnom obchode s potravinami, na miestne dane a pod., obec začala priťahovať aj turistov, a tak obec vytvorila penzión a hostel.

Alsómocsolád má aktívny život; má 13 občianskych organizácií od športových klubov po mládežnícku samosprávu, ktoré všetky majú schopnosť formovať plány a ovplyvňovať život osady. Keďže obec má úzku komunitu, ale musela čeliť ubúdajúcemu počtu mladých ľudí, samospráva odštartovala v roku 2014 program Future Weaver. Malé vidiecke dediny sa často snažia prilákať nových obyvateľov lacnými domami a pozemkami, no ľudia prichádzajúci z miest oblasti často dožijú všetky svoje úspory (kvôli tomu, že nie sú schopní nájsť si na mieste podobne platenú prácu), žijú osamelo a tak sa sťahujú späť do mesta.

Alsómocsolád tak vyžaduje motivačný list od každého, kto sa chce presťahovať do dediny, organizuje 2-3 dňové pobytové výlety, kde si záujemcovia môžu reálne vyskúšať, aké to je žiť na j dedine a majú mentorský program pre tých, ktorí sa konečne rozhodnú sa presunúť. Obec ponúka domy na prenájom aj tým, ktorí si nemôžu dovoliť kúpiť vlastný dom v obci.

Alsómocsolád je súčasťou niekoľkých skupín. Jeho obec má niekoľko spojení s Mágocs a Bikal, okrem iného vďaka svojim vzdelávacím a zdravotníckym zariadeniam. Obec je tiež súčasťou Sieť hospodárskej solidarity, Mikroregionálnej únie a

Združenia maďarských ochrancov prírody spolu s programom Sieť inteligentných dedín.

Základom úspechov obce je, že nechcela zachovať ani sa vracieť k svojim poľnohospodárskym koreňom, ale chcela zmodernizovať obec, pričom sa výrazne opierala o posilnenie komunitných väzieb a zapojenie miestnych obyvateľov do rozhodovacieho procesu.



6. Aké problémy sa vyskytli pri dosiahnutí výsledkov

Alsómocsolád mal na začiatku rovnaké problémy ako ostatné malé obce v regióne – problémy s verejnou dopravou, sporadický priemysel v regióne, migráciu ľudí s vyšším vzdelaním a celkovú chudobu regiónu (ktorý patrí medzi 33 najviac znevýhodnených oblastí v krajine).

Samospráva nedokázala zmeniť záležitosti na regionálnej úrovni, tak začala rozvíjať veci, ktoré mala v moci - zásobovanie komunálnymi sieťami, verejné služby, modernizáciu telekomunikácií, silnú angažovanosť miestnych obyvateľov.

Miestni obyvatelia boli zo začiatku tiež trochu hanbliví s novými obyvateľmi, ale mentorský program pomohol nielen novým, ale aj starousadlíkom rozšíriť komunitu. Miestni na začiatku nechápali, prečo by sa mal niekto sťahovať do malej vidieckej dediny, keď mohol žiť v meste a boli si istí, že noví to vzdajú a presťahujú sa späť do väčších miest. Programy budovania komunity zabezpečili, že to tak nebolo, nechceli, aby sa ľudia sťahovali do obce a z nej, a tak vytvorili proces podávania žiadostí pre záujemcov, ktorí sa tam chceli presťahovať.

V súčasnosti chce samospráva nainštalovať solárne panely do čo najväčšieho počtu domov v obci, čo by bolo možné, keďže v súčasnosti existujú vládou podporované projekty pre civilistov. Mierny problém je v tom, že v týchto projektoch nie je spoločná zhoda vo veci, takže v prípade, že má niekto cez rok prebytok energie, nemôže ju dať napr susedovi, odoberá to energetická spoločnosť, takže o tom sa debatuje na obecnej aj na vyšších úrovniach.

7. Rady, rady

Odhaľte miestne potreby a nájdite pre ne inteligentné riešenia

Buďte čo najviac nezávislí od štátu, nečakajte na jeho zdroje

Prilákajte podnikateľov, intelektuálov ako aj robotníkov -remeselníkov

Spolupracujte so svojimi susedmi – buďte súčasťou sietí, nerobte si monopol na všetko, čo máte

Vždy zahrňte komunitu, vítajte cudzincov

Neustále hľadajte príležitosti na rast

8. Kontaktné údaje (inštitúcia, manažér, adresa, telefón, pošta, webová stránka atď.)

Obec Alsómocsolád

Adresa: 7345 Alsómocsolád, Rákóczi u. 21.

Telefón: +36 72 451 748 alebo +36 72 560 141

E-mail: mocsolad@t-online.hu

Budúci program Weaver

Forrai Mária Melinda

Telefón: +36 30 233 7867

E-mail: forraimarcsi78@gmail.com



Gömörszőlős, pilot pre samosprávne dediny

Bola to jedna z prvých sebestačných dedín v krajine s vlastnými nápadmi na udržateľnosť a ekologické riešenia. Model bol vytvorený profesionálmi, ktorí použili Gömörszőlős ako pilotný projekt a jeho výsledky sa stále držia medzi osvedčenými postupmi v tejto oblasti.

Vedúci projektu:

É. Kovács Judit, starostka

Vigh Andrea, projektová manažérka

Primárny problém bol rovnaký ako všetky vtedajšie problémy malých vidieckych dedín a ešte väčších miest. Po rozpade socialistického štátu ľudia zápasili s nedostatkom pracovných miest, ktoré sa skončili s touto érou (pretože väčšina z nich sa nedokázala udržať bez pomoci štátu len na základe požiadaviek trhu). Miera nezamestnanosti rástla, pracoviská sa zatvárali a tí, ktorí mohli (hlavne mládež), sa sťahovali preč, bližšie k voľným pracovným pozíciám.

V roku 1993 si Inštitút ekologickej nadácie pre trvalo udržateľný rozvoj v Miškolci vybral obec ako miesto pre svoj program trvalej udržateľnosti a odvtedy je osada osvedčeným postupom pre všetkých, ktorí sa zaujímajú o ekologicky uvedomelý rozvoj osídlenia.

Základné informácie - umiestnenie prípadu

Boršodsko-abovsko-zemplínska župa – okres Putnok

Nadmorská výška : 280 m

Počet obyvateľov : 81

Rozloha: 8,77 km²

GPS: 48° 22' 30" / 20° 25' 41"

Gömörszőlős je malá obec v Maďarsku; má rozlohu 8,77 km² s počtom obyvateľov 81 (k 1. 1. 2021 žije 40 mužov a 41 žien, hustota obyvateľstva je 9,23). Osada sa nachádza v severomaďarskom regióne, v okrese Putnok Boršodsko-abovsko-zemplínskej župy, priamo pri hraniciach so Slovenskom. Najbližšie osady sú Kelemér (vzdialené 2,5 km), Zádorfalva (8 km) a Szuhafő (11 km), Aggtelek so známym jaskynným systémom

(15 km), Putnok (okresné centrum, 12 km) a Miskolc (okresné centrum), 45 km). Priemerná nadmorská výška osady je 280 m.

55% rozlohy obce tvoria lúky a pasienky, hlavným zdrojom vody je podzemný vodovod, ktorý zbiera vodu z viacerých potokov v okolí. 55 % územia tvoria lúky a pasienky, 11 % sú nezavlažované polia, 5 % je primárne určených na poľnohospodárstvo s významnou prirodzenou flórou a 29 % je pokrytých lesmi.

Podnebie je vlhké kontinentálne, so silným vplyvom v dôsledku pohoria. Ide o jeden z najchladnejších regiónov Maďarska s priemernou ročnou teplotou 9°C. V porovnaní s celoštátnym priemerom je oblasť náchylnejšia na daždivé dni.



Technická infraštruktúra obce:

kanalizácia
 vodovodné potrubie
 vŕtané studne
 plynu
 elektriny
 potraviny
 ubytovacie zariadenia
 jazdecká škola
 História

V listine sa spomína ako Poszoba najskôr v roku 1232 a potom v roku 1251. V listine kráľa Žigmunda z roku 1397 sa Poszoba spomína aj s Kelemérom. V roku 1424 ho vlastnili Dobyovci. V roku 1566 obec podpálili Turci. Časté boli aj živelné pohromy, v roku 1879 dedinu strhla víchrica, no potom bola obnovená. Osada dostala názov Gömörszőlős v roku 1906, predtým sa volala Poszoba. Kedysi patril do okresu Tornalja v župách Gömör a Kis-Hont. Trianonská zmluva to zasiahla citlivo, keďže západný okraj obce sa stal hranicou a územia za ním boli prenesené na Slovensko, vrátane väčšiny lesov obce. Odvtedy obec patrila

do Boršodskej župy a chotára Putnok a neskôr Ózd. Samostatnou obcou je od roku 1991. Dnes je Gömörszőlős jedinou osadou v Maďarsku, ktorá si dodnes zachovala názov historických žúp Gömör a Kis-Hont.

Cieľové skupiny (kto z toho profituje?).

Spočiatku bola cieľovou skupinou pilotného projektu obec a časom aj všetky obce či osady, ktoré mali záujem o trvalo udržateľný rozvoj. Program „Gömörszőlős, trvalo udržateľná dedina“ bol spustený v roku 1993, keď pracovníci Inštitútu ekologickej nadácie pre trvalo udržateľný rozvoj v Miskolci založili školiace stredisko prezentujúce technológie šetrné k životnému prostrediu a realizovali projekty na podporu prežitia miestnych remesiel a tradícií.

Projekt iniciovali a realizovali pracovníci nadácie, hlavným cieľom bolo nájsť a vyskúšať udržateľné metódy poľnohospodárstva a budovania komunity. Ich primárna metóda je založená na práci Ruth Stout, ktorá tvrdí, že nie je potrebné rozsiahle zasahovať do záhrady, musíme nechať prírodu, aby sa vyvíjala a využívať miestne zdroje a nebrať miestnu flóru a faunu ako nepriateľov, ale ako priateľov. Nadácia tvrdí, že keďže nesmieme narušovať pôdu, musíme dbať aj na svoje duševné zdravie, teda poľnohospodárstvo, miestny rozvoj a komunity sa musia posilňovať a nerozdeľovať. Jeho zakladateľ, Dr. Gyulai Iván, získal v roku 2015 za vytvorenie programu titul Rytier kríža a medailu za zásluhy od vlády Maďarskej republiky.

Od svojho vzniku obec zaviedla niekoľko ekologicky uvedomelých projektov (solárne panely, trvalo udržateľné poľnohospodárstvo, ekologické domy) a pravidelne organizuje školenia pre osoby s rozhodovacou právomocou, podnikateľov a ďalšie zainteresované strany o udržateľnom poľnohospodárstve a technikách budovania komunity.

Účastníci (kto pracoval, čo)

Členovia nadácie sú považovaní za najaktívnejších v rozvoji, sú tvorivou silou projektov, avšak pri realizácii týchto projektov bolo dôležité aj partnerstvo obce. Starostovia počas rokov podporovali projekty a boli aktívni pri vývoji.

Dá sa povedať, že Gömörszőlős má aktívny občiansky život. Obyvatelia sa o projekty zaujímajú

a sú aktívni, mnohí z nich využívajú vo svojich záhradách mulčovaciu techniku. Do týchto projektov sa veľmi aktívne zapájajú aj ostatné občianske organizácie v obci.

4. Výstupy (čo bolo vyrobené - množstvo, zmena kvality)

Predmet činnosti:

- vytvorenie školiacej základne pre tých, ktorí sa zaujímajú o trvalo udržateľný rozvoj
- organizovanie školení a workshopov
- vytváranie turistických zariadení, ktoré sú tiež založené na trvalo udržateľných metódach
- šírenie metód a úspechov do iných osád

Od svojho založenia v roku 1992 organizácia realizovala niekoľko projektov týkajúcich sa ekologickej udržateľnosti nielen v Gömörözölös, ale aj v okolí Miškolca. Projekty v obci alebo zahŕňajúce dedinu (alebo metódy) sú nasledovné:

Sedliacky blahobyt v Gömörözölösi (2015-2016)
Teória a prax trvalo udržateľného rozvoja už mnohých prilákala do Gömörözölös, malej dedinky v Gömör, kde kultúrnu pokladnicu dopĺňa intelektuálny workshop o udržateľnosti. Cieľom obce a Inštitútu ekológie je rozvíjať poznatky a postoje k udržateľnosti a prispievať k rozvoju praktických krokov na ceste k udržateľnej spoločnosti. Jedným z prvkov tohto snaženia je iniciatíva „Roľnícky blahobyt v Gömörözölösi“ založený pred 6 rokmi. Akcie dobrovoľníkov sa konajú každé dva mesiace na predĺžený víkend, účastníci spoznávajú kultúru dediny, vidiecke prostredie, výzvy a možnosti vidieka. Organizovane sa podieľajú na každodenných aktivitách súvisiacich s programom, na živote nadácie a obce, a to všetko v duchu dobrovoľníctva. Pomocou ich práce sa vyvinie permakultúrna biofarma na zlepšenie kvality životného prostredia a pôdy. Päťhektárový rozsiahly ovocný sad spolu so starobylými odrodami ovocia ošetrovanými tradičným pestovaním a chránenými botanickými vzácnosťami slúži na zachovanie prírodných hodnôt. Počas týchto kalaka víkendov prebieha hodnotná práca z hľadiska biodiverzity, ochrany pôvodných druhov a krajinných druhov. Učia sa aj špeciálnu metódu trvalo udržateľného obhospodarovania pôdy, hĺbkové mulčovanie a základy permakultúry.

V rámci projektu mohli v obci vykonávať praktické štúdiá aj vysokoškooláci.

Pomoc pri rozhodovaní o ochrane životného prostredia (2009)

V rámci tohto projektu nadácia organizovala konferencie, školenia, výskumy o biologickej odbúrateľnosti, udržateľnosti, ekologických biotopoch a metódach.

Cvičná záhrada (prebieha)

Nadácia má vlastnú záhradu, kde sa teória stáva praxou a je základňou mnohých školení a návštev. Vytvorili tiež krátku brožúru o udržateľnom záhradníctve pre každého, koho táto metóda zaujíma.

Workshop o udržateľnom životnom štýle v Gömörözölös (2014)

Cieľom projektu bolo podeliť sa o skúsenosti s rozvojom vidieka nadobudnuté počas 20 rokov programu „Gömörözölös, trvalo udržateľná dedina“ s ostatnými regionálnymi aktérmi a navzájom sa podeliť o svoje vlastné skúsenosti. Medzi ciele patrilo prenos postojov a praktických poznatkov o trvalo udržateľnom živote, zlepšovanie sociálnej situácie obyvateľstva a domácností prostredníctvom šetrenia, zvyšovanie sebestačnosti, znižovanie environmentálnej záťaže a využívania zdrojov a odovzdávanie poznatkov o udržateľnom využívaní zdrojov. Dlhodobým cieľom spolupráce bolo, aby stále viac ľudí získavalo poznatky o trvalo udržateľnom živote prostredníctvom koordinovaných a kooperatívnych aktivít. Účastníci projektu teda vedomosti nielen získavajú, ale ich aj odovzdávajú vo svojej oblasti.

Program švajčiarsko-maďarskej spolupráce (2014 – 2015)

Projekt prispel k šíreniu prístupu udržateľného životného štýlu a praktických poznatkov, čím sa zefektívnilo využívanie zdrojov životného prostredia, čím sa znížila záťaž životného prostredia a zlepšil sa jeho stav. Spoločenským cieľom súvisiacim s environmentálnymi cieľmi bolo poskytnúť chudobnému vidieckemu obyvateľstvu poznatky, ktoré môžu zlepšiť kvalitu ich života aj pri nedostatku peňazí. Cieľom bolo aj zozelenenie programov verejnoprospešných prác. Cieľovou skupinou boli manažéri verejných prác obcí Gömör, verejní pracovníci, zainteresované obyvateľstvo, osoby, ktoré sa vzdelávajú v

poľnohospodárstve, deti, znevýhodnené ženy a Rómovia.

Informačný bod Gömörország (2010-2012)

Počas projektu bolo zrekonštruovaných alebo postavených niekoľko budov: výstavba novej budovy informačného centra; rekonštrukcia a zvýšenie komfortu ubytovacej budovy; dizajn kuchýň na varenie; vývoj systému vykurovania a teplej úžitkovej vody na báze obnoviteľných zdrojov energie; aplikácie a demonštrácie iných technológií šetrných k životnému prostrediu.

Výsledkom projektu bolo propagovanie vedomostí o trvalo udržateľnom živote prostredníctvom rôznych komunikačných prostriedkov: vyrobili filmový seriál a tlačoviny na 3 témy; organizoval workshopy na predstavenie alternatívnych technológií (masový sporák, solárna sušička), organizoval prednášky pre študentov vysokých škôl, organizoval návštevu informačného centra pre regionálnych školákov a organizoval školenia pre rozhodovateľov a odborníkov v oblasti komunikácie.



ESTO projekt (2012-2014)

Projekt ESTO (European Expert in Traditional Orchards) bol realizovaný s podporou Programu celoživotného vzdelávania Leonardo da Vinci v spolupráci s organizáciami a inštitúciami v Nemecku, Dánsku, Rakúsku, Poľsku, Francúzsku a Maďarsku. Iniciatíva bola motivovaná skutočnosťou, že v súčasnosti neexistuje forma školenia zameraná na tradičné sady, kde by bolo možné získať široké spektrum vedomostí od pestovania sadov až po marketing produktov, ktoré je možné vyrobiť.

Climate Needs Farmers (2012)

Znalosti a porozumenie poľnohospodárov je nevyhnutné v kontexte poľnohospodárstva a

zmeny klímy, ako aj udržateľnej výroby potravín. Zatiaľ čo mnohé výskumy sa zaoberajú otázkami zmeny klímy a udržateľnosti, v praxi je dostupných a aplikovaných oveľa menej informácií a poznatkov. Súčasný odborný vzdelávanie v poľnohospodárstve stále výrazne podporuje intenzívne poľnohospodárstvo so značnými emisiami CO₂ a NO₂.

Projekt „CLIMATE“ Leonardo Partnership bol zorganizovaný s cieľom predstaviť iné prístupy k poľnohospodárstvu, metódy a osvedčené postupy šetrné ku klíme a zaujímavé iniciatívy, v rámci ktorých sa zúčastnili rôzne organizácie a inštitúcie zo 6 krajín (Rakúsko, Nemecko, Poľsko, Francúzsko, Turecko, Maďarsko) spolupracujú s odborníkom.

Názov 'CLIMATE' nie je len ekvivalentom slova klima / klíma, ale aj akronymom z nasledujúcich anglických slov: Cooperation; Obmedzenie; Inovácia; Mobilizácia – mobilizácia; Akcia; Tradícia; Vzdelávanie.

Myšlienkou bolo odovzdať poznatky, ktoré môžu počas projektu využiť mnohí ľudia, ako napríklad agrobiodiverzita, bezpečnosť potravín, kultivácia pôdy, ochrana prírody atď.

Výsledkom programu bola webová stránka, ktorá pomáha získať prístup k skúsenostiam a vedomostiam, príručka a 6-jazyčný odborný glosár, ako aj európska databáza škôl vyučujúcich ekologické poľnohospodárstvo a záložka na popis programu.

Penzión Pohánka (2020-2021)

Realizáciou investície boli penzióny nadácie zrekonštruované a rozšírené s využitím ekologických, trvalo udržateľných metód a zdrojov, takže penzión si v konečnom dôsledku dokázal udržať vlastnú spotrebu energie bez vonkajších zdrojov.

Neexistuje žiadna planéta B (2018 – 2020)

Film 1: Záhradníctvo priateľské k človeku a životnému prostrediu 2.

Dokončila sa druhá časť filmu s názvom „Human and Environmentally Friendly Gardening“ o hĺbkovom mulčovaní, ktorý bol uvedený na Youtube v januári 2019 a do konca projektu prilákal 129 277 divákov. Facebook pridal 10 100 ďalších zobrazení. Film si môžete pozrieť na Youtube kanáli inštitútu:

<https://www.youtube.com/watch?v=m5ZzMWQtA30&>

II. Publikácia

Na vzdelávacie účely bola vytvorená brožúra o metóde hlbokých líbiar v náklade viac ako tisíc kusov. Tie prevzali účastníci počas prednášok a školení a niekoľko kópií bolo zaslaných organizáciám na distribúciu. Knižku si prevzalo 1004 ľudí. Brožúra je dostupná aj elektronicky a bude zaslaná elektronicky všetkým stranám počas konzultácií.

III. Prezentácie

Počas projektového obdobia sa vo vidieckych lokalitách uskutočnilo 32 prednášok, ktoré celkovo oslovili 1153 ľudí.

Témy prednášok:

1. Čo je program No Planet B a čo je trvalo udržateľné využívanie zdrojov?
2. Pôdne základy obnovy pôdy
3. Prečo neotáčať pôdu a zabudnúť na doterajší spôsob obrábania pôdy?
4. Ako riadiť inak?
5. Prečo pôdu prikrývame a čo je to kompost zanechávajúci hlboký mulč?
6. Prečo neobracať pôdu a kto túto prácu urobí za nás?
7. Prečo nezavlažovať živú pôdu?
8. Prečo nesmieme plieť a čím je burina?
9. Ako sa rastliny chránia a prečo je pre nás zlé ich chrániť?
10. Základom vyhýbania sa umelej ochrane rastlín je zdravá rastlina zakorenená v pôde poľa.
11. Sebestačná príroda

Miesta podujatí a fotografie workshopov sú dostupné na [NASLEDUJÚcom](https://www.nasledujuc.com) odkaze

ARC. Školenia

V priebehu roka a pol zorganizovala nadácia v Gömörszőlősi spolu 20 dvojdňových školení, počas ktorých sa 308 ľudí zoznámilo s hlbinným mulčovaním s opustením kompostu.

V. Stretnutia

Pre tých, ktorí už hlbokú mušku skúsili, zorganizovali celkovo dve trojdňové stretnutia. Stretnutie poskytlo účastníkom príležitosť učiť sa jeden od druhého a získať priame odpovede na svoje otázky.

VI. Facebooková skupina

Vytvorili na Facebooku skupinu s názvom „Human and Environmently Friendly Gardening“ s cieľom umožniť používateľom tejto metódy vymieňať si skúsenosti alebo klást otázky. Skupina má viac ako tisíc účastníkov a záujem zostáva vysoký. Okrem skupiny sme poskytli aj možnosť osobnej elektronickej konzultácie, ktorú využilo takmer 100 ľudí.

Odkaz na facebookovú skupinu: <https://www.facebook.com/groups/2174401919310303/>

VII. Návštevy záhrady

Do konca obdobia projektu vybrali štyri záhrady, ktoré by ich správcovia radi ukázali ostatným. Navštívili záhrady pestované hlbokým mulčom v osadách Mány, Nyim, Ágostyán, Múcsony, Miskolc, Alsóvadász, Eger, Tompa, Balmazújváros, Gödöllő, Somoskőújfalu, Debrecín, Nyíregyháza, Magysfalva, Széé.



Srdce Gömöru (2018-2019)

Atrakciou vytvorenou ako výsledok výberového konania Heart of Gömör - Heart Paths je tematická zážitková cesta, ktorá je založená na prírodných a kultúrnych pamiatkach 5 osád, pod konzorciom vedenia mestskej samosprávy Putnok, ktorá zahŕňa 13 staníc a vzdelávacie chodníky. Členovia konzorcia poskladali základy svojho programu tak, aby si v ňom našiel ten správny prvok každý, vrátane tých, ktorí oceňujú turistiku, tých, ktorí si cenia remeslá, aj tých, ktorí si najviac cenia voľný čas v prírode.

Životný štýl povedomia o energii v Gömör (2019-2020)

V rámci projektu je primárnou cieľovou skupinou obyvateľstvo regiónu Gömör, ale v prípade niektorých programových prvkov sa zapojili aj záujemcovia z vidieckych sídiel župy BAZ. V rámci cieľovej skupiny majú primárny význam kľúčoví regionálni aktéri, ktorí majú vplyv na miestne obyvateľstvo. Sú to starostovia, úradníci, predstavitelia menšinových samospráv, učители, kľúčoví zamestnávateľia. Našou cieľovou skupinou je aj študentská mládež a rómska populácia.

V rámci projektu zrealizovali osvetové kampane, návštevnické programy v Gömörszólósi, interaktívne tvorivé dielne, prednášky a odborné krúžky a rozšírili existujúcu demonštračnú ponuku o tri nové demonštračné prvky (trubkový hadový solárny kolektor; pasívne vykurovanie skleníka; energeticky úsporné osvetlenie). Podujatia mesta sú spojené so slávnymi dňami obce, ktoré priťahujú množstvo domácich i zahraničných návštevníkov. Pre tieto podujatia vyrobili modely rozkladacej a demontovateľnej raketovej pecky, sušičku zberača piva, trubicového hadieho solárneho kolektora a na doskách prezentovali najdôležitejšie poznatky z energeticky uvedomelého životného štýlu. Prispôbenie sa podmienkam vidieckeho prostredia zahŕňalo aj možnosti úspory energie v poľnohospodárstve.

Zdroj života (2017 – 2020)

Cieľom projektu bolo riešiť prejavy rozdielnej segregácie (chudoba, menšiny, starší ľudia, znevýhodnení a pod.) zabezpečením koexistencie inak segregovaných skupín v rôznych programoch. Heslom bolo „byť spolu, konať spolu“. V praxi to znamená, že vidieckych programov sa zúčastnili vidiecki ľudia, vidiecki ľudia sú mestskí, mladí a starí, Rómovia, znevýhodnení a pokiaľ možno všetky segregované skupiny, zúčastnili sa podujatí. Ďalším dôležitým cieľom našich programov bola pomoc v boji proti chudobe. Ľudia žijúci v chudobe potrebujú na jednej strane znalosti, aby si zarobili, a na druhej strane ušetrili peniaze zo svojho skromného príjmu so znalosťou skromného životného štýlu. Znalosť udržateľného životného štýlu ponúka riešenie. Napríklad väčšina ľudí na vidieku vykuruje drevom, ale plytvá vedomosťami na drahý zdroj. Ak si osvojíte správnu prax pri kúrení, môžete ušetriť, váš život bude pohodlnejší a aj vďaka šetrnému zaobchádzaniu s drevom

bude príroda lepšia. Podobne aj pri domácich prácach môžu ekologické riešenia šetriť ženy, ich peňaženky a životné prostredie. Rozširovanie vedomostí vždy slúži tomuto trojitému cieľu. Ak je známych viac jedlých húb, dá sa nazbierať aj viac odrôd naraz, ak sa sušia solárnym kolektorom, dokážu ušetriť energiu, ale obsah sa nestráca ani v jedle. Kompostom vyhrievaný skleník súčasne vytvára teplo a vytvára vynikajúcu pôdu, ktorá poskytuje viac, ale zdravších potravín.

Organizácia, ako môžeme vidieť z ich predchádzajúcich projektov, má svoje projekty, no často spolupracuje a realizuje ich aj s inými organizáciami a obcami. Cieľom projektov je šíriť ekologicky uvedomelé znalosti medzi širokú populáciu vrátane ľudí pracujúcich vo verejnej práci miestnym a regionálnym tvorcom rozhodnutí.

Ich práca je hradená najmä z projektových fondov, takže pokiaľ budú vyhrávať projekty, môžu pokračovať vo svojej práci. Na druhej strane, ako občianska organizácia môže prijímať peniaze z daní zo mzdy a má vlastný príjem z penziónov v obci.

Indikátor	Jednotka	2020	2019
príjem	€	68 504	135 196
Výdavky	€	86 683	70 663

Štruktúra príjmov (2020)

Položka	€
projekty	61 985
Predaj	6 519
Celkom	68 504

Predpokladaný vývoj projektu

Posledná finančná správa nadácie uviedla, že v priebehu roka využilo jej činnosť takmer 10 000 ľudí, vrátane tých, ktorí počas pandémie dostali hygienické balíčky. Nadácia pokračuje vo svojej práci v oblasti ochrany životného prostredia, ekologického povedomia a udržateľnosti.

Gömörszólós je v týchto oblastiach stále silnou značkou a hlavným cieľom nadácie nie je v prvom rade zisk, ale šírenie jej výsledkov a metód najmä

medzi tými, ktorí sa rozhodujú na miestnej alebo národnej úrovni.

V tomto prípade je nadácia celkom úspešná pri získavaní národných a medzinárodných grantov na svoju prácu a môže vo svojej práci pokračovať.

S pomocou samosprávy a miestnych obyvateľov sa im navyše podarilo zrekonštruovať niekoľko tradičných budov, ktoré sú vhodné aj pre návštevníkov na dlhší pobyt.



5. Výsledky / Prínosy - príbeh úspechu (čo sa dosiahlo, ako, prečo)

Gömörszőlős bola prvou ekologicky orientovanou dedinou v krajine, ešte predtým, ako sa udržateľnosť a ekologické metódy stali hlavným prúdom. Úspešne adaptovala medzinárodné metódy a vytvorila vlastné, založené na miestnych zdrojoch a možnostiach miestnej komunity. Nadácia bola zdrojom niekoľkých praktík, ktoré sa neskôr stali populárnymi v podobných projektoch, ako je začlenenie komunity, vytváranie solárnych panelov z plechoviek od piva doma, učenie miestnych obyvateľov aj návštevníkov jednoduchým trikom, ako využívať svoje prostredie ekologickejšie. spôsob atď.

Projekty získali v priebehu rokov celoštátny úspech, jeho zakladateľ získal za svoje výkony štátne vyznamenania a hoci organizácia nemá na predaj ručne vyrábané produkty, realizuje workshopy, projekty, komunitné programy na šírenie svojich intelektuálnych výsledkov.

Navyše, hoci to nie je konštanta, výsledky umožnili, že počet obyvateľov v obci pomaly rastie (v prichádzajúcich a odchádzajúcich obyvateľoch sú vlny, momentálne rastie).

6. Aké problémy sa vyskytli pri dosiahnutí výsledkov

Najväčším problémom z pracovného hľadiska je, že samotná dedina je priamo pri hraniciach, ďaleko od väčších sídiel a je to vrecová dedina s len jedným vstupom a výstupom z dediny. Dostať sa k nej je tiež ťažké, a tak si osada musela vypracovať spôsob, ako migráciu z obce, ak nie zastaviť, ale aspoň spríjemniť obyvateľom.

Našťastie, zakladateľ organizácie mal skúsenosti s trvalo udržateľným poľnohospodárstvom a k vytvoreniu projektu bolo otvorené aj vedenie samosprávy. Pri prezentovaní výsledkov je nevyhnutné mať dobrý a aktívny vzťah nielen s obcou, ale aj s ostatnými organizáciami a obyvateľmi obce.

Keďže však hlavným príjmom nadácie sú projektové fondy, môže to byť problematické v prípade zastavenia týchto prostriedkov. Ako mnohé projekty založené na vývoji v krajine, hlavným problémom je, že tieto organizácie sú závislé na týchto fondoch, nemajú žiadny alebo len veľmi malý príjem z iných zdrojov, takže aj keď udržateľné metódy sú obľúbené a prispôsobené miestnym obyvateľom aj návštevníkom, finančné prostriedky sú nevyhnutné na zabezpečenie každodenných operácií organizácie.

7. Rady, rady

Mať víziu

Používajte metódy, ktoré sú lokálne dosiahnuteľné a ľahko použiteľné

Buďte súčasťou komunity, nie outsiderom, ktorý to vie lepšie

Buďte kreatívni, otvorení a viditeľní

Majte dobrú komunikáciu s ostatnými miestnymi inštitúciami a komunitou

Majte otvorené oči pre nové príležitosti, vždy hľadajte príležitosti na rast

8. Kontaktné údaje (inštitúcia, manažér, adresa, telefón, pošta, webová stránka atď.)

Gömörszőlős Község Önkormányzata

3728 Gömörszőlős, Kassai út 20.

Tel: 48/435-017 email: gomorsz@freemail.hu

Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány Oktatóközpontja



Erasmus+



Gömörszőlős, Kassai út 37-39
email: iroda@ecolinst.hu
web: www.ecolinst.hu
telefon: 20/407 6875 (Vígh Andrea)

rozvoja a obec je na nich stále závislá, hoci začali generovať pôsobivé zisky. Ekonomická nezávislosť je ešte ďalej, ale Trizs je na dobrej ceste, ako ju dosiahnuť.

Budovanie imidžu v Trizsi

Obec Trizs spolu s miestnym sociálnym podnikom (ktorý založila obec) si z prostriedkov obce vytvorili vlastnú značku. To, čo začalo výrobou džemov a sirupov z miestnych zdrojov, sa rýchlo stalo značkou, ktorá môže predávať aj v iných častiach krajiny a vďaka úspešnému marketingu začala rozvíjať celú dedinu.

Vedúci projektu:

Mácsi István, starosta

3724 Trizs, Petőfi S út 10
E-mailové číslo: postmaster@trizs.t-online.hu
Telefonszám: 06-48/504-203

Trizsi Ízek Szociális Szövetkezet (Flavours of Trizs Social Enterprise)

<https://trizsi.hu/kapcsolat/>
info@trizsi.hu

Základným problémom, ktorému museli tvorcovia čeliť, bola, podobne ako mnohé iné malé osady v krajine, emigrácia kvalifikovanej pracovnej sily a mladých ľudí, keďže pre nich tu nebolo vhodné miesto. Keďže bola mládež relatívne vzdialená od dostupných pracovísk, začala sa sťahovať bližšie k svojim pracoviskám, čo tiež znamenalo, že tí, ktorí zostali, boli väčšinou starší, menej kvalifikovaní alebo sa nemohli presťahovať (napr. starostlivosť o rodinných príslušníkov, zdravotné postihnutie atď.).

Spomedzi spoločných pilierov ekologicky uvedomelých dedín, akým je Trizs, bola najdôležitejšia sociálna udržateľnosť, po ktorej nasledovala ekonomická a environmentálna udržateľnosť (tie však boli oveľa menej dôležité ako zastavenie úbytku obyvateľov). Štátne fondy a fondy EÚ boli nevyhnutné na naštartovanie

Základné informácie - umiestnenie prípadu

Boršodsko-abovsko-zemplínska župa – okres Putnok

Nadmorská výška : 274 m

Počet obyvateľov : 203

Rozloha: 10,25 km²

GPS: 48 433 / 20 500

Technická infraštruktúra obce:

domáce čističky odpadových vôd pri domoch

vodovodné potrubie

vrtané studne

plynu

obchod s potravinami (od roku 2020 prevádzkuje sociálny podnik kvôli COVID)

ubytovacie zariadenie

futbalové ihrisko

História

Jeho prvá písomná zmienka pochádza z roku 1275, no obývaný bol aj predtým. Bol to kráľovský majetok, sídlili tam kráľovské strážne. Podľa záznamov bola v roku 1496 zemeľným rodina Tornaalja. Obec bola počas tureckej okupácie úplne vyľudnená a znovu osídlená až neskôr. Do roku 1773 bolo okrem maďarského obyvateľstva významné aj usadlé pastierske obyvateľstvo. Vzhľadom na polohu obce nebola vhodná na hospodárenie, preto sa jej obyvatelia zaoberali chovom zvierat.

Cieľové skupiny (kto z toho profituje?).

Vývoj sa začal vytvorením miestneho sociálneho podniku, ktorého cieľom bolo ponúknuť pozície tým, ktorí mali silné pracovné zručnosti a ochotu vzdelávať sa, ale jedinou možnosťou v tom čase bolo ponúknuť im pozície v rámci programu verejnej práce.

Program verejných prác sa začal v roku 2009 v Maďarsku pre registrovaných nezamestnaných, aby sa tí mohli znovu aklimatizovať na pracovisko a aby mohli opäť pracovať. Myšlienkou bolo, že v tomto tranzitnom programe sa nezamestnaní budú môcť naučiť nové zručnosti, profesie a budú mať chránené pracovné prostredie, kým sa nenaucia podávajú adekvátny výkon v



„skutočných“ zamestnaniach. Na druhej strane, samosprávy získali prostriedky na to, aby týchto ľudí zamestnali a dali im pomerne jednoduché úlohy, ako je udržiavanie čistoty ulíc, práca na mestských poliach atď.

Program má však problémy, v tomto prípade, že ľudia, ktorí boli v programe v Trizsi, boli viac ako schopní pracovať (mali primeranú úroveň vzdelania, mali pracovné skúsenosti atď.), problémom bolo, že neboli schopní nájsť si prácu



v ich dedine alebo v jej blízkosti. Keďže program verejnej práce ponúka mzdu pod minimálnou mzdou (takže motivuje ľudí vrátiť sa na primárny trh práce), myšlienkou bolo vytvoriť sociálny podnik, kde by viacerí z týchto ľudí mohli vykonávať rovnakú prácu ako robil v programe, ale za plnú platbu.

Prijímateľmi boli teda predovšetkým ľudia, ktorí mohli pracovať v sociálnom podniku namiesto programu verejnej práce. Je to tiež dobrá motivácia pre tých, ktorí sú momentálne v programe. Navyše, celá komunita mohla profitovať z práce podniku, pretože bola silným katalyzátorom pre posilnenie komunity, dávala im ciele a naštartovala niekoľko ďalších projektov v dedine (penzión, turistické chodníky v lese).

Trizsi je tiež jednou z mála ekologicky uvedomelých dedín, ktorá dokázala zvrátiť úbytok obyvateľstva a dosiahla prudký nárast počtu obyvateľov (čo bolo primárne zamýšľaným cieľom rozvoja).

Účastníci (kto pracoval, čo)

Zdrojom a najaktívnejším účastníkom bol starosta a 11 miestnych jednotlivcov, ktorí začali so sociálnym podnikom v roku 2015. Spomenúť možno aj vedenie podniku, ktoré bolo

zodpovedné za vytváranie a riadenie značky, vyhľadávanie obchodných partnerov, šírenie produktov.

Podnik dostal bezplatne do užívania budovu manufaktúry a predajne aj so strojovým zariadením. Väčšina nákladov pochádza z materiálových a personálnych výdavkov.

19 570 000 Ft (2020. ročné údaje)

4. Výstupy (čo bolo vyrobené - množstvo, zmena kvality)

Predmet činnosti:

Predpokladaný vývoj spoločnosti

Každý rok sa náš sociálny podnik rozrastá o nejakú aktivitu. Niektoré činnosti prechádzajú na inú spoločnosť, ktorá ešte nie je sociálnym podnikom. V roku 2020 plánujeme spustiť prevádzku sušičky ovocia a ďalej napredovať vo výstavbe bytových domov. Radi by sme sa podieľali aj na rozšírení infraštruktúry – ciest a chodníkov pre obec. A v pláne je aj výstavba komunitného centra pre seniorov. Ďalej by sme radi rozširovali partnerstvá, zlepšovali a zväčšovali vzťahy so zákazníkmi, rozširovali existujúcu výrobu, dielne a výstavbu nových bytových domov.



5. Výsledky / Prínosy - príbeh úspechu (čo sa dosiahlo, ako, prečo)

Produkty Trizsi Flavors boli vyvinuté na základe receptov a experimentov žien v domácnosti pracujúcich v programe verejnej práce. Zákazníci si produkty vyberajú najmä pre ich domácky charakter a vzácne kombinácie chutí, ako je hruškový džem s bielou čokoládou, marhuľový džem s levanduľou, drieň, šípka, rum, čokoláda trnka slivka atď. Najobľúbenejším sirupom je

Babičkin malinový sirup, ale špeciálny je aj sirup z borovicových púčikov, šalviový a levanduľový sirup.

Výrobky sú vyrábané v malom ovocinárskom závode, ktorý prevádzkuje sociálny podnik, ktorý bol implementovaný v rámci prvku programu verejnej zamestnanosti „Vysoká pridaná hodnota“ a bol odovzdaný v lete 2018. Podnik dokázal zamestnať 6 ľudí počas r. program FOCUS (2018-2020).

Produkty sa vyrábajú najmä z ovocia a bylín, ktoré vyprodukuje a nazbierajú zamestnanci, ako aj zo surovín nakupovaných od regionálnych výrobcov. Špeciálne produkty priniesli podniku i obci mnohé regionálne ocenenia a národné uznanie. Okrem toho sú výrobky označené ochrannou známkou združenia Borsod-Torna-Gömör „Homemade supreme“.



5) TALIANSKO

a) Prehľad pracovných národných/regionálnych programov

I. SOCIÁLNE PODNIKANIE V TALIANSKU A V MESTE TURINE

Úvod

Sociálne podnikanie zohráva v dnešnej spoločnosti dôležitú úlohu. V poslednom období sa výrazne zvýšila pozornosť v oblasti sociálneho podnikania, a to tak v praktickom svete, ako aj na akademickej pôde. V Taliansku vzniká stále viac sociálnych podnikov (SE). Hoci SE boli vždy prítomné v modernej spoločnosti (vo forme družstiev a združení), na akademickej pôde boli často prezentované ako „humanitári alebo svätci“. V súčasnosti niekoľko SE získalo podporu rastúceho počtu politických a sociálnych lídrov na celom svete. Sociálne podniky viedli k rastúcemu záujmu a uznávanému úspechu pri riešení zložitých a pretrvávajúcich sociálnych problémov, ako aj pri začleňovaní ľudí zo sociálneho vylúčenia. Poslaním SE je vo všeobecnosti blaho spoločnosti, zisk je druhotnou oblasťou, ktorá sa tiež vždy považuje za prínos pre spoločnosť. SE identifikuje a rieši zanedbávané alebo neidentifikované sociálne problémy v spoločnosti s cieľom prinášať sociálne výhody.

V takomto kontexte, pokiaľ ide o kategóriu firiem a startupov so sociálnym podnikaním základnú úlohu pri podpore dopytu v rozvíjaní sa a spájaní sa s kapitálom by mohli zohrať podnikateľské inkubátory zaoberajúce sa sociálnou inováciou (alebo sociálnym vplyvom, sociálnym podnikaním, akokoľvek to chcete nazvať).

Čo presne sú sociálne dopady a sociálne podniky v Taliansku? Samozrejme uvádzaný sociálny dopad pozitívny, merateľný, poskytujúci inovatívne odpovede na rozšírené problémy a zlepšujúci kvalitu života širokých skupín obyvateľstva.

Firma so sociálnym dopadom je organizácia, ktorá zavádza sociálne inovácie, teda „nové riešenie sociálneho problému efektívnejšie, udržateľnejšie

alebo spravodlivejšie ako existujúce, kde sa vytvorená hodnota primárne pripisuje komunite ako celku a nie súkromným osobám“.

Ako už bolo uvedené v tomto článku, podniky so sociálnym vplyvom sa často mylne zamieňajú s neziskovými podnikmi, aj keď to tak nie je: hoci neziskové podniky majú vždy sociálny vplyv, opak nie je vždy pravdou. Naopak, rastie počet sociálnych a ziskových spoločností, teda podnikajúcich, tvoriacich hodnoty a bohatstvo, ktorých poslaním je vytvárať inovatívne produkty, služby alebo modely na uspokojenie spoločenských potrieb a vytváranie ekonomického rozvoja, a pri tom riešia aj najväčšie ľudské, environmentálne a zdravotné problémy. V dôsledku toho sa SE začínajú rozmáhať v Taliansku, aj v Turíne, aj s výraznou pomocou a podporou sociálnych inkubátorov. Sociálne inkubátory zohrávajú dôležitú úlohu pri organizovaní akceleračných programov na zvýšenie počtu sociálnych podnikov, ako aj na poskytovanie podpory, informovanosti, školení, vytvárania sietí atď.

1. Sociálne podnikanie v Taliansku



Aj v Taliansku je trend pozitívny, a to najmä vďaka inovatívnej úlohe startupov, ako to potvrdil Social Innovation Monitor, výskumná skupina Politecnico di Torino (Oddelenie manažérskeho inžinierstva a výroby), ktorá vykonala analýzu inovácií a sociálne podnikanie v partnerstve s Italia Startup a podporované Cariplo Factory, Compagnia di San Paolo, Impact Hub Milano, Make a Cube3, SocialFare a Social Innovation Teams.

Na druhej strane, „sociálne inovácie“ sú prierezovou témou, dokonca aj zmiešaný model inkubátora ponúka svoje výhody, pretože je schopný vytvárať pozitívne interakcie medzi veľmi odlišnými podnikateľmi a podporovať kultúrnu inováciu medzi tými, ktorí si stále mylia sociálny dopad s neziskovým. Inkubátory zohrávajú kľúčovú úlohu pri podpore týchto sociálnych podnikov, a to nielen pri poskytovaní podpory rozvoja obchodného modelu, koučingu manažmentu a hodnotenia sociálnych dopadov, ale aj a predovšetkým v oblasti vzťahov a úsilia o výskum kapitálu, poskytujúce možné investície. príležitosti.

Správa počítala na konci roka 2020 v Taliansku so 197 inkubátormi medzi podnikateľskými inkubátormi, zmiešanými inkubátormi a sociálnymi inkubátormi. Typy inkubátorov, ktoré prispeli k podpore SE, boli identifikované:

- Podnikateľské inkubátory – 0 % spoločností s významným sociálnym vplyvom ako súčasť celkového počtu inkubovaných.
- Zmiešané inkubátory – 1 až 50 % spoločností s významným sociálnym vplyvom ako súčasť celkového počtu inkubovaných.
- Sociálne inkubátory – viac ako 50 % spoločností s významným sociálnym vplyvom ako súčasť celkového počtu inkubovaných.

Približne polovica inkubátorov vo vzorke inkubuje spoločnosti so silným sociálnym vplyvom (zmiešané a sociálne inkubátory). 90 % sociálnych inkubátorov je súkromných, každý desiaty je verejný.

Zmiešané inkubátory majú tiež prevažne súkromné prvky 63,6 %, zatiaľ čo podnikateľské inkubátory sú takmer rovnomerne rozdelené medzi verejné 30 %, verejno-súkromné 35 % a súkromné 35 %.

Služby, ktoré inkubátory ponúkajú, sú zvyčajne:

- Sociálne inkubátory zvažujú ponuku služieb hodnotenia sociálnych vplyvov, školení a poradenstva, podpory, workshopov, networkingu atď.
- Podnikateľské a zmiešané inkubátory považujú ponuku fyzických priestorov a zdieľaných služieb za relevantnejšiu.
- Podnikateľské a manažérske vzdelávanie: služba považovaná za najrelevantnejšiu pre tých, ktorí inkubujú organizácie s významným sociálnym vplyvom, zmiešané a sociálne inkubátory.

II. SOCIÁLNY A MESTSKÝ ROZVOJ V MESTE TURÍN

Úvod

Mestské periferie sú často skúmané ako symbolické vstupné body pre štúdium mesta a jeho budúcich výziev. O histórii mesta, demografických trendoch a sociálno-kultúrnych premenách v Turíne vypovedajú najmä okrajové oblasti. Až do 80. rokov 20. storočia bola väčšina turínskych periférií pulzujúcim srdcom mesta, keďže sa tu nachádzali priemyselné aktivity. Preto sa ekonomika mesta a zamestnanosť väčšiny jeho obyvateľov točila okolo týchto oblastí.

Priemyselná kríza a zatvorenie väčšiny mestských závodov vážne zasiahli miestne hospodárstvo a životné podmienky robotníckej triedy, ktoré už boli vo väčšine prípadov krehké. V snahe riešiť následné problémy chudoby a marginalizácie samospráva mesta Turín v priebehu rokov vypracovala niekoľko plánov mestskej obnovy, ktoré zahŕňali urbanistickú reštrukturalizáciu, ako aj podporu sociálnych aktivít prostredníctvom mobilizácie rôznych združení. Medzi nimi ústredný projekt Periferie (1997 – 2005) a jeho „programy obnovy miest“ vypovedajú najmä o type intervencií a víziách, ktoré charakterizovali takéto plány, konkrétne o myšlienke prestavby zameranej na posilnenie sociálnych vzťahov a budovanie komunity. Kríza fordizmu, priemyselná kríza, ktorá zanechala viac ako šesť miliónov štvorcových metrov opustených priemyselných oblastí, prinútila prehodnotiť nielen identitu mesta po tom, čo bolo celé 20. storočie továrenským mestom, ale aj prehodnotiť veľkú urbanizovanú plochu, ktorú by bolo možné transformovať – ako 80 % mestských oblastí v Turíne – a zahrnúť do cieľa 2 európskych štrukturálnych fondov.

Okrem toho investície do zimných olympijských hier v roku 2006 dali mestským mestám ďalší impulz transformácie. Obrovské množstvo národných a nadnárodných zdrojov, verejných aj súkromných, pristálo v Turíne a boli vyvinuté veľké projekty mestskej transformácie. Hlavnou myšlienkou v tom čase bolo, že plán mestského rozvoja bol nástrojom na riadenie a transformáciu mesta: boli vytvorené nové štvrte a nové mestské centrá, ako napríklad transformácia „chrbtice“ mesta a opätovné využitie mesta a veľkého počtu veľkých zrušených priemyselných areálov.



III. INTEGRÁCIA IMIGRANTOV V MESTE TURÍN

Úvod

Mesto Turín sa snaží presadzovať integrovaný prístup k migrácii a správe utečencov. V skutočnosti to znamená uľahčenie spolupráce medzi rôznymi mestskými oddeleniami s cieľom vytvoriť spôsoby začlenenia pre nedávno prichádzajúcich spolu s podporou koordinovaných reakcií medzi miestnymi verejnými, súkromnými a zainteresovanými stranami občianskej spoločnosti. V prípade združenia Morus je aktívna angažovanosť metropolitného Turína doteraz relatívne obmedzená.

Turín ďalej prijíma decentralizovaný prístup k integrácii migrantov. Približne 10 000 utečencov je umiestnených na decentralizovaných miestach v celom regióne Piemont v Taliansku. Predstavuje to vedomú stratégiu navrhnutú na nasmerovanie migrantov a utečencov do horských oblastí s cieľom znovu zaľudniť upadajúce komunity a znížiť tlak na mestské/prímestské štvrte.

Turín je tiež charakteristický početnou a heterogénnou populáciou prisťahovalcov, ktorá mení ráz mesta. Procesy obnovy miest, migračné toky a transformácia v dôsledku nárastu etnickej ekonomiky v kombinácii s posunom od predtým orientovanej ekonomiky na automobilový priemysel k ekonomike založenej na vedomostiach a IKT sú príkladmi zblížujúcich sa procesov, ktoré hlboko ovplyvňujú mestskú sociálnu štruktúru rôznymi spôsobmi. Dodávajú nové dimenzie už existujúcej ekonomickej, sociálnej a kultúrnej rozmanitosti. Turín zažil štyri

rôzne migračné vlny s rôznymi smermi a motiváciami.

Prvá vlna sa začala začiatkom 70. rokov a zahŕňala študentov najmä z Blízkeho východu, Senegal a Nigérie a politických utečencov a odporcov režimu z Čile a Argentíny v Južnej Amerike a Eritrey a Somálska v Afrike.

Druhá vlna, tiež v 70. rokoch, bola zložená najmä z robotníkov v domácnosti; najprv somálske a eritrejské ženy, potom filipínske a kapverdske štátne príslušníčky.

Tretia vlna nastala v období medzi polovicou 80. a polovicou 90. rokov 20. storočia, keď Turín zaznamenal prudký nárast počtu Maročanov a iných Afričanov, ktorí sa tam usadili, spolu s Ažiatmi z Filipín a etnickými čínskymi komunitami a Peruáncami z Južnej Ameriky. Posledná vlna priviedla do mesta Východoeurópanov, mnohých spočiatku z Albánska, po ktorých nasledovali Rumuni a ďalší.

b) Prípadové štúdie: Príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní

PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE A NAJLEPŠIE POSTUPY – TALIANSKO

Na témy:

- Sociálne podnikanie v Taliansku a v meste Turín
- Sociálny a mestský rozvoj v meste Turín
- Integrácia prisťahovalcov

1. Sociálne inkubátory, co-workingové priestory a centrá sociálnej inovácie na podporu sociálneho podnikania v Turíne

Turín je mesto plné miestnych iniciatív, ktoré enormne prispievajú k zvyšovaniu povedomia o sociálnom podnikaní, ako aj k akcelerácii SE poskytovaním rôznej podpory, pokiaľ ide o školenia a vzdelávanie na rôzne témy, mentoring, podporu vo financiách, vytváranie sietí, konkrétne investičné možnosti atď. je zoznam tých, ktorí dajú najviac prispievajú k rozvoju SE:

1.1. SocialFare (Centro per Innovazione Sociale) – Turín/Taliansko

SocialFare Centro per l'Innovazione Sociale je prvé talianske centrum venované výlučne sociálnym inováciám: prostredníctvom výskumu, budovania kapacít a spoločného dizajnu vyvíja inovatívne riešenia na splnenie naliehavých súčasných sociálnych výziev a vytvára novú ekonomiku. Prostredníctvom dvoch každoročných výziev vyberá a urýchľuje najlepšie startupy s národným a medzinárodným sociálnym dosahom, pričom investuje do spoločností, ktoré sú schopné vyvinúť inovatívne riešenia na riešenie najpálčivejších súčasných spoločenských výziev.



1.2. Sociálny vplyv Turína – Turín/Taliansko

Torino Social Impact je aliancia medzi verejnými a súkromnými aktérmi, ktorí v rámci svojich aktivít realizujú projekty so zmysluplným sociálnym dopadom, čím vytvárajú klaster bohatý na zručnosti, iniciatívy, príležitosti a služby.

Rôzni partneri tiež spolupracujú na horizontálnom strategickom plánovaní zameranom na: budovanie spoločných infraštruktúr a pilotných projektov na posilnenie ekosystému; vytvorenie kolektívnej značky na podporu ekosystému a jeho umiestnenie na globálnej mape investícií so sociálnym dopadom. Táto sekcia je výkladnou skriňou všetkých projektov, služieb, príležitostí, podujatí vytvorených partnermi jednotlivo, ako aj spolupracou medzi nimi.

Ponúka nasledovné služby: Školenia, mentoring, coworkingové priestory, siete kompetencií, podpora a poradenstvo pre sociálne startupy.

1.3 . Cottino Social Impact Campus – Turín/Taliansko

Cottino Social Impact Campus je celý koncipovaný, navrhnutý a orientovaný na vytváranie, zdieľanie a šírenie kultúry sociálneho vplyvu Organizácie a jednotlivci, ktorí majú záujem o budovanie lepšej, spravodlivejšej, udržateľnejšej a inkluzívnejšej budúcnosti, sa stali súčasťou nového úsilia o

budovanie vedomostí, kde Obsah riadený sociálnym dopadom je jadrom nového transformačného kultúrneho rámca, ktorý ďaleko presahuje v súčasnosti dostupnú tradičnú odbornú prípravu.

Prispieva k svetotvornému úsiliu interpretovať a vytvárať nový systém udržateľnosti v rámci nových nástrojov, jazykov a praktík, čo sa týka najpokročilejších myšlienok a experimentov so sociálnym dopadom. Campus ponúka nové vzdelávanie a vzdelávanie jednotlivcom a organizáciám, ktoré už prispievajú k rozvoju globálnej vízie v súlade s poslaním sociálneho vplyvu. Experti, akademici, praktici, výskumníci, tvorcovia politiky a podnikatelia sa stretávajú v areáli, aby sa podelili o svoje myšlienky, know-how a skúsenosti, budujú nové ekosystémy a myšlienkové vedenie na interpretáciu výzvy kultúry sociálneho vplyvu.

1.4. TSI – Turínske sociálne inovácie – Turín/Taliansko

Je to skupina mladých odborníkov, ktorí sa zišli na podporu sociálneho podnikania v meste Turín. Mestá čelia novým spoločenským výzvam v dôsledku ekonomických, environmentálnych a demografických zmien. Mestá však majú obrovský potenciál ako zberatelia inovácií kvôli silnej koncentrácii kompetencií, vysoko vzdelaných ľudí, zdrojov, sietí. Mestá preto potrebujú vyvinúť nové modely udržateľného, inteligentného a inkluzívneho rastu.

Torino Social Innovation je verejný program, súbor stratégií a nástrojov na podporu nových mladých podnikov, ktoré sú schopné riešiť sociálne potreby v rôznych oblastiach (ako je vzdelávanie, zamestnanosť, mobilita, zdravie, inklúzia) a vytvárať zmiešanú hodnotu pre spoločnosti, ako sociálnu tak aj ekonomickú.

Cieľom je udržať mladých sociálnych podnikateľov, ich kreativitu, ich digitálne kompetencie, ich vnímanie sociálnych zlepšení.

Hlavnými cieľmi TSI sú: podpora kultúry a povedomia o sociálnych inováciách, podpora rozvoja kreatívnych komunit, udržanie nových foriem zdieľanej ekonomiky, zjednodušenie rozvoja podnikateľských projektov pre ekonomiku, ktorá je dynamickejšia, inkluzívnejšia a udržateľnejšia.

Toto partnerstvo zahŕňa magistrát mesta Turín a ďalších 40 organizácií s cieľom vytvoriť otvorený ekosystém aktérov a stimulovať synergie medzi nimi a TSI je pridanou hodnotou. Funguje ako

otvorená platforma, systém viacerých zainteresovaných strán s rôznymi kompetenciami v oblasti výskumu, podnikania a politiky pre mladých ľudí. Verejné a súkromné organizácie sa pripájajú k tejto otvorenej platforme integrujúce svoje služby (napríklad priestory, poradenstvo, financie a pod.) v prospech rozvoja sociálnych inovácií v našom meste.

2. Sociálne podniky v Taliansku

Spoločnosť so sociálnym dosahom, sociálny podnik (SE) je organizácia, ktorá zavádza sociálne inovácie, teda „nové riešenie sociálneho problému efektívnejšie, udržateľnejšie alebo spravodlivejšie ako existujúce, kde sa vytvorená hodnota pripisuje predovšetkým komunite ako celku a nie súkromným osobám“.

Podniky so sociálnym vplyvom sa mylne zamieňajú s neziskovými podnikmi, hoci to tak nie je: hoci neziskové podniky majú vždy sociálny vplyv, opak nie je vždy pravdou. Naopak, rastie počet sociálnych a ziskových spoločností, teda podnikajúcich, tvoriacich hodnoty a bohatstvo, ktorých poslaním je vytvárať inovatívne produkty, služby alebo modely na uspokojenie spoločenských potrieb a vytváranie ekonomického rozvoja, riešiť čo najväčšie ľudské, environmentálne a zdravotné problémy.

Sociálne družstvá však nepredstavujú vyčerpávajúco celý „fenomén“ talianskych SE; za SE možno vo všetkých ohľadoch považovať aj iné neziskové organizácie, aj keď sa niekedy za SE nevyhlasujú alebo sa za SE nepovažujú. Činnosti riadené SE sú tiež širšie ako činnosti riadené sociálnymi družstvami. V skutočnosti sociálne podniky v posledných rokoch rozšírili svoje sektory činnosti: zatiaľ čo prvé sociálne podniky poskytovali iba sociálne, zdravotnícke, vzdelávacie a pracovné integračné služby, ich súčasné aktivity zahŕňajú poskytovanie iných inovatívnych služieb, ako sú environmentálne, kultúrne, športové a rekreačné aktivity, podpora ekonomického rozvoja a pod. Navyše, „taliansky“ koncept SE je čoraz viac sprevádzaný konceptom „komunitný podnik“, „komunitné družstvo“ a „občianske družstvo“ a zdá sa, že tieto typy SE majú značný potenciál rastu.

Typy SE v Taliansku:

- Sociálne družstvá. Tie družstvá, ktorých cieľom je presadzovať všeobecné záujmy komunity a ľudskú podporu a sociálnu integráciu občanov prostredníctvom: a) riadenia sociálnych,

zdravotníckych a vzdelávacích služieb, alebo b) vykonávania akejkoľvek činnosti s cieľom poskytovať zamestnanosť pre znevýhodnených ľudí

- Sociálne podniky vo forme združení. Asociácie sú organizácie tvorené skupinami ľudí na sledovanie spoločného cieľa, ktorý môže spočívať v advokačnej činnosti pre členov a nečlenov, ale aj v poskytovaní služieb.

- Sociálne podniky vo forme nadácií a cirkevných inštitúcií. Ciele nadácie sa môžu značne líšiť; napriek tomu sa vyznačujú nekomerčným charakterom. Nadácie môžu sledovať vzdelávacie, náboženské, rodinné a dokonca vojenské ciele.

- Sociálne podniky s ručením obmedzeným. Sociálne podniky s ručením obmedzeným môžu vykonávať činnosti v nasledujúcich sektoroch: sociálne a zdravotnícke služby; vzdelávanie a odborná príprava; sociálny cestovný ruch; ochrana životného prostredia a ekosystémov; podpora kultúrneho dedičstva; univerzitné a postgraduálne vzdelávanie; výskum a poskytovanie kultúrnych služieb; mimoškolské vzdelávanie; poskytovanie služieb, ktoré sú nápomocné sociálnym podnikom. Pri úvahách o výzvach a perspektívach pre SE je potrebné vziať do úvahy aspoň štyri hlavné trendy, ktoré ovplyvňujú význam SE v Taliansku a budú rozvíjať ich budúcnosť:

- Prvým významným trendom je vznik nových sociálnych potrieb – spojených napr. s predĺžovaním strednej dĺžky života, čo vytvára nové potreby v oblasti pomoci starším ľuďom – a nárast už existujúcich sociálnych potrieb – spojený napr. počet chudobných ľudí. Vzhľadom na nedostatočný nárast poskytovania verejných služieb to mnohým rodinám obmedzilo možnosti prístupu k sociálnym zdravotným a vzdelávacím službám – trend, ktorý potvrdzuje vysoký počet ľudí, ktorí deklarovali, že odmietli zdravotné služby pre nedostatok príjmu.

- Po druhé, verejné výdavky na sociálne služby sa v budúcnosti nezvýšia – a možno aj znížia – v dôsledku obmedzení uvalených na verejné rozpočty, najmä v krajinách ako Taliansko, ktoré musia znížiť svoj pomer verejného dlhu k HDP.

- Po tretie, a to je vítaná výzva, súkromné spoločnosti čoraz viac venujú pozornosť potrebe poskytovať svojim zamestnancom nové služby, ako sú osobné služby, zdravotná starostlivosť a vzdelávanie. Talianska vláda podporuje tento nový trend aj prostredníctvom daňových výhod.

- Napokon štvrtým hlavným trendom, ktorý ovplyvní budúci vývoj SE, je nedávno schválený

zákon o treťom sektore, ktorý znižuje obmedzenia pre SE a zvyšuje počet odvetví činnosti, v ktorých môžu pôsobiť. Sociálne podniky môžu teraz pôsobiť v oblasti odpadového hospodárstva, služieb pre SE, manažmentu kultúrnych podujatí, sociálneho bývania a pod. Tieto sektory sa vyznačujú zväčšujúcou sa priepasťou medzi ponukou a dopytom, ktorú by sociálne podniky mali byť schopné využiť na začatie úspešného podnikania.

Z tohto dôvodu sa v Taliansku zakladá stále viac SE s cieľom uspokojiť náročné potreby spoločnosti, riešiť sociálne problémy, ktoré vznikajú aj v dôsledku nedávnej pandemickej situácie, zvyšovať počet ľudí, ako aj ľudí v sociálnom vylúčení alebo zdravotne postihnutých, ktorí sú aktívni na trhu práce prostredníctvom SE.

3.1. Sociálne podniky v Turíne

3.1.1. Xenia srl impresa sociale: založená v Turíne v roku 2016 a spája zamestnancov rôzneho pôvodu. Vznikla s cieľom skvalitniť ľudí prostredníctvom rôznej odbornej prípravy svojich zamestnancov a vlastnej siete.

Na základe skúseností svojich zamestnancov Xenia poskytuje kľúčové služby pri plánovaní a riadení humanitárnych a kooperačných núdzových misií, ako sú:

- prevádzkový dizajn a plánovanie;
- predbežné posúdenie uskutočniteľnosti a riadenia rizík.

Základnou podmienkou pre SE je zdieľanie cieľov s partnermi projektov, ktoré charakterizujú ducha a pozornosť k potrebám človeka, synergie s miestnymi správami.

Jednoducho povedané, pomáha pri plánovaní, organizovaní, riadení humanitárnych misií z logistického hľadiska, ako aj pri vyhýbaní sa viacerým rizikám atď. skúseností, ktoré získala v oblasti medzinárodnej spolupráce (humanitárne misie, pomoc Talianom v zahraničí, mierové misie, pomoc a rekonštrukcia konfliktov a katastrof) a najmä pri plánovaní misií v zahraničí. Medzinárodné scenáre, v ktorých sa táto skúsenosť zhmotnila a upevnila, sú najzložitejšie na humanitárnej úrovni, siahajú od Blízkeho východu (vrátane území od Turecka, Pakistanu, Afganistanu) cez oblasť MENA (Blízkovýchodná severná Afrika), po strednú a Južnú Ameriku.

Odchod na misiu do zahraničia bez primeraného plánovania z operačného a bezpečnostného hľadiska môže so sebou prinášať celý rad rizík, a to tak pre personál v teréne, ako aj pre samotných príjemcov misie. Aby sa predišlo neefektívnosti a potenciálne škodlivým situáciám, je preto nevyhnutné spoľahnúť sa na skúsených a vysokokvalifikovaných pracovníkov, ktorí sú oboznámení so sociálno-politickým kontextom a sieťami miestnych aktérov, ktorí každodenne konajú v oblasti pokrytej intervenciou.

Práca Xenie sa odvíja od tohto špecifického know-how: spoločne hodnotia projekt, zdieľajú ciele a uisťujú sa, že reality, ktoré sa spoliehajú na plánovanie misií, majú všetky potrebné nástroje na efektívnu a bezpečnú prácu vo vysokorizikových kontextoch so zameraním na akcie predpokladané rôznymi projektmi sú bezpečné a logisticky dobre riadené.



3.1.2. La Cooperativa Animazione Valdocco: Animačné družstvo Valdocco je sociálny podnik, sociálne družstvo na produkciu práce, nie na zisk. Zameriava sa na podporu, navrhovanie a riadenie sociálnych, zdravotných, vzdelávacích, zábavných a kultúrnych služieb zameraných na predchádzanie a obmedzenie rizík a účinkov vylúčenia a sociálnych ťažkostí a pracuje v integrácii s inými družstvami, dobrovoľníckymi organizáciami združeniami a s verejnými inštitúciami. Jeho poslaním je zaoberať sa vylúčením a sociálnymi ťažkosťami, plánovaním a riadením sociálno-zdravotných a vzdelávacích služieb v partnerstve s miestnou verejnou správou.

Prostredníctvom podnikateľskej činnosti zámerne zavádzajú sociálnu inklúziu alebo ponúkajú vylúčeným, „znevýhodneným“ občanom príležitosti na sociálnu reintegráciu. Znižujú riziko marginalizácie jednotlivcov a skupín občanov podnikateľskou činnosťou aj v oblasti sociálnych,

zdravotných a vzdelávacích služieb. Zapájajú miestne komunity a orgány, ktoré ju reprezentujú, prostredníctvom podnikateľskej činnosti do analýz a hľadania riešení sociálnych problémov.

Animačné družstvo Valdocco poskytuje sociálne služby a pracuje s nasledujúcimi cieľovými skupinami:

- dospelí s ťažkosťami;
- mladí ľudia do 18 rokov;
- rodiny a rodičia v sociálnom vylúčení;
- starí ľudia;
- ľudia s duševnými chorobami a ťažkosťami;
- ľudia s rôznymi toxickými závislosťami;
- zdravotne postihnutí ľudia;
- menšinové skupiny a utečenci.

Družstvo ponúka dizajnové a riadiace služby pre sociálne, zdravotné a vzdelávacie služby v rôznych oblastiach: rozvoj komunity, zdravotné postihnutie, drogová závislosť, starší ľudia, duševné zdravie, maloletí, deti a dospelí v ťažkostiach. Od roku 1980 riadi v mene samospráv, konzorcií, zdravotníckych orgánov, Európskeho spoločenstva priamo vzdelávacie sociálno-zdravotné služby, animačné služby, služby sprostredkovania zamestnania, asistenčné služby. Jej aktivity, projekty a služby sa nachádzajú v rôznych oblastiach regiónu Piemont, najmä v provinciách Turín, Biella, Cuneo, Asti a Verban-Cusio-Ossola.

3.1.3. Xké? Impresa Sociale Srl: Xké? Impresa Sociale Srl bola založená v roku 2016; odvtedy navrhuje a riadi neformálne vzdelávacie aktivity pre tretie strany a v tejto perspektíve je partnerom jedného zo 14 národných projektov v oblasti ranného detstva schválených Fondom boja proti chudobe vo vzdelávaní detí, Spazio ZeroSei: miesta skúseností a myšlienok pre deti a rodiny. Okrem toho vyvinula (a experimentuje) projekt sociálneho vplyvu „Il Banco dei Sospesi“.

Od roku 2014 Xké? prevzal väčšiu funkčnú autonómiu a stal sa jednou zo služieb, ktoré konzorcium spoločnosti Xké? ZeroTredici vykonáva v mene nadácie pre školu (jedného z partnerov spoločnosti) logiku dodávateľského reťazca so Spazio ZeroSei (akcia v rámci programu ZeroSei vykonávaná v mene druhého partnera, nadácie Compagnia di San Paolo). Vyvinutá len pre základné a nižšie stredné školy, aby bolo tým inteligentným miestom pre neformálne vzdelávanie, ktoré integruje vzdelávacie osnovy a miestne vedecké laboratórium, pri niektorých špeciálnych príležitostiach počas roka pre rodiny

Xké? Laboratórium kuriozít bolo pôvodne navrhnuté tak, aby školám ponúkalo 6 vzdelávacích ciest: „Päť zmyslov“, „Merné jednotky“, „Pytagorasova izba“, „Robotika“, „Korene piemontskej vedy“ a „Svetlo“. V roku 2015 sa kurzov zmenilo na 27 (vekovo diferencovaných) s cieľom obohatiť ponuku školení pre školy. Vždy, prečo? je otvorený priestor pre miestne skupiny a združenia pre inkluzívne mimoškolské aktivity a ako forma návratu do územia.

XKé? podieľa sa na mnohých spoločensky prospešných projektoch. Jeden z nich má názov „Il Banco dei Sospesi“. Je to online platforma ochotná pomáhať a pomáhať tým, ktorí počas pandemickej situácie najviac utrpeli. Platforma je vytvorená aj s cieľom naučiť deti, aká dôležitá je sociálna solidarita a ako môže sociálna inklúzia prospieť celej komunite. Hlavnou myšlienkou projektu je, aby ľudia nechali ako darček lístok do múzea alebo kina, poukážku v supermarkete na nákup jedla alebo prípravu kvalitného jedla pre tých, ktorí to potrebujú na šálku kávy alebo knihu. Hlavnou myšlienkou bolo, že ten, kto môže a je schopný, môže podporiť druhého človeka, ktorý má ekonomické ťažkosti, aby si užil drobné radosti každodenného života. Je to dokonalý príklad toho, ako by sociálne podniky mohli prispieť nielen k výchove budúcich generácií ochotných prispieť komunite, ale aj ako možno poskytnúť konkrétnu pomoc a asistenciu, a to aj tým najmenším gestom, aby sme pomohli niekomu v núdzi v kríze, ako je pandemická situácia.

3.1.4. Via Baltea: Via Baltea - Laboratori di Barriera spravuje Sumisura sc - Zdroje pre životné prostredie a mesto v spolupráci so združením sociálnej podpory Sumisura. Sumisura sc je družstvo založené v roku 2007, ktoré pôsobí v oblasti mestskej regenerácie a prestavby a miestneho rozvoja, zložené z architektov a sociálnych pracovníkov, ktorí pracujú integrovaným spôsobom, systematizujúci rôznych odborníkov; zaoberá sa komerčnou správou priestorov komunitného centra (kaviarne, priestory pre kurzy a aktivity).

Sumisura aps podporuje formy aktívneho občianstva, solidarity a občianskej participácie, aby sa zabezpečil sociálny dopad projektov a iniciatív zameraných na dané územie, pričom pomáha pri ich riadení experimentovaním s novými vzťahmi obehovej subsidiarity medzi spoluprácou, združeniami a verejnými

inštitúciami; riadi spoločenskú a kultúrnu činnosť Spoločenského baru, zameranú na okolie a jeho obyvateľov.

Via Baltea 3 je multifunkčné miesto s remeselnými dielňami, reštauračným podnikom a priestormi pre služby pre občanov a okolie. Bývalá tlačiareň s rozlohou 900 m² je dnes priestorom pre:

- bufet / spoločenský bar (s informačnými pultmi o úsporách energií, cohousingu, službách a príležitostiach v meste, dielňami na opravu domácich predmetov);
- kuchynský klub (komunitná kuchyňa/gastronomické laboratórium na organizovanie kurzov, gastronomickej samovýroby, stretnutí a večierkov);
- stolárska dielňa;
- co-workingová kancelária;
- veľká sála pre aktivity a kurzy, ktoré sa majú vybudovať s občanmi a združeniami;
- PANACEA (pekáreň špecializujúca sa na výrobky z kysnutého cesta);
- JST - Jazz School Turin;
- priestor pre rôzne aktivity;
- S-Nodi, výskumné a akčné centrum zrodené v Turíne na vytváranie postupov budovania komunity.

Cieľom Via Baltea je integrovať obchodné a výrobné aktivity s osobitným dôrazom na aspekt sociality a budovanie solidarity a kvalitných vzťahov.

Jedným z leitmotívov je výroba a samovýroba: v Bariérových laboratóriách sa vyrábajú tovary a služby, ale sú to aj miesta, kde sa má podporovať recyklácia, svojpomocná oprava, úspora spotreby a výmena.

3.1.5. Colori Vivi/Article 10 Onlus: Article 10 Onlus vznikol v roku 2013 na základe odvážneho projektu skupiny priateľov. Po vypracovaní projektov pre bývanie a kultúrnu integráciu dostali v roku 2016 ďalší nápad, možno trochu bláznivý: vytvoriť podnik so sociálnymi cieľmi, konkrétne pomôcť ženám, lepšie zapadnúť do spoločenských kontextov. Tak sa zrodila Sartoria COLORI VIVI, laboratórium, ktoré ponúka konkrétnu a kvalifikovanú profesiu, ktorá ženám umožní stať sa autonómnymi a schopnými zvoliť si vlastnú budúcnosť.

Integrácia a autonómia, schopnosť sebaurčenia a dôstojnosť sa môžu plne realizovať iba prostredníctvom vykonávania pracovnej činnosti, schopnej prinútiť každého zapojiť sa do života komunity a ponúknuť potrebné ekonomické

príjmy na určenie ich súčasnosti a budúcnosti. Tento projekt teda spojil ženy v sociálnom vylúčení a vznikol sociálny podnik, prostredníctvom ktorého všetky ženy mohli prejavíť a uplatniť svoj talent v móde, ale aj zarábať si na živobytie.

Od januára 2017 otvorila v Turíne prvú krajčírsku dielňu, v ktorej sú zamestnané štyri ženy, podporované niekoľkými skúsenými stylistami, krajčírkami a modelármi.

Prestížna cena KERING Foundation Award so sídlom v Paríži, ktorá bola spoločnosti udelená v roku 2017, uznáva hodnotu jej nápadu a podporuje COLORI VIVI na náročnej a komplexnej ceste premeny krajčírstva na skutočný sociálny podnik.

V máji 2020 sa krajčírstvo zmenilo na sociálny podnik, ktorý je schopný sa živiť svojimi zbierkami a šíriť ideály a integračný model, o ktorý sa usiluje Articolo10. Krajčírka dielňa dnes vyrába doplnky a dámske odevy vo vízii módy charakterizovanej rafinovanosťou a eleganciou, ktorá však obracia svoj pohľad na jemnú tému sociálnej súdržnosti.

Mnohé ženy, ktoré boli v sociálnom vylúčení alebo sa nedokázali užiť, dnes dokážu uplatniť svoj talent, tvoriť, prejavíť sa a ekonomicky sa užiť. Tento sociálny podnik je dokonalým príkladom toho, ako môže sociálny projekt a ochota pomôcť ľuďom, ktorí majú menej príležitostí, využiť svoj talent v každodenných pracovných aktivitách a prispieť komunite prostredníctvom ekonomických výhod.



3.1.6. Izmade: Izmade je architektonické a dizajnérske štúdio, ktoré vyrába nábytok a príslušenstvo. Zároveň zdieľa vybavenie a zručnosti, otvára vlastné laboratórium a organizuje kurzy pre nadšencov a podujatia o udržateľnosti životného prostredia.

Spoločnosť ako sociálny podnik sleduje ciele spoločného prospechu, pôsobí zodpovedným, trvalo udržateľným a transparentným spôsobom

voči ľuďom, komunitám, územiu a životnému prostrediu, kultúrnym a spoločenským statkom a aktivitám, orgánom a združeniam a ostatným zainteresovaným stranám. Spoločnosť, bez zisku vykonáva stabilnú a hlavnú činnosť všeobecného záujmu na dosiahnutie občianskych, solidárnych a spoločensky prospešných cieľov.

Vďaka tímu vysoko kvalifikovaných odborníkov Izmade už roky realizuje vysokokvalitné dizajnérske projekty pre firmy a jednotlivcov: nábytok na mieru a prispôbené vybavenie. Izmade využíva ekologicky udržateľné materiály, ako sú recyklované materiály, odpady a vedľajšie produkty priemyselnej spracovania, inovatívne a recyklovateľné materiály, s cieľom rozšíriť a podporiť väčšiu citlivosť pri šetrnom využívaní prírodných zdrojov a používaní recyklovaných materiálov v každodennom živote. Vyrába nábytok a zariadenie na mieru: Izmade je interiérové štúdio špecializujúce sa na spracovanie dreva. Izmade vyrába katalógové nábytkové výrobky, špeciálny a zakázkový nábytok, nábytkový dizajn, zaoberá sa výrobou a predajom nábytku, bytového zariadenia a zariadení doplnkov s nízkym dopadom na životné prostredie.

Izmade je sociálnym podnikom, pretože poskytuje vzdelávacie a inštruktážne služby zamerané na prevenciu predčasného ukončenia školskej dochádzky a boj proti vzdelanostnej chudobe, a organizuje kultúrne aktivity spoločenského záujmu s výchovno-vzdelávacím účelom: školiace kurzy, didaktické a školiace workshopy pre občanov, školy, univerzity a spoločnosti, zamerané na šírenie poznatkov v oblasti spracovania dreva a ekologicky udržateľného remesla. Podporujú sa aj podujatia, ako sú konferencie a workshopy, na šírenie kultúry ekologicky udržateľného remesla, vlastnej výroby a vedomého a starostlivého používania materiálov s nízkym dopadom na životné prostredie. Vyvíja množstvo projektov, ktoré sa sústreďujú na zapojenie ľudí so sociálnym vylúčením, s cieľom poskytnúť im viac príležitostí, ako aj na udržateľnosť životného prostredia.

Okrem toho vytvoril Izlab Makerspace. Tento pracovný priestor je hybridom medzi dizajnérskym štúdiom a remeselnou dielňou, medzi dielňou a architektonickým štúdiom. Izlab Maker Space je otvorený pre verejnosť, pre všetkých, ktorí sú ochotní využiť jeho výhody. Priestory, niektoré nástroje a materiály sú k dispozícii nadšencom, dizajnérom, tvorcami a vo všeobecnosti každému,

kto potrebuje priestor na výrobu alebo opravu niečoho za veľmi prijateľné náklady.

3.1.7. DinamoCoop: startup DinamoCoop bol založený v roku 2013 z vôle Kongregácie San Giuseppe dei Giuseppini zo San Leonardo Murialdo, Santo Sociale Torinese. DinamoCoop propagáciou pracovných stáží pre mladých ľudí a dospelých v ťažkostiach predstavuje pozitívny príklad sociálnej udržateľnosti, ktorá vytvára nové príležitosti pre podnikanie, pohostinnosť, školenia a práce. Uvedomujúc si vôľu, ako aj potreby, sa pôvodne rozhodla vstúpiť na trh s 5 službami: varné a cateringové centrum, stolárstvo a remeslá, dekorácie stien, čistenie a údržba konštrukcií.

Od roku 2014 spoločnosť rozširuje zoznam ponúkaných služieb. Jej zákazníci – jednotlivci a firmy – si môžu vybrať medzi 3 novými líniami služieb: údržba zelených plôch, správa a dodávka predajných automatov, doprava a montáž nábytku a od októbra 2014 aj laboratórium na výrobu okuliarov. Rozšírenie portfólia služieb, ktoré má dnes 8 rôznych oblastí odbornosti, umožnilo spoločnosti úspešne realizovať svoje poslanie zamerané na spoločné dobro, zvýšiť počet ponúkaných pracovných miest a špecializačných kurzov.

DinamoCoop sa skladá z kompetentného a spoľahlivého tímu skúsených remeselníkov a stolárov, kuchárov a operátorov eventového manažmentu, stolárov, dekorátorov, upratovačov atď., ktorí sú zjednotení, aby ponúkali kooperatívne služby k spokojnosti zákazníkov, garantujúc princípy „etického podnikania“, kde sociálne hodnoty sú základom jej ponuky.

Vášeň, nadšenie, kreativita a profesionalita rôznych odborníkov z rôznych sektorov služieb sú faktory, ktoré odlišujú jej prácu, vždy pozornú k potrebám zákazníka. Motivácia, ktorá spája a živí jeho tím, je úprimná a zdieľaná túžba vykonávať svoje povinnosti najlepším možným spôsobom, s profesionalitou a starostlivosťou, interpretujúc rastúce pracovné potreby v oblasti v 8 rôznych sektoroch:

- údržba zelených plôch;
- správa a zásobovanie predajnými automatmi;
- doprava a montáž nábytku;
- údržba zelených plôch a záhrad;
- dekorácie na stenu,
- obsluha varenia a organizovanie malých podujatí;
- čistenie a údržba konštrukcií;
- tesárstvo a remeslá.

3.1.8. Avanguardia Impresa Sociale SRL: tento sociálny podnik sa zrodil zo skúseností, ktoré získali mladí ľudia ochotní tvoriť, navrhovať a využívať svoj talent s ohľadom na životné prostredie. APS od roku 2013 zaraďuje nezamestnaných tvorivých mladých ľudí po ceste manuálnych zručností v sociálnom družstve do sveta práce a spúšťa tak postavu intelektuálneho remeselníka. V neziskovom sociálnom družstve IL MAGGIORONDOLO boli naopak väzni s alternatívnym trestom, ktorí v úzkom kontakte s mladými kreatívcami vyrábali nábytok z recyklovaného materiálu. Je to priestor venovaný projektom týkajúcim sa ochrany životného prostredia, miestneho talianskeho kultúrneho dedičstva a firemnej kultúry remesiel. Jeho hlavné ciele a ciele sú:

- Ochrana životného prostredia (pracuje s recyklovateľnými materiálmi).
- Územný ekonomický rozvoj (podporuje rozvoj malého podnikania).
- Rozvoj a podpora tradičnej kultúrno-umeleckej výroby (venuje sa školeniam umelcov).
- Zvyšovanie kvality umeleckých projektov (je to platforma nápadov, kultúrnych a umeleckých výmen a odborných spätných väzieb).
- Vracia človeka späť do centra úvah a projektov o meste (poskytuje pracovné príležitosti ľuďom zo sociálneho vylúčenia alebo nezamestnaným mladým ľuďom).

Skupina remeselníkov, architektov a dizajnérov produkt rozoberie a vráti sa k materiálu, z ktorého bol vyrobený, čím odstráni funkciu, pre ktorú bol vytvorený. Neskôr s použitím recyklovaného materiálu vzniká nový nábytok a diela, ktoré sa používajú v baroch, reštauráciách, obchodoch atď. Počas posledných rokov Avanguardia dosiahla niekoľko dôležitých úspechov:

- v roku 2016 Foscary University of Venice, Fakulta ekonomiky a obchodu, v rámci projektu Narias, ktorý vybral 5 excelentností benátskych spoločností, skúma značku Avanguardia a jej sociálny dopad;
- v roku 2016 bola vybraná architektúra Giuseppe Padovaniho s dvoma produktmi Avanguardia, ktorá sa má prezentovať v medzinárodnej súťaži dizajnu „Source Self-Made Design“;
- v roku 2017 projekt Streetwork vyvinutý spoločnosťou Avanguardia získal špeciálne uznanie ako najlepší inovatívny projekt, ktorý bol spustený v Taliansku a Miláne;

- v roku 2018 je Avanguardia zaradená do zoznamu sto excelentností talianskych spoločností pôsobiacich v podmienkach obhospodarovania hospodárstva.

II. SOCIÁLNY A MESTSKÝ ROZVOJ V MESTE TORINO

1. Rozvoj rôznych oblastí v meste Turín

Najlepšou praxou, ktorú budeme analyzovať nižšie, je preskúmanie politiky a projektov obnovy miest, aby sme získali prehľad o ich inkluzívnosti a súvisiacej predstave miestneho obyvateľstva. Medzera v nájomnom je pojem používaný v geografii a je zameraný na identifikáciu rozdielu medzi potenciálnou a súčasnou hodnotou daného susedstva. Hodnota sa tu používa v širšom zmysle a v literatúre sa označuje ako príjem z prenájmu a hodnoty nehnuteľnosti, ale všeobecnejšie aj ako finančný, konkurenčný potenciál alebo ekonomické príležitosti. V Turíne sa súvislosť medzi mestskou regeneráciou a potenciálnou hodnotou rôznych oblastí stala celkom viditeľnou: štvrte bližšie k centru a s finančne atraktívnym potenciálom prešli rýchlejšou transformáciou (napríklad z hľadiska obnovy budov a infraštruktúry, rozvoja ekonomické aktivity, nočného života), ale sú aj exkluzívnejšie, menej funkčné pre potreby miestnych obyvateľov.

Okrem prebiehajúcich projektov obnovy miest je potrebné počítať so sociálnymi sídliskami rozmiestnenými po celom území, ktoré sú v interakcii so všetkými obnovovanými oblasťami, od tých pozdĺž tzv. Spiny, do centra a do decentralizovaných štvrtí. V týchto časoch hlboké transformácie Turín pretvára svoj mestský imidž nielen tak, aby reagoval na nové ekonomické povolania, ale aby tiež rozvíjal nové siete vzťahov, stretnutí a voľnočasových aktivít. Dosiahne sa to prostredníctvom rôznych projektov, iniciatív prijatých ako osvedčené postupy:

1.1. Projekt Periferie (Projekt predmestia): ide o návrh globálneho rozvoja územia Turína, ktorý uznáva hodnotu a identitu každej časti mesta a jeho cieľom je prekonať dualizmus medzi centrom a predmestiami.

Najvýraznejšie aspekty projektu sú:

- Obnova miest a životného prostredia, ktoré umožňujú zlepšiť kvalitu života obyvateľov.
- Návrh iniciatív hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktoré zvyšujú hodnotu miestnych zdrojov prostredníctvom stimulov k ekonomickým aktivitám a vytváraniu nových pracovných miest.
- Obnovenie identity a pocitu spolupatričnosti stimulovaním dialógu o spoločných problémoch a mediáciou konfliktov s cieľom identifikovať oblasti spoločného záujmu.

Realizácia Projektu periferie (Projekt Predmestia) je dohodnutá s obvodom

správ a je stanovený protokol o spolupráci. Skupina operátorov s rôznymi zručnosťami vytvára pracovnú skupinu alebo laboratórium, ktoré spája združenia, hospodárske subjekty, technikov komunálnych služieb, dobrovoľnícke skupiny a miestnych obyvateľov. Laboratórium prijíma petície, požiadavky a podnety, na základe ktorých vypracúva návrhy na zásahy, ktoré mestské zastupiteľstvo a samosprávy vezmú do úvahy pri následných plánoch regenerácie, aby sa mohli vedome rozhodovať. Laboratórium tiež monitoruje konkrétnu realizáciu projektov a miestnych rozvojových iniciatív.



Projekt Periferie (Projekt Predmestia) nenahrádza existujúce štruktúry, ale spája ich. Predstavuje a pristupuje na základe integrovaného plánovania, pričom si je dobre vedomý toho, že akákoľvek zmena bývania, spoločných priestorov alebo ulíc zmení správanie občanov a možnosti prístupu k rôznym príležitostiam. Koordinovaným postupom pracovníkov sociálnych služieb sa definoval model urbanistickej transformácie, ktorý odráža obrat v celkovej kvalite územia, lámanie väzieb menejcennosti medzi jednou oblasťou kultúrnych služieb a technických úradov, za aktívnej účasti zainteresovaných obyvateľov a s podporou komunikačných nástrojov. Projekt Periferie (Projekt Predmestia) pozostáva z rôznych

nástrojov financovaných Európskou úniou, talianskou vládou, Radou regiónu Piemont a veľmi často z rozpočtu mestskej rady Turína. Zahŕňajú programy obnovy miest, susedské zmluvy a akcie miestneho rozvoja, ako aj dva veľké inkluzívne projekty: The Gate a Urban 2.

1.2. Mirafiori Sud a jeho premeny: Oblasť Mirafiori Sud predstavuje typickú priemyselnú štvrť. Automobilka FIAT bola od svojho založenia v roku 1939 v centre jej prestavby z vidieckej oblasti na urbanizovaný a výrobný pilier mesta. Po druhej svetovej vojne bol závod v centre talianskeho ekonomického rozmachu a turínskej demografickej transformácie, ktorá priťahovala milióny pracovníkov z celého Talianska.

V rokoch 1951 až 1961 sa počet obyvateľov mesta zmenil zo 719 tisíc na 1 025 milióny obyvateľov. V 70. rokoch 20. storočia závod Mirafiori FIAT zamestnával okolo 70 tisíc ľudí. Takéto zmeny mali za následok transformáciu územia aj z hľadiska rýchleho rozvoja bývania a vzniku mnohých sociálnych problémov spojených so zložitými životnými a pracovnými podmienkami a neskôr s krízou aj nedostatkom zamestnanosti. Mirafiori Sud bol tiež typickým talianskym prípadom pre to, čo sa týka organizácie pracujúcich, politickej aktivity a spoločnosti vo všeobecnosti. Spomedzi nich udalosti z rokov 1969 a 1980 vypovedajú najmä o bojoch pracujúcich a ich úsilí zlepšiť pracovné podmienky, odolávať masívnemu prepúšťaniu a podporovať kultúru solidarity. Napriek kríze a útlmu priemyslu je toto dôležité dedičstvo kľúčom k pochopeniu histórie oblasti a spôsobov, akými sa práca, sociálna organizácia a úloha inštitúcií v priebehu času transformovali. Napriek plánom mestskej regenerácie z 90. rokov 20. storočia je dnes štvrť stále v procese vyľudňovania a stále čelí problémom nezamestnanosti. Mirafiori Sud je stále všeobecne považovaný za neatraktívny z hľadiska mestskeho marketingu, pretože je ďaleko od centra mesta a má málo turistických atrakcií. V skutočnosti to zohráva pozitívnu úlohu z hľadiska inkluzívnosti prebiehajúcich miestnych projektov obnovy miest. Na rozdiel od oblastí, kde sa regenerácia spája s gentrifikáciou, väčšina projektov v Mirafiori Sud zostáva zameraná na miestne obyvateľstvo a rozvíja sa na posilnenie miestnych komunít. Ako príklad môžeme uviesť

„Projekty ekologizácie: obnova životného prostredia a nová spoločnosť“.

Ekologické projekty predstavujú dôležitý aspekt úsilia o regeneráciu v posledných rokoch v Mirafiori Sud. Štvrť okrem iného zahŕňa rozľahlú zelenú hranicu, ktorá oddeľuje mesto od okolitých miest a poľnohospodárskych polí. V industriálnom období bola zástavba tejto zelenej verejnej plochy zanedbaná a čiastočne ju továrne využívali ako smetisko. Dnes je to oblasť, kde prebieha niekoľko projektov obnovy životného prostredia a experimentovania v mestskom poľnohospodárstve, ako napríklad európsky projekt ProGireg a iniciatíva mestského záhradníctva Orti Generali. Orti Generali vznikla premenou veľkého poľnohospodárskeho areálu a časti verejného parku na samostatné pozemky, ktoré si môžu prenajímať obyvatelia mesta. Okrem rozvoja takýchto mestských pozemkov poskytujú Orti Generali aj sériu aktivít, ako sú školenia a kolektívne záhradnícke stretnutia, vrátane dobrovoľníctva. Obaja autori študovali tento projekt, identifikovali podobné body, ktoré je obzvlášť vhodné analyzovať v súvislosti s transformáciou miest.

Medzi ne patrí dôraz na dobrovoľnícku prácu a ohrozenie iných spôsobov využívania tohto priestoru, ako sú aktivity neautorizovaných záhradkárov, ktorí v tejto oblasti pestujú už niekoľko desaťročí. Všeobecná tendencia zamerať sa na dobrovoľníctvo ako novú formu (neplatenú) práce je obzvlášť hmatateľná v Taliansku a často kritizovaná, najmä v kontexte vysokej nezamestnanosti. Podľa viacerých respondentov výskumu však nezamestnanosť nie je jedinou výzvou na periférii. Nedostatok priestorov na socializáciu bol často prezentovaný ako problém, ale aj ako možný východiskový bod pre ďalšie spoločensko-ekonomické oživenie. Dobrovoľníctvo bolo vnímané ako príležitosť na vytvorenie siete známych (aj pre prípadné budúce zamestnanie), spôsobov získavania nových zručností a proti formám izolácie typickým pre mnohé postindustriálne predmestia. Tieto prvky sú dôležité na odhalenie miestnych významov dobrovoľníctva a vypovedajú aj o meniacej sa spoločnosti v danej oblasti.

Transformáciu miest skutočne sprevádza zmena sociálnych skúseností (spôsob, akým sú nastavené, aktéri, ktorí sa podieľajú na ich organizácii, úloha externých inštitúcií, aby sme vymenovali aspoň niektoré) a očakávania miestneho obyvateľstva, ale predovšetkým nová

morálka, ktorá sa reprodukuje prostredníctvom takýchto sociálnych iniciatív. Prípád neautorizovaných záhradkárov vypovedá o niektorých obmedzeniach inkluzívnosti a rozšírenej spoločnosti týchto regeneračných procesov. Praktiky neautorizovaných záhradkárov majú dlhú históriu spojenú s priemyselnou minulosťou oblasti, pretože mnohí z nich bývali robotníkmi v továrňach, pre ktorých bolo záhradníctvo vždy prostriedkom na samoobživu a kompenzáciu odcudzenia pracovného času v továrni.

Zatiaľ čo projekty ako Orti Generali sa s nimi pokúšali viesť dialóg – a navrhovali im, aby zostali pri prispôsobovaní sa novým pravidlám projektu – nie všetky sa chceli prispôbiť a boli de facto z týchto oblastí vyhostené. Ich prípad je zaujímavým vstupným bodom pre štúdium dynamiky urbanistickej transformácie v teréne a spôsobu, akým tieto procesy zahŕňajú umlčané strety s tým, čo tu bolo predtým. Myšlienka presadzovania ekologizácie a udržateľnosti môže byť v skutočnosti presadzovaná mnohými spôsobmi a starostlivé sledovanie spôsobov, akými toto rozbalenie v praxi odhaľuje všetku jej zložitú a morálne aspekty.

1.3. Projekt Porta Palazzo: Porta Palazzo je problematická a zároveň stimulujúca štvrť: každý deň sa na námestí otvára a zatvára jeden z najväčších trhov v Európe so 40 000 ľuďmi a 15 tonami odpadu, na ktorom sme každý deň svedkami problémov so spolunažívaním obyvateľstva, ktoré tvorí 20 % mestského prístahovalectva. Trh charakterizuje neustále viac-menej legálne malé aktivity a rodiace sa a umierajúce obchody, ľudia hľadajúci nízke ceny prenájmu prichádzajú a odchádzajú, existujú tu iniciatívy a projekty samosprávy a niekoľkých miestnych činiteľov, verejných i súkromných, ktorých cieľom je zlepšiť život v okrese. Počas posledných rokov vzrástla pozornosť venovaná štvrti Porta Palazzo: verejná správa, Komisia Európskej únie, Ministerstvá, ale aj súkromné orgány a podnikatelia začali proces investovania zdrojov, o ktorom výbor projektu Porta Palazzo cíti povinnosť informovať. Z tohto dôvodu bolo navrhnuté umiestniť na sieť databanku, ktorá obsahuje, poskytuje podrobnosti a popisuje všetky zásahy a všetky činnosti, ktoré v posledných rokoch prispeli k procesu opätovnej revitalizácie v oblasti Porta Palazzo a Borgo Dora. Nejde len o akcie spojené s

európskym projektom Brána. Projekt začal v roku 1996 mestom Turín za podpory Európskej únie. Počas rokov skúseností s projektom sa veľa vynaložilo na územnú politiku a investície na prestavbu Porta Palazzo.

Projekty, ktoré prispeli k zlepšeniu postupujúcej degradácie bývania, obnove a prepracovaniu mestských oblastí a vybavili ich efektívnejšími službami. Zásahy, ktoré umožnili zveľaďovať historické, ale aj obchodné dedičstvo územia, prispeli k vytvoreniu nových ekonomických príležitostí a naštartovaniu procesov propagácie a rozvoja územia posilnením miestnych špecifík a endogénnych zdrojov. Intenzívnu transformáciu sprevádzali akcie a projekty, ktorých cieľom bolo zároveň napraviť sociálnu štruktúru Porta Palazzo, vyriešiť konflikty, ktoré spôsobili toky nových a starých migrantov na mieste, ktoré predstavuje prvý prístav príchodu občanov. väzby, vytvorili podporné siete a procesy, ktoré by pomohli rozvíjať lokálnu a kolektívnu identitu, hľadanie budúcnosti. V dôsledku toho sa koordinovali politiky a činnosti, ktoré podporovali sociálne začlenenie.

2. Obnova miest

V polovici deväťdesiatych rokov sa mesto Turín začalo zaoberať otázkami mestskej prestavby a mestskej regenerácie, pričom v posledných desiatich až pätnástich rokoch implementovalo súbor politik, nástrojov a procesov v rámci dvoch kľúčových faktorov, buď exogénnych a endogénnych, ktoré ovplyvňujú transformáciu mesta.

Na jednej strane kríza fordizmu, ktorá zanechala viac ako šesť miliónov štvorcových metrov opustených priemyselných oblastí, prinútila prehodnotiť nielen identitu mesta po tom, čo bolo celé 20. storočie továrenským mestom, ale aj prehodnotiť veľké prádne mestské plochy, ktoré by bolo možné transformovať – ako 80 % mestských oblastí v Turíne – a zahrnúť do cieľa 2 európskych štrukturálnych fondov.

Okrem toho investície do zimných olympijských hier v roku 2006 dali ďalší impulz transformácii miest. Obrovské množstvo národných a nadnárodných zdrojov, verejných aj súkromných, pristálo v Turíne a boli vyvinuté veľké projekty mestskej transformácie. Hlavnou myšlienkou v tom čase bolo, že plán mestského rozvoja bol nástrojom na riadenie a transformáciu mesta: boli vytvorené nové štvrte a nové mestské centrá, ako

napríklad transformácia „chrbtice“ mesta a opätovné využitie mesta a veľkého počtu veľkých zrušených priemyselných areálov. Na druhej strane sa v tom istom období objavila mestská kríza, ktorá zahŕňala husté, zastavané a vnútorné oblasti: historické štvrte ako Porta Palazzo a San Salvario sa stali stereotypmi konfliktov a dopyt občanov po bezpečnosti sa odráža v miestnej politickej agende často s negatívnym a reklamačným prístupom, najmä pokiaľ ide o nových prisťahovalcov (predovšetkým migrantov). V týchto rokoch sa preto začalo mnoho rôznych procesov obnovy a regenerácie miest v kombinácii s integrovanými projektmi zameranými na posilnenie sociálnej štruktúry, či už v mestských polocentrálnych štvrtiach, ako sú Porta Palazzo a San Salvario, alebo vo verejných obytných blokoch (prostredníctvom programy obnovy miest, susedské zmluvy a akcie miestneho rozvoja).

Mesto od roku 1997 vynaložilo veľké množstvo regionálnych, ministerských a európskych zdrojov s cieľom zasiahnuť do „výnimočnosti“ obnovy miest, ktorá sa považovala za kľúčovú pre opätovné zloženie sociálnej súdržnosti v tých mestských častiach, ktoré neboli zasiahnuté hlavné mestské premeny.

Dnes sme v štádiu, keď je nevyhnutné prejsť od perspektívy mimoriadnych zásahov k tým bežným, a to nielen preto, že mimoriadnym zdrojom je koniec, ale aj preto, že je nevyhnutné, aby mimoriadne zdroje boli užitočné na kontamináciu kultúry mestského plánovania. a potom sa použije na zlepšenie bežného prístupu k otázkam územného rozvoja.

Urbanistická otázka si vyžaduje komplexnú myšlienku: musíme sa pozrieť na mesto z inej perspektívy, aby sme mohli pôsobiť na jeho štruktúru, na jeho hardvér. Ale často odborníci zapojení do sociálnej práce nepovažujú hardvér za taký významný, aký je. Napriek tomu môže hardvér zmeniť životy ľudí. Medzitým je tiež nevyhnutné posúdiť investované zdroje, energiu, identitu a konflikty, ktoré predstavujú softvér miest. Podobne mnohí, ktorí sa podieľajú na realizácii infraštruktúr, považujú softvér za doplnkový, nie významný. Ale iba kombinácia hardvéru a softvéru umožňuje mestskú tovareň zmeniť, transformovať a stať sa súdržnejšou. Súčasné mesto odhaľuje hierarchický dizajn centra a periférie, toho, čo sa stalo predtým a čo sa stane potom, materiálneho a nehmotného: neviditeľné mestá, ponorené a skryté mestá, mestá, ktoré sú v medzerách viditeľného mesta, nie nevyhnutne

na hranice, ale skryté, podzemné. Preto je potrebné starostlivé komplexné myslenie schopné ponúknuť prvky na zasahovanie do komplementárnosti všetkých hráčov na dosiahnutie spoločných cieľov.

„Urobiť mesto“ znamená realizovať strategické rozvojové vízie, ktoré ovplyvňujú životy obyvateľov. Ak je pravda, že modernosť je skôr sociálnym mixom než etnickou a kultúrnou hybridizáciou, rovnako platí, že v medzerách neporiadku a konfliktov na predmestiach sú kontaminované jazyky, kultúrne formy, zvyky a identity. Sú to miesta mimoriadnej kreativity, pretože na jednej strane je stratégia adaptácie, ale na druhej aj kreatívne reakcie, ktoré treba sprevádzať a podporovať, ale aj čítať. Predmestia sú mestské oblasti, kde sa formuje neprijemné, protirečivé a skreslené, nový význam mesta, kde sa miestne konflikty stávajú explicitnými. Je potrebné vedieť, že neexistujú žiadne skratky, neexistujú žiadne jednoduché riešenia a zodpovednosťou je porozumieť javom a konať tak, aby ich poháňali.

Mesto je potom komplexnou organizáciou, ktorá potrebuje plošné projekty na regeneráciu mestskej štruktúry svojich častí. Mesto je už obývané a je nevyhnutné pracovať na politikách „druhej generácie“ zameraných na bývanie, ktoré zabezpečí kvalitu bývania obyvateľov a dosiahnutie štandardu mestskej kvality, ktorý tvoria služby, mix, prepojenia. Znamená to ponúkať bezpečné a podporné politiky v situáciách sociálnej zraniteľnosti, podporovať politiky sociálnej blízkosti s cieľom vytvoriť sieť a snažiť sa zabezpečiť – ako to robia siete na ryby na mori – aby sa tí, ktorí sú ťažší, nepotopili. Siete nielen lovia, ale dokážu udržať, držať krok, viesť k hladine. Územia sú tvorené zložitými vrstvenými formami, s priestorovými konformáciami, ktoré sa nedajú meniť a musíme brať do úvahy, že zahŕňajú priestorové, ekonomické, politické a sociálne organizácie. Musíme si byť vedomí toho, že medzi rôznymi hráčmi stále existujú mocenské vzťahy, rozmanitosť a pluralita funkcií, spôsobov využitia a foriem života, spolužitia, konfliktov a sociálnej kontaminácie.

Územia potrebujú vonkajšie vzťahy, zahŕňajúce širšiu oblasť, keďže ich nemožno čítať len ako diapozitív v mikroskope pri pohľade na ich mikrosituáciu. Ide o transformáciu s mestom a nie o transformáciu mesta, aby sme mali jasno, s kým konáme, s kým rokujeme o pravidlách inkluzívneho využívania verejných priestranstiev

na vytváranie príležitostí v rámci mesta. Historické mestá sa rodia identifikujúce priestory venované vzťahom: námestia, trhy, parky, ktoré sú teda prvkami, ktoré tvorili arénu vzťahov obyvateľov. Súčasné mesto sprivatizovalo verejné priestranstvá, štandardizovalo a regulovalo ich využitie: deti sa tu môžu hrať, starší sa tam môžu ubytovať, tam dole môžete nakupovať. Často do verejného priestoru vtrhnú noví občania – migranti, ktorí porušujú tieto pravidlá: využívajú chodníky, námestia, parky a môžu vytvárať konflikty, neporiadok, hluk. Rokovanie o pravidlách vlastne znovu potvrdzuje, že verejný priestor patrí všetkým, a preto ho možno regulovať, ale len vtedy, ak si všetci zúčastnení aktéri môžu sadnúť za jeden stôl (teda seniori, ale aj bangladéšske či pakistanské deti hrajúce kriket na námestiach alebo peruánske ženy, ktoré varia v nedeľu vo verejných parkoch pre svojich krajanov). Uznať právo na socializáciu vo verejnom priestore znamená vyzdvihnúť primát mesta a priznať právo zhromažďovať sa na verejnom priestranstve.

Poskytovanie nástrojov miestnym komunitám, vytváranie sietí kultúrnych a ekonomických zdrojov znamená zaoberať sa otázkou sociálnej udržateľnosti mestskej transformácie. Každý proces obnovy miest obsahuje riziko gentrifikácie, vyhnanie najzraniteľnejšieho obyvateľstva. Miestna správa musí chrániť tých obyvateľov, ktorí poskytujú nástroje na zvýšenie kvality ich života, pri zachovaní prepojení blízkosti, pracujúc na rozvoji miestnej identity, pamäti, histórie.

Pracuje sa na vyrovnaní zmien. Tieto procesy potrebujú stredný až dlhý rozsah časovania a čas nie je nezávislou premennou.

III. INTEGRÁCIA IMIGRANTOV V MESTE TURÍN

1. Iniciatívy integrácie prisťahovalcov

Každým rokom je jasnejšie, že prítomnosť cudzincov v Turíne, podobne ako vo zvyšku regiónu a v Taliansku, je čoraz viac štrukturálnym fenoménom. Mnohé oblasti spoločnosti sú v súčasnosti charakterizované a niekedy modifikované vo svojej organizácii prácou,

aktivitami a každodennými činnosťami prisťahovalcov dobre prispôbených sociálno-ekonomickému štruktúre mesta. Medzi tieto oblasti patrí trh práce, život domácností, štruktúra služieb a škôl, organizácia kultúrnych a náboženských priestorov a požiadavky na politickú participáciu. Poďme analyzovať niektoré z iniciatív:

1.1. Združenie Morus a projekt stredomorskej migrácie medzi mestami: Prístup Morus založený na ľudských právach možno vnímať prostredníctvom poskytovania dodatočných možností bývania pre utečencov, ktoré presahujú rámec pôvodného hostovania ponúkaného miestnymi družstvami. Za týmto účelom dobrovoľníci Morus spolupracujú s nováčikmi na vybudovaní profilu, ktorý mapuje ich potreby, zručnosti a túžby. Tento prístup je nevyhnutný nielen na identifikáciu vhodných možností bývania/hostenia v oblasti, ale tiež umožňuje združeniu podporovať utečencov pri hľadaní vhodných pracovných príležitostí.

Okrem mapovania potrieb v oblasti bývania migrantov spoločnosť Morus nadviazala aj silné kontakty s miestnymi realitnými agentmi, aby identifikovala dostupné možnosti bývania. Združenie tiež poskytuje bezúročné zálohy na podporu prístupu utečencov do súkromného nájomného sektora.

Dobrovoľníci Morus tiež podporujú prístup utečencov k zárobkovej činnosti. Počiatočný profil migrantov je rozhodujúci pre zosúladenie zručností nových prisťahovalcov s miestnym dopytom po pracovnej sile. Doposiaľ bolo v miestnych podnikoch umiestnených päť utečencov, zatiaľ čo ďalší v súčasnosti využívajú rekvalifikačný program, ktorý má pomôcť utečencom získať zamestnanie v sektore sociálnej starostlivosti s nedostatočným počtom zamestnancov.

Ďalším rozmerom práce spoločnosti Morus je podpora medzikultúrnych aktivít, ktoré podporujú sociálnu súdržnosť medzi miestnymi komunitami a komunitami utečencov:

- **CoroMoro:** Projekt zboru, ktorý spája západoafrických utečencov s miestnymi obyvateľmi v Ceres ako spôsob podpory medzikultúrnej výmeny a uľahčenia získania talianskych jazykových zručností. Repertoár zboru (dostupný na ich kanáli YouTube) kombinuje hudbu z miestnej piemontskej a západoafrickej tradície mandinky. Zbor bol pozvaný, aby vystúpil na rôznych podujatiach po celom Taliansku.

Napríklad v januári 2016 turínsky magistrát pozval CoroMoro, aby vystúpila na ich koncerte „Un Natale coi Fiocchi“ na Piazza Castello. Nedávno, po spolupráci na hudobnom videu pre MAU MAU, dobre známu turínsku kapelu, CoroMoro absolvovali turné s kapelou.

- **MoroTeam:** Futbalový tím pre utečencov založený v júni 2015 s podporou dobrovoľníkov z Ceres. Družstvo ako odvtedy súťažilo v regionálnych a celoštátnych súťažiach. Táto iniciatíva podporuje aktívnu a rovnocennú účasť utečencov na talianskom spoločenskom živote.

- **MoroStyle :** Módný podnik iniciovaný piatimi utečeneckými krajčírmi, ktorí vyrábajú oblečenie inšpirované africkými vzormi. MoroStyle, ktorá sa v regióne objavuje ako jedinečná značka a štýl, pravidelne vystavuje svoje odevné návrhy počas letných kultúrnych a turistických podujatí. Od marca 2017 spoločnosť MoroStyle zabezpečila pravidelný predaj na turínskom trhu Gran Balun pod holým nebom.

1.2. Asociácia Mosaico: v Turíne sa zapája do iniciatívy na hlavnej železničnej stanici v meste, v ktorej dobrovoľníci vrátane utečencov ponúkajú migrantom prechádzajúcich cez stanicu pomoc, informácie a základný tovar, aby im pomohli na ich ceste. Vlaková stanica Porta Nuova v talianskom meste Turín je dôležitým tranzitným bodom pre migrantov – pre tých, ktorí sa snažia dostať do severnej Európy, ako aj pre migrantov, ktorých na hraniciach zatlačilo dublinské pravidlo. Miestne združenie Mosaico so svojou iniciatívou „Oasi Porta Nuova“ poskytuje utečencom a žiadateľom o azyl na stanici pomoc na rôznych úrovniach. Jeho cieľom je pomôcť im pokračovať v procese migrácie informovaným spôsobom. Mosaico zdôraznil, že mnoho životov môže byť zachránených oslovením veľkého počtu ľudí na tranzitnom bode Porta Nuova vypočítaním konkrétnych prípadov, ponúknutím krátko zastavenia a návrhom prispôbených riešení. Cieľom Oasi Porta Nuova je byť "dlhodobou iniciatívou". Projekt sa zatiaľ začal v novembri a má trvať tri mesiace, uviedla organizácia počas prezentácie. Iniciatíva má tri časti: Pavilón umiestnený vo vnútri stanice Porta Nuova, kde vybraná skupina utečencov vyškolených ako jazykovo-kultúrni mediátori poskytne informácie o právach a povinnostiach a mapu servisných miest, miest na vypočutie a počiatočné hodnotenia jednotlivcov a ich situácie.

V blízkosti stanice bola zriadená aj klinika Ambulatorio Socio Sanitario Roberto Gamba, kde odborníci pomoc v spolupráci s miestnymi inštitúciami budú poskytovať právne poradenstvo (dve týždenné sedenia po 2-3 hodiny), ako aj lekársku a psychologickú. Iniciatíva tiež požaduje, aby mobilná jednotka (dodávka alebo karavan) išla do oblastí s vysokou koncentráciou ľudí postihnutých nútenou migráciou, čo je časť, ktorá bude implementovaná po trojmesačnom pilotnom projekte Oasi Porta Nuova.

Mosaico povedalo, že okrem poskytovania podpory na záchranu alebo zlepšenie kvality životov jednotlivcov prinesie Oasi Porta Nuova niekoľko sekundárnych výhod. Zameriava sa na zhromažďovanie anonymných údajov o migrácii a prijímaní v Taliansku a môže tak poskytnúť štatistiky o migračných trendoch; znížením počtu ľudí žijúcich na ulici, a tým zmierniť dôvody na obavy miestnych obyvateľov. Ďalej si kladie za cieľ aktívne zapájať utečencov (mediátorov, lekárov a iných odborníkov) do navrhovania a aktivizácie riešení pre mesto, a tým zlepšiť integráciu. Napokon, cieľom Oasi je prepojiť miestne organizácie poskytujúce podobné služby, čím sa zvýši koordinácia a účinnosť akcií.

IV. OSVEDČENÉ POSTUPY Z TALIANSKÉHO ÚZEMIA TÝKAJÚCE SA PRACOVNEJ INTEGRÁCIE ZRANITEĽNÝCH SUBJEKTOV

4.1 NonUnoMeno



Jobel - Società Cooperativa Sociale Onlus
 Adresa: Via Amerigo Vespucci, 20/A - 17051
 Andora (SV), +39 0182722065
 E-mail: nonunomeno@gmail.com
 Facebook: nonunomeno a
 NonUnoMenoBistrotFinalborgo
 Instagram: nonunomeno
 Webstránka: www.nonunomeno.it

„NonUnoMeno“ je projekt Jobel, neziskového sociálneho družstva založeného v roku 2005, ktoré poskytuje výchovno-pedagogické služby v provinciách Imperia a Savona. Jobel sa zaoberá skúsenosťami a odbornosťou s deťmi a maloletými, staršími ľuďmi, utečencami, ľuďmi v nestabilných podmienkach, v ťažkostiach alebo so zdravotným postihnutím. Stratégia nie je sociálna, ale výchovná, habilitačná a rehabilitačná. V centre pozornosti Jobelu je každý človek vo svojom celku. Projekt „NonUnoMeno“ je sociálnou skúsenosťou pre zamestnávanie mladých ľudí so zdravotným postihnutím v baroch, reštauráciách a projektoch cestovného ruchu v provincii Savona (Liguria). Tento projekt založilo sociálne družstvo, ktoré sa zaviazalo ponúknuť šancu a perspektívu mladým ľuďom so zdravotným postihnutím.

Družstvo sa na dlhé roky zaviazalo poskytovať príležitosti sociálnej inklúzie pre ľudí so zdravotným postihnutím, pričom zostáva v popredí aktívneho začleňovania jednotlivcov so špeciálnymi potrebami do experimentálneho modelu habilitačnej, rehabilitačnej a sociálno-pracovnej intervencie. Cieľom je posunúť sa v tejto oblasti vytváraním a riadením úspešných podnikov a zároveň schopných prekonať rozmanitosť.

Projekt „NonUnoMeno“ je experimentálny model sociálnej inklúzie zdravotne postihnutých prostredníctvom série aktivít, ako sú:

- chránené rehabilitačné/habilitačné dielne,
 - sociálno-pracovné zaradenie,
 - projekty siete so školami a školiacimi strediskami.
- Názov „NonUnoMeno“ (čo v angličtine znamená „nie o jedného menej“) zahŕňa cieľ inklúzie, ktorý sa dosahuje prostredníctvom sociálneho zážitku, ktorý tvoria bary a reštaurácie.

NonUnoMeno existuje ako výsledok spolupráce medzi rôznymi asociáciami a inštitucionálnymi subjektmi:

- Sociálna družstevná spoločnosť Onlus Jobel;

- ANFFAS (Národné združenie rodín ľudí s mentálnym a/alebo vzťahovým postihnutím);
- Hotelier Institute of Alassio a Finale;
- obce Alassio, Albenga a Finale Ligure;
- služby zamestnanosti pre osoby so zdravotným postihnutím (FIELD finalese a albinganese);
- Centrum duševného zdravia v Albenge;
- Nadácia Compagnia di San Paolo.

Myšlienka projektu sa zrodila v roku 2013, keď samospráva mesta Alassio (v Ligúrii) ponúkla družstvu Jobel správu baru a knižnice v centre mesta. „Spôsob, ako vytvoriť formát, ktorý by umožnil umiestňovať mladých ľudí s rôznymi druhmi postihnutia, fyzického aj mentálneho,“ vysvetľuje Andrea Varaldo, koordinátorka oblasti sprostredkovania zamestnania v cestovnom ruchu družstva.

Projekt pokračoval s vynikajúcimi výsledkami natoľko dobre, že o tri roky neskôr došlo k ďalšiemu rozvoju v dvoch ďalších ligúrskech dedinách, Finalborgo a Albenga. Okrem toho bola otvorená spoločenská reštaurácia (nazývaná „U Levantin“) v historickom centre Laigueglia, tiež v oblasti Savona. Spoločenská reštaurácia, kde hlavnými jedlami sú pochúťky regionálnej levantskej kuchyne, sa stala malým emblematickým prípadom potenciálu tohto typu intervencie a často býva na popredných miestach na Tripadvisor.

V spoločenskej krčme sú zamestnaní znevýhodnení mladí ľudia, ktorí už získali skúsenosti s prácou v NonUnoMeno baroch. Projekt funguje pozoruhodne dobre, ekonomicky aj sociálne, podporuje rozvoj a integráciu zainteresovaných mladých ľudí. Každý zapojený mladý človek ide osobnou cestou, v sociálnej kaviarni Alassio mu pomáha vychovávateľ, v ostatných zariadeniach koordinujú aktivity dvaja psychológovia v synergii s miestnymi úradmi.

Financovanie projektu: NonUnoMeno bol vyvinutý s príspevom Regionálneho operačného programu 2014 - 2020 Cieľ „Investície pre rast a zamestnanosť“ spolufinancovaný z ERDF – Európsky fond regionálneho rozvoja Os 3 „Konkurencieschopnosť podnikov“ na podporu naštartovania a posilnenia podnikateľských aktivít so spoločensky žiaducimi efektmi a verejnými statkami.



<https://www.fsnews.it/it/focus-on/sostenibilita/2021/9/27/NonUnoMeno-social-experience-disabili-bar-ristoranti.html>

<https://www.jobel.it/inserimento-lavorativo/non-uno-meno>

4.2 . Mai più dentro



Litografi Vesuviani - Cooperativa Sociale
Adresa: Via Sandriana, 8 bis - 80046 San Giorgio
a Cremano (NA) +39 081476555
E-mail: info@litografivesuviani.com

Facebook:
<https://www.facebook.com/Litografi.Vesuviani>
Instagram:
<https://www.instagram.com/litografivesuviani/>

YouTube:
https://www.youtube.com/channel/UCjA6m1P7docpva_Mn2OXBQ
 Webstránka:
<https://www.litografivesuviani.com/>

„**Mai più dentro**“ (Nikdy viac vnútri) je projekt vytvorený s cieľom školiť psychiatricky chorých väzňov na prácu v rôznych oblastiach: reklama, sieťotlač, krajčírstvo, poľnohospodárstvo. "Mai più Dentro" je určený pre občanov páchatelov s psychiatrickými chorobami. Cieľom je ponúknuť prácu tým, ktorých vylúčila stigma duševnej choroby, umocnená ako "páchatelov". Promotérmi sú Cooperativa Litografi Vesuviani a partnerské družstvá s cieľom ponuky práce na predchádzanie recidívy, najmä kriminálnej recidívy a následnej stigme zhoršujúcej sa duševnou chorobou. Príjemcovia sú držaní v bežnom režime alebo v alternatívnom režime k zaisteniu a bývajú v priestoroch väzenských zariadení Neapol Poggioreale a Neapol Secondigliano, a DSM of Neapol 3 South.

„Projekt „Mai più dentro“ vychádza zo skutočnosti: stále je príliš veľa psychiatrických pacientov, ktorí sú vo väzení za spáchanie trestných činov aj preto, že sú subjektmi s psychiatrickými problémami. Sme si vedomí toho, že zodpovednosť za trest je vždy individuálna a bezpodmienečná, ale sme si istí, že psychiatrický pacient musí mať možnosť byť podporovaný aktivitami zameranými na to, aby nepodstupoval riziko recidívy. Páchatelia s psychiatrickým postihnutím majú vyššie riziko recidívy ako ostatní, pretože riskujú zhoršenie psychiatrický stav po výkone trestu, najmä z dôvodu nedostatku možností sociálneho začlenenia a zamestnania.

Projekt „Mai più dentro“ je spolufinancovaný „Fondazione con il Sud“ v rámci iniciatívy „Carceri 2019“ a je určený pre občianskych páchatelov, ktorí trpia psychiatrickými patológiami. Cieľom je ponúknuť prácu tým, ktorých vylúčila stigma duševnej choroby, ktorá je u „previnilcov“ umocnená.

Príjemcovia projektu sa po presnej znalosti výrobných oddelení, ktoré družstvo sprístupnilo, podľa ich osobného výberu a schopností zaradia do činností navrhovaných projektom.

Navrhované výrobné sektory sú nasledovné:

Umelecké krajčírstvo
 Sieťotlač
 Spoločenská záhrada

Dôležitú úlohu zohrávajú „hlavní“ operátori, ktorí sú zodpovední za školenie, remeselníci, ako sú sieťotlačári, krajčíri a agronómovia, odborní farmári atď., ale aj rehabilitační technici, psychológovia, sociológovia a všetci odborníci zapojení do projektu. Cieľom projektu je cestou prevýchovy k pravidlám a tréningom pre prácu prispieť a podporiť účastníkov k povedomiu stať sa zdrojom pre komunitu.

Cooperativa Litografi Vesuviani v spolupráci so svojimi partnermi naďalej udržiava silne komunitné organizačné a prevádzkové nastavenie, založené na podpore pacientov s vysokým stupňom prepojenia s organizáciami tretieho sektora a rôznymi inštitucionálnymi orgánmi.

Mai+ dentro existuje ako výsledok spolupráce medzi rôznymi asociáciami a inštitucionálnymi subjektmi:

- „Diësis social“ propagačné združenie
- Miestny zdravotnícky úrad Neapol 3 juh
- Zadržiacie centrum Poggioreale "G.Salvia".
- Zadržiacie centrum Secondigliano
- Obec San Giorgio a Cremano
- Konzultačná služba
- Technický a technologický inštitút Marie Curie
- "Lavoro in corso", soc. coop. soc. onlus
- Medziokresný externý trestný popravny úrad pre kampaň

Toto veľmi široké partnerstvo poskytuje široké spektrum možností, ktoré sa bude ďalej rozširovať. Prítomnosť samosprávy San Giorgio a Cremano, ktorá podporuje družstvo Litografi od jeho založenia, sa stáva privilegovaným partnerom pre prebiehajúce a budúce aktivity. Partnerstvo tiež integruje technický inštitút „Marie Curie“, ktorý umožňuje príjemcom zapojeným do projektu dokončiť cyklus štúdia s prístupom k stredoškolskému diplomu prostredníctvom večerných kurzov. Školenie je certifikované Consul Service, orgánom uznaným regiónom Kampánia. Okrem toho je tu inovatívny priestor pre diskusiu o restoratívnej justícii od "Diesis". ktorá je na strane obetí trestných činov. Projekt je financovaný najmä z fondu „Fondazione Con il Sud“, ktorý financuje

iniciatívu so záväzkom 240 000 EUR, najmä na školenia. Granty na školenia a pracovné skúsenosti sa používajú ako privilegovaný nástroj

na podporu pracovného začlenenia na konci 30-mesačného obdobia v rámci družstiev B, Litografi Vesuviani a Lavoro na Corsi.



<https://www.esperienzeconilsud.it/maipiudentro/2022/02/01/storitelling-anno-2021-del-progetto-mai-piu-dentro/>



<https://www.esperienzeconilsud.it/maipiudentro/2022/02/01/storitelling-anno-2021-del-progetto-mai-piu-dentro/>

4.3 Xing-Crossing



Program integra scs

Adresa: Via San Antonio Maria Gianelli 19-19B,
00182 Roma +39 0645753490

Email: comunicazione@programmaintegra.it

Facebook:

<https://www.facebook.com/programmaintegra>

Linkedin:

<https://www.linkedin.com/company/programma-integra>

YouTube:

<https://www.youtube.com/user/Programmaintegra>

Web: <https://www.programmaintegra.it/wp/>

Projekt Xing-Crossing sa zameriava na uľahčenie sociálno-pracovného začlenenia maloletých cudzincov bez sprievodu a nových dospelých (17 – 21 rokov) ubytovaných v Ríme, Turíne a Katánii prostredníctvom viacrozmerneho systému, ktorý sa integruje s prijímacími systémami, ktoré sú už aktívne v území.

Projekt sa podieľa na iniciatíve „Nikdy nie si sám na možný zajtrajšok“, ktorú podporujú Nadácia Cariplo, Compagnia di San Paolo, Fondazione CON IL SUD, Enel cuore, Nadácia JPMorgan Chase, Fondazione Cassa di risparmio di Torino, Fondazione Cassa di risparmio di Cuneo, Fondazione Cassa di risparmio di Padova e Rovigo, Fondazione Monte dei paschi di Siena a Fondazione Peppino Vismara v rámci programu EPIM „Never Alone – Budovanie našej budúcnosti s deťmi a mládežou prichádzajúcou do Európy“.

Projekt sa zameriava na experimentovanie systémových akcií, ktoré majú byť integrované s tým, čo už existuje, aby sa vytvoril trvalý a stály systém integrácie. V tejto súvislosti je nevyhnutné informovať maloletých a mladých dospelých o príležitostiach na trhu práce a o nástrojoch potrebných na ich prístup, stimulovať motiváciu plánovanie a spoločne s nimi uvažovať a budovať alternatívny koniec ich vykorisťovania.

Iniciatíva bola realizovaná na územiach Ríma, Turína a Catanie realizáciou mnohých akcií, ako sú: kurzy gramotnosti a občianskej výchovy, workshopy na posilnenie a socializáciu, workshopy na orientáciu v práci a PIAP – individualizované plány profesionálnej autonómie, advokačné aktivity adresované inštitúcie, orientácia na bytovú autonómiu a experimentovanie 15 co-housingov, koučovacie aktivity a experimentovanie 15 mentoringových projektov. Na realizáciu projektových akcií bolo potrebné prijať spoločný metodický prístup pri definovaní integračných a sociálno-pracovných integračných ciest, ktorý zvyšuje zručnosti a predchádzajúce pracovné skúsenosti adresátov a zároveň umožňuje rozvoj individuálnych zručností a „talentov“ aj vo vzťahu k dopytu na trhu práce.

Projekt "Xing - Crossing. Inercia Paths for Young Migran" trval 27 mesiacov.

Projekt Xing-Crossing v Ríme, Turíne a Catanii zachytil 859 maloletých cudzincov žijúcich osamote. Poskytnutých bolo viac ako 80 grantov na autonómiu a bývanie, 570 príjemcov bolo zapísaných do kurzov taliančiny, aktivovaných bolo 30 mentorských kurzov.

Projekt sa rozvinul na celoštátnej úrovni a zahŕňal partnerstvo z troch území. Xing bol výzvou, pretože musel fungovať paralelne v tak odlišných kontextoch, vytvárať synergie medzi rôznymi realitami a spájať siete, územia a inštitúcie.

Projekt sa zameral na nové metodológie používané pre taliansky jazyk, nezávislý život a aktívne občianstvo. Počas obdobia pandémie boli aktéri projektu schopní nanovo vynájsť aktivity zamerané na orientáciu a sprostredkovanie zamestnania na troch územiach a na video nakrútili mentorské kurzy, ktoré zapájali občanov a príjemcov do spoločných životných ciest.

Z 859 príjemcov bolo 470 v Ríme, 195 v Catanii a 194 v Turíne. Pre 258 z nich boli aktivované cesty pracovnej orientácie, pre 53 z nich boli poskytnuté vouchery na podporu školení alebo stáží v oblasti odbornej integrácie. Akcie na bývanie využilo 150 ľudí a 35 získalo dotáciu na nájomné. 96 príjemcov bolo zaradených do kurzov psychologickej podpory a posilnenia a 30 bolo iniciovaných do kurzov mentoringu. Do kurzov talianskeho jazyka bolo zaradených 573 mladých ľudí a 371 z nich prešlo skúškou. Rady sa zaoberali ekológiou, inklúziou a rodovými otázkami na rôznych

územiach a uľahčovali účasť a aktívne občianstvo mladých ľudí.

Okrem čísel je Xing stretnutím ľudí, príjemcov a operátorov, ktorí sa aj v časoch Covidu spojili, aby pokračovali v oslovovaní mladých ľudí. Živý sprievodca, video lekcie taliančiny, online konzultácie, video životopisy sú ovocím odolnosti pracovnej skupiny. Rôzne mestá, rôzne kontexty, ale s rovnakým cieľom osloviť a podporiť mladých osamelých cudzincov.

Výsledky projektu boli zhromaždené v dokumente obsahujúcom konečné odporúčania, ktorý bol zdieľaný s centrálnou službou talianskeho prijímacieho a integračného systému (SAI), aby vykonaná práca mohla priniesť zmenu nielen v životoch 859 ľudí, ktorí sú priamo zaangažovaní. v projekte, ale v organizáciách a územiach na začlenenie tých najkrehkejších.

Projekt Xing Crossing existuje ako výsledok spolupráce medzi rôznymi asociáciami a inštitucionálnymi subjektmi:

- Program integra scs
- Nadácia Cariplo
- Compagnia di San Paolo
- Nadácia CON IL SUD
- Enel Cuore
- Nadácia JPMorgan Chase Foundation
- Nadácia Cassa di Risparmio di Torino
- Nadácia Cuneo Savings Bank
- Nadácia Cassa di Risparmio di Padova a Rovigo
- Nadácia Monte dei Paschi di Siena
- Nadácia Peppino Vismara
- Magistrát mesta Turín
- Esserci sociálne družstvo
- Občianske nulové družstvo

- Asociácia Centro Astalli
- Zachráňte deti Taliansko
- Prospettiva Futuro scs
- CIR - Talianska rada pre utečencov.

Ciele

- Podpora sociálnej a vzťahovej inklúzie na územiach zapojených do projektu.
- Podpora integrácie maloletých cudzincov bez sprievodu a mladých dospelých na trh práce.
- Podporné cesty k autonómii, zamerané na prekonanie sociálneho okruhu prijímania.
- Podpora výmeny osvedčených postupov začlenenia a integrácie na vnútroštátnej úrovni.
- Presadzovanie spoločného metodického postupu pri definovaní integračných a sociálno-profesionálnych integračných ciest, ktorý zvyšuje zručnosti a predchádzajúce pracovné skúsenosti príjemcov a zároveň umožňuje rozvoj individuálnych zručností a „talentov“ aj vo vzťahu k trhu práce dopyt.

Aktivity – medzi hlavné akcie projektu patria:

- Advokačné a osvetové aktivity.
- Prieskum trhu práce v Ríme, Catanii a Turíne.
- Definícia a vývoj PIAP - Individualizované plány pre profesionálnu autonómiu
- Workshopy zamerané na pracovnú orientáciu, posilnenie a socializáciu
- Experimentovanie mentorských mikroprojektov
- Kurzy gramotnosti a občianskej výchovy
- Orientácia na autonómiu bývania a co-housing



<https://minoristranieri-neveralone.it/progetto/xing>

6) SLOVENSKO

a) Prehľad pracovných národných/regiónálnych programov

Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja, sro, rsp

2) Cieľ podniku sociálnej integrácie

Hlavným cieľom spoločnosti ako sociálneho podniku je dosiahnuť merateľný pozitívny sociálny dopad. Cieľom sociálneho podnikania je poskytnúť znevýhodneným alebo ohrozeným ľuďom možnosť zamestnať sa, získať pracovné návyky a rozvíjať svoje osobnostné predpoklady. Sociálny podnik bude riešiť aj nezamestnanosť.

Misia:

Podporovať integráciu a rovnosť pre znevýhodnených a zraniteľných ľudí a ostatných v núde. Využite podnikanie na podporu rozvoja vidieka.



Hodnoty:

1) Úcta a ľudská dôstojnosť je najvyššou hodnotou a hlavným cieľom. Určuje postoje a riadi všetky činnosti. V súlade s týmito hodnotami spoločnosť vytvára príležitosti, ktoré umožňujú jednotlivcom zlepšovať svoj život a dôstojne sa zapájať do spoločnosti.

2) Čestnosť, integrita a etické správanie znamená zakladať svoje činy na vnútorných presvedčeniach. V našej spoločnosti to chceme uplatňovať zodpovedne. Každý deň testujeme naše úsilie rozhodovaním sa, čo je pre firmu najlepšie a čo je vhodné pre každého.

3) Inovácia a kreativita zameraná na poskytovanie profesionality, vysokej kvality a udržateľnosti.

4) Spravodlivosť a rovnosť podmienok v podmienkach a príležitostiach pre všetkých.

5) Riskovať podnikanie. Sme ochotní a schopní identifikovať príležitosti, posúdiť riziká a prínosy a dohodnúť sa na ďalšom postupe.

6) Spolupráca a tímová práca. Stavíme na partnerstvách a spolupráci. Ako nástroj využívame efektívnu a otvorenú komunikáciu, hľadanie porozumenia a sústredenie sa na hľadanie riešení.

3) Predmet / oblasti činnosti

- 1) Vykonávanie mimoškolskej výchovno-vzdelávacej činnosti
- 2) maliarske, natieračské, natieračské a tapetárske práce
- 3) Realizácia stavieb a ich zmien
- 4) Inžinierstvo, stavebné oceňovanie, projektovanie a konštrukcia elektrických zariadení
- 5) Sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu, služieb, výroby
- 6) Upratovacie služby
- 7) Prevádzka čistiarny a práčovni
- 8) Činnosť obchodných, organizačných a ekonomických poradcov
- 9) Poskytovanie služieb v poľnohospodárstve a záhradníctve
- 10) Prevádzkovanie športových zariadení a zariadení na regeneráciu a rekondíciu
- 11) Výroba odevov
- 12) Textilná výroba
- 13) Spracovanie dreva a výroba drevených komponentov
- 14) Reklamné a marketingové služby, prieskum trhu a verejnej mienky
- 15) Administratívne služby
- 16) Vedenie registratúrnych záznamov bez trvalej dokumentárnej hodnoty
- 17) počítačové služby a služby súvisiace so spracovaním počítačových údajov

- 18) Sťahovacie služby
 19) Organizovanie športových, kultúrnych a iných spoločenských podujatí

Spoločnosť „Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja, sro, rsp je integračná spoločnosť založená podľa čl. §12 ods.1 zákona č.112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 112/2018 Z. z.), teda ide o verejnoprospešný podnik, ktorého pozitívnym sociálnym vplyvom je podpora zamestnanosti prostredníctvom zamestnávania tzv. znevýhodnené alebo zraniteľné osoby.

Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja, sro, rsp zamestnáva

- a) najmenej 30 % znevýhodnených osôb z celkového počtu zamestnancov; alebo
- b) aspoň 30 % zraniteľných osôb z celkového počtu zamestnancov; alebo
- c) aspoň 40 % znevýhodnených a zraniteľných osôb z celkového počtu zamestnancov.

Dosiahnutie pozitívneho sociálneho vplyvu

Spoločnosť ako sociálny podnik bude dosahovať sociálny vplyv predovšetkým zamestnávaním marginalizovaných skupín obyvateľstva, napr. takýchto ľudí do práce a tým aj do spoločenského života alebo tím bude mať na týchto ľudí pozitívny sociálny dopad. Začlenením takýchto osôb do pracovných činností sa rozvinú ich osobnostné predpoklady a odstráni sa vylúčenie takýchto osôb z okraja spoločnosti a začlenia sa do reálneho života. Sociálny vplyv sa dosiahne aj socializáciou takýchto osôb.

Aktivity spoločnosti ako sociálneho podniku zabráni marginalizácii takýchto osôb, čím sa zabráni procesu vylúčenia jednotlivcov na okraji spoločnosti, čím sa takýmto osobám umožní zmysluplne sa zapájať do spoločenského, ekonomického či politického života, čo nebude mať za následok sa u takýchto ľudí dosiahne ich materiálna a duchovná núdza a chudoba a tým aj pozitívny sociálny dopad.

Metóda merania a dosahovania sociálneho dopadu

Sociálny vplyv spoločnosti ako sociálneho podniku sa bude merať percentom zamestnaných znevýhodnených a zraniteľných osôb, pričom

pozitívny sociálny vplyv sa považuje za dosiahnutý, ak sociálny podnik zamestnáva:

- a) najmenej 30 % znevýhodnených osôb z celkového počtu zamestnancov; alebo
- b) aspoň 30 % zraniteľných osôb z celkového počtu zamestnancov; alebo
- c) aspoň 40 % znevýhodnených a zraniteľných osôb z celkového počtu zamestnancov.

Pozitívny sociálny dopad je užitočný predovšetkým pre zamestnanosť dlhodobo nezamestnaných, prípadne ľudí so zdravotným postihnutím a pracovnú integráciu na posilnenie ich pracovných zručností, návykov a začlenenie sa do pracovnej sily. Zamestnávanie ľudí so zdravotným postihnutím povedie k pozitívnemu zlepšeniu ich života a ich integrácii do spoločnosti.

Použitie zisku registrovaného sociálneho podniku

Registráciou a udelením štatútu sociálneho podniku a počas trvania štatútu sociálneho podniku spoločnosť použije najmenej 100 % zisku po zdanení a odvode do rezervného fondu podľa zakladateľskej listiny na dosiahnutie sociálny dopad a tým dosiahnuť svoj hlavný cieľ.



Zamestnanci v októbri 2020 začali s jednoduchými prácami (maľby a opravy), do konca roka zrealizovali 3 zákazky v školských a kultúrnych zariadeniach KSK, komplexnejšiu zákazku začali na rekonštrukciu budovy na Továrenskej 3 v r. Košice. Vzhľadom na pretrvávajúcu pandemickú situáciu a zatváranie školských, sociálnych a kultúrnych zariadení je získavanie nových zákaziek pomerne náročné. Rast cien stavebných materiálov (drevo, železo) a energií zároveň spôsobil prudký rast cien materiálov. Spoločnosť v súčasnosti zamestnáva 14 ľudí. Spoločnosť na základe dohody so zriaďovateľom dostala koncom roka 2020 návratný úver vo výške 100 000 eur.

Predpokladaný vývoj spoločnosti

V roku 2022 plánuje SP KSK pokračovať v rozširovaní svojich služieb o divíziu Dom a záhrada, ktorá by sa mala zamerať na poskytovanie služieb občanom, najmä pokiaľ ide o ľudí so sociálnou odkázanosťou. Služby v divízii budú zložené z činností zameraných na pomoc v domácnosti - upratovanie, bežná údržba, drobné stavebné práce a údržba v dome a v okolí bydliska, údržba okolia obydľia - kosenie, údržba okrasných a úžitkových rastlín, atď.

Vnútoraná štruktúra sociálneho podniku

STAVEBNÁ divízia:

- Stavebné práce menšieho rozsahu - murárske práce, SDK konštrukcie (steny / priečky), maľovanie vnútorných stien a prípravné práce pred ňou (opravy a rekonštrukcie),
- Rekonštrukcie interiérov - oprava a výmena podlahových krytín, výmena svietidiel, elektrických zásuviek a vypínačov, obklady a dlažby.
- Iné dohodou

Divízia Dom a záhrada:

Po divízii Stavba spúšťa Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja (KSK) ďalšiu divíziu Dom a záhrada. Má slúžiť občanom, ale aj obciam. "Od jesene 2020 úspešne funguje v krajskom sociálnom podniku divízia Výstavba, pomocou ktorej sa podarilo zrekonštruovať viacero župných budov. Okrem iného aj budova na Továrenskej v Košiciach, do ktorej sa presťahuje Divadlo Romathan. o niekoľko týždňov. Zamestnanci Sociálneho podniku KSK pomáhali pri maľovaní a iných stavebných prácach v župných školách, internátoch, ale aj knižnici či budove, kde sídlia krajskí cestári. V súčasnosti máme vo firme 19 zamestnancov, vďaka novej ponuke služieb budeme môcť zamestnať ďalších minimálne 10 ľudí. Teší nás, že tento projekt sa v krátkom čase osvedčil a okrem pomoci so službami zamestnáva východniarov, ktorí chcú pracovať, ale sa dlhodobo nevedia zamestnať pre svoje zdravotné či iné znevýhodnenie," uviedol Rastislav Trnka, predseda Košického samosprávneho kraja.

V pilotnej fáze bude divízia Dom a záhrada poskytovať služby v okresoch Košice a Košice-okolie, postupne sa však rozšíri do celého kraja.

Služby Sociálneho podniku v rámci tejto divízie si môžu východniari objednať už v máji prostredníctvom formulára na stránke www.spksk.sk/dom-zahrada, pričom samotná divízia začne práce vykonávať v lete. Cenník služieb bude vychádzať z aktuálnych trhových cien. Sociálne odkázaní ľudia alebo zraniteľné skupiny, ako sú osamelí rodičia, budú zľavnení.

Okrem zamestnania ponúka sociálny podnik KSK zamestnancom dobré pracovné návyky, ktoré zvýšia ich šance na trhu práce. Mal by byť vzorom pre mestá a obce v regióne, ktoré majú záujem o sociálne podnikanie a chceli by takto aktivizovať obyvateľstvo so slabšími pracovnými vyhliadkami. Kým Stavbu využíval Košický samosprávny kraj predovšetkým na rekonštrukciu vlastných objektov, služby divízie Dom a záhrada budú prístupné verejnosti. Východniari si budú môcť objednať práce od maľovania interiéru, cez sťahovanie nehnuteľností až po údržbu domov, záhrad a dvorov, ale aj výkopové práce a odvoz odpadu.

Na Sociálny podnik KSK sa môžu obrátiť aj tí, ktorí potrebujú pomocť s nákupom, upratovaním domácnosti vrátane umývania okien, praním či žehlením.

Divízia Dom a záhrada:



- Hygienické maľby, interiérové maľby, pokládka kobercov, sťahovanie, čistenie nehnuteľností
- Údržba drobných drevených stavieb - altánky, drevenice, ihrská a iné
- Terénne úpravy, údržba trávnikov, orezávanie okrasných drevín a čistenie pozemkov
- Starostlivosť o zeleň – odstraňovanie buriny, kosenie, výsadba, polievanie, hnojenie.

- Pravidelná údržba záhrad, starostlivosť o trávniky a živé ploty, okopávanie listia
- Odstraňovanie zeleného a iného odpadu
- Štiepanie dreva
- Čistenie a čistenie pôdy
- Čistenie pevných plôch - chodníky, dvory, odpratávanie snehu
- Ostatné záhradnícke služby - ručné / chemické odstraňovanie buriny, odstraňovanie a posyp mulčovacej kôry a iné
- Výkopové práce, terénne úpravy, ručné rozvážanie zeminy, valcovanie, drážkovanie, kultivácia pôdy, vyrovnávanie pôdy
- Čistenie žlabov, odvodňovacích žlabov a odvodňovacích chodníkov
- Čistenie vonkajších dlažieb a obkladov
- Zametanie chodníkov a parkovísk
- Pravidelný zber odpadu
- Iné dohodou

Kontakt:

Obchodné meno: Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja sro, rsp
 Sídlo: Námestie Maratónu mieru 1, 042 66 Košice
 Vytvorené: 24.03.2020
 IDN : 53000064
 DIČ: SK2121223566
 Vložená suma pri založení: 5000 EUR
 Konateľ: Ing. Karolína Bortáková
 Tel: +421 908 066 014
 Email: office@spksk.sk
 Webstránka: www.spksk.sk

b) Prípadové štúdie: Príklady úspešných miestnych postupov alebo zlyhaní

Integrácia zraniteľných menšín v Spišskom Hrhove

Inovatívny spôsob a prístup k osvedčeným postupom, ktoré viedli k rovnosti, zvýšenej integrácii, lepšej kvalite života zraniteľných menšín, najmä Rómov.

Názov prípadovej štúdie : Integrácia zraniteľných menšín v Spišskom Hrhove
Informácie o prípade:

Kto je/bol konateľom, vlastníkom, inštitúciou, komunitou

Na úvod vystúpil Mgr. Zuzana Kučerová – poverená manažérka
 Jozef Seman – riaditeľ
 Vlastník : Obec Spišský Hrhov
 Aký problém sa riešil, riešil,

Základné informácie - umiestnenie prípadu

Prešovský kraj – okres Levoča
 Nadmorská výška: 481 m nm
 Počet obyvateľov : 1677
 Rozloha: 1200 ha
 GPS: 49,0024792, 20,6398559
 Technická infraštruktúra obce:
 odpadových vôd
 vodovodné potrubie
 plynu
 obchodu a služieb
 reštaurácia
 ubytovacie zariadenie
 Zdravotnícke zariadenie
 predškolských zariadení
 Základná škola
 športové a rekreačné zariadenia

História

Územie dnešnej obce bolo osídlené už od doby kamennej / neolitu, 450 rokov pred Kristom. Slovania sa tu usadili v 9. Storočí a v období Veľkej Moravy /9.-.10. cent. / a žil tu minimálne v troch osadách, ktoré pravdepodobne spadali pod správu hradiska na Dreveníku.

Prvá písomná zmienka o obci /slovenská obec/ pochádza z roku 1243. Počas maďarskej a nemeckej spišskej kolonizácie sa tu usadil rod, ktorý neskôr dostal šľachtické meno podľa názvu obce - Gergew alebo de Gyrgow. Počas nemeckej kolonizácie Spiša sa na území za potokom Lodzina usadili Sasi a vytvorili novú obec - Nemecký Hrhov. V roku 1280 sa po vzájomnej dohode obyvateľov oboch obcí spojili Slováci a Sasi do jednej obce. Rodina de Gyrgow sa neskôr premenovala na maďarskú a dodnes je známa ako rodina Gyorgy. Obec im patrila až do roku 1885, kedy všetky ich majetky kúpil významný uhorský šľachtic - Vidor Csáky. Hrhov sa stal domovom jeho rodiny až do novembra 1944, kedy Csákyovci majetok opustili a emigrovali do Rakúska. Počas ich pôsobenia v Spišskom Hrhove bol vybudovaný nový kaštieľ, kaplnka, veľký hospodársky dvor, liehovar, tehelňa atď. Na prelome storočí pozvali Csákyovci do Hrhova poľnohospodárskych odborníkov zo Saska,

Položka	€
Predaj služieb - stavebníctvo	248 752
Liehovar	7 675
Školenia	1 448
Všeobecné činnosti pre obec	4 880
Obchod	30 835
Granty a dary (Úrad práce)	40 825
Nedokončená výroba	- 6 737
Celkom	327 678

ktorí so sebou priniesli aj moderné technológie v chove dobytka, záhradníctve, zeleninárstve a iných remeslách. V Hrhove sa tak začína sústreďovať ešte väčšie množstvo remeselníkov nielen z Česka, ale aj z Nemecka, Poľska a ďalších krajín. V povojnovom období niektoré remeslá naďalej prežívajú, najmä v tradičných remeslách. S nástupom komunistického režimu a tendenciou koncentrovať robotníkov do centrálnych závodov došlo k ďalšiemu znižovaniu pôvodnej domácej a remeselnej výroby.

Cieľové skupiny (kto z toho profituje?). Postupný hospodársky a sociálny rozvoj priniesol značné výhody všetkým obyvateľom. Obec za 10 rokov zdvojnásobila počet obyvateľov, čo svedčí o úspechu prilákať nových osadníkov a obyvateľov. Špecifickými cieľovými skupinami boli a stále sú nezamestnaní Rómovia, ktorí žili (ako v mnohých obciach) na okraji alebo mimo intravilánu obce. Účastníci (kto pracoval, čo) Starosta, ktorý založil obecný sociálny podnik.

Náklady : štátne príspevky na bytovú výstavbu, vlastný príspevok, príležitostné granty - pozri v prílohách

4. Výstupy (čo bolo vyrobené - množstvo, zmena kvality)

Predmet činnosti:

Indikátor	Jednotka	2019	2018
príjem	€	327 677	275 224
Výdavky	€	327 632	274 111
Počet zamestnancov	otupený.	11	11

Štruktúra príjmu

Predpokladaný vývoj spoločnosti

Každý rok sa náš sociálny podnik rozrastá o nejakú aktivitu. Niektoré činnosti prechádzajú na inú spoločnosť, ktorá ešte nie je sociálnym podnikom. V roku 2020 plánujeme spustiť prevádzku sušičky

- Veľkoobchod v rozsahu voľnej činnosti
- Maloobchod v rozsahu voľných živností
- Sprostredkovanie obchodu a služieb v rozsahu voľných živností
- Realizácia stavieb a ich zmien
- Realizácia jednoduchých stavieb, drobných stavieb a ich zmien
- Výroba jednoduchých výrobkov z dreva, kovu, plastov a betónu
- Prípravné práce na stavbu, búracie búracie práce
- Zemné práce
- Poskytovanie služieb s mechanizmami
- Prevádzkovanie športových zariadení
- Príprava a predaj na priamu konzumáciu nealkoholických a priemyselne vyrábaných mliečnych nápojov, koktailov, piva, vína, destilátov
- Príprava a predaj na priamu konzumáciu tepelne rýchlo upravovaných mäsových výrobkov a obvyklých príloh ako aj bezmäsitých jedál
- Výroba liehu v pálenici z miestneho ovocia

Spoločnosť Hrhovské služby, s.r.o v roku 2019 dosiahla viacero výsledkov. Začalo sa s výstavbou 4 bytov / domov a 2x4 bytových domov na Pisárovskej ulici, vybudovala sa cyklotrasa v obci, vo februári začala prevádzka predajne miestnych produktov a začala sa rekonštrukcia sušiarne ovocia.

Pozitívny sociálny dopad dosiahli Hrhovské služby, sro, meraním percenta zamestnaných znevýhodnených a zraniteľných osôb, ktoré tvorilo 64 % z celkového počtu zamestnancov. Po odchode zo služby sa časť zamestnancov zamestnala u iných zamestnávateľov z okolitých miest a obcí. Uskutočnili sme aj školenia o sociálnom podnikaní, kde sme vyškolili množstvo starostov, ktorí na základe našich vedomostí založili sociálne podniky.

ovocia a ďalej napredovať vo výstavbe bytových domov. Radi by sme sa podieľali aj na rozšírení infraštruktúry – ciest a chodníkov pre obec. A v pláne je aj výstavba komunitného centra pre seniorov. Ďalej by sme radi rozširovali partnerstvá, zlepšovali a zväčšovali vzťahy so zákazníkmi, rozširovali existujúcu výrobu, dielne a výstavbu nových bytových domov.

5. Výsledky / Prínosy - príbeh úspechu (čo sa dosiahlo, ako, prečo)

Obec svojimi sociálnymi podnikmi výrazne zlepšila kvalitu života v obci, poskytla pracovné a sociálne príležitosti pre sociálne znevýhodnenú, zraniteľnú rómsku komunitu a oživila hospodársky život obce. Obec počas 10 rokov zamestnala 50 ľudí, vyškolila ich na rôzne práce v sociálnom podnikaní. Najúspešnejšie práce (poskytujúce pracovné príležitosti pre Rómov) boli:

obecný liehovar (2-3 zamestnané osoby)

Stolárska dielňa (3-4 osoby)

Výroba wodd štielok, peliet a brikket (2 osoby)

Zariadenie na sušenie bylín (2 osoby)

Stavba domu (11-20 osôb)

Včelí úl a iné drevené výrobky (1-2 osoby)

Požičovňa stavebných a poľnohospodárskych strojov (1-2 osoby)

Prevádzka bazéna (1-2 osoby)

Medzi Rómami nie je takmer žiadna alebo minimálna nezamestnanosť. Rómske rodiny zlepšili svoje bytové podmienky (teplá voda, sprcha, WC,). Vyškolení pracovníci si našli prácu v rámci regiónu.

Miestne projekty:

"Pracovné príležitosti pre znevýhodnené skupiny Spišského Hrhova" v rámci Operačného programu: Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Časový rámec realizácie aktivít: 11/2014 – 10/2015

Výška grantu: 66 269,64 €

Cieľ projektu:

- zvýšiť mieru zamestnanosti v obci Spišský Hrhov vytvorením nových pracovných miest so zameraním na znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a členov MRK *

Špecifické ciele projektu:

- vytvoriť 7 nových pracovných miest určených pre dlhodobo nezamestnaných príslušníkov MRK a iných znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie z obce Spišský Hrhov
- zabezpečiť činnosť 1 tútora zamestnancov
- individuálny prístup k jednotlivcom z cieľovej skupiny poskytnúť potrebnú prípravu na dlhodobo udržateľný pracovný pomer

Hlavné aktivity:

- aktivita 1: vytváranie nových pracovných miest pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a pre členov MRK
- aktivita 2: školenie vybraných zamestnancov
- činnosť 3: činnosť tútora zamestnanca

Názov projektu: Rozvoj sociálnych služieb v Spišskom Hrhove a Rošovciach

Cieľ projektu: poskytovanie kvalitných služieb starostlivosti o obyvateľstvo ohrozené sociálnym vylúčením prostredníctvom efektívnych foriem sociálnej práce.

Špecifické ciele projektu:

1. realizovať sociálnu prácu v znevýhodnených lokalitách obývaných ohrozenými a marginalizovanými rómskymi komunitami, eliminovať vplyvy sociálno-patologických javov
2. vytvárať podmienky pre uľahčenie vstupu príslušníkov rómskeho etnika a iných sociálne vylúčených osôb na trh práce a skutočné zníženie ich nezamestnanosti
3. vytvárať podmienky pre integráciu marginalizovaných rómskych komunít a iných sociálne vylúčených osôb do väčšinovej spoločnosti obce
4. vytvárať podmienky pre skvalitňovanie školskej dochádzky rómskych detí, zdravý životný štýl, využívanie voľného času, vzdelávacie a komunitné aktivity



Cieľové skupiny: občania v nepriaznivej sociálnej situácii, dospelí s fyzickými osobami, rodiny a ich rodinní príslušníci, komunity ohrozené sociálnym vylúčením, geograficky izolované skupiny, obyvatelia segregovaných a separovaných rómskych komunít, občania s nepriaznivým

zdravotným stavom, seniori, dlho- termín nezamestnaní a znevýhodnené skupiny nezamestnaných, nezamestnaní bez vzdelania, resp. nízkoúrovňoví, vzdelaní, ľudia žijúci pod hranicou chudoby, mladí dospelí po odchode z ústavnej starostlivosti a náhradnej rodinnej starostlivosti, ženy po materskej dovolenke zo sociálne odkázaných skupín.

Hlavná aktivita projektu: Podpora zvyšovania dostupnosti, kvality a efektívnosti opatrovateľských služieb (sociálne služby a opatrenia sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately), ktoré zlepšujú prístup ohrozených a marginalizovaných skupín na trh práce a do komunitnej spoločnosti.

Podporné aktivity:

1. Projektový manažment
2. Publicita a informovanosť

Výška nenávratného finančného príspevku: 88 634,48 eur



Názov projektu: Zvýšenie zamestnanosti obyvateľov obce Spišský Hrhov rozvojom a posilnením kapacít obecného podniku.

Cieľové skupiny: obyvatelia marginalizovaných rómskych komunit; nezamestnaní bez vzdelania, resp. s nízkou úrovňou vzdelania, s problémami v čítaní, písaní a počítaní; rizikové skupiny detí a mládeže, mladiství bez ukončenia povinnej školskej dochádzky

Plánované aktivity projektu:

- A1: posilnenie personálnej a priestorovej kapacity mestskej spoločnosti na rozšírenie činnosti o zamestnanecký a podnikateľský inkubátor
- A2: príprava a implementácia vzdelávacích modulov na zlepšenie adaptability cieľových skupín
- A3: vytvorenie zamestnaneckého a podnikateľského inkubátora
- A4: príprava a realizácia školení zameraných na zamestnanosť v prevádzke veľkého zamestnávateľa
- A5: vytváranie podmienok pre rozvoj sociálne znevýhodneného poľnohospodárstva
- Podporné aktivity
- Projektový manažment
- Publicita a informácie

Výška nenávratného finančného príspevku: 252 532,27 eur

Názov projektu: Terénna a komunitná sociálna práca v Spišskom Hrhove a Rošovciach

Cieľovými skupinami, ktorým bol projekt primárne určený, boli: občania v nepriaznivej sociálnej situácii, komunity ohrozené sociálnym vylúčením, obyvatelia segregovaných a separovaných rómskych komunit, občania s nepriaznivým zdravotným stavom, seniori, dlhodobo nezamestnaní a znevýhodnené skupiny nezamestnaných, nezamestnaní bez vzdelania, resp. s nízkou úrovňou vzdelania, ľudia žijúci pod hranicou chudoby, mladí dospelí po odchode z ústavnej starostlivosti a náhradnej rodinnej starostlivosti.

Realizované aktivity: Výkon terénnej a komunitnej sociálnej práce v znevýhodnených lokalitách obývaných ohrozenými a marginalizovanými rómskymi komunitami, ktorých súčasťou boli aktivity zamerané na zlepšenie školskej dochádzky školopovinných detí, spolupráca so ZŠ, SOŠ, ÚPSVaR, občianskymi združeniami.

Výstupy a dosiahnuté výsledky tvorili: pomoc poskytovaná osobám ohrozeným sociálnym vylúčením prostredníctvom rozvoja opatrovateľských služieb primárne pre marginalizované rómske komunity, využívanie služieb TSP a ATSP osobami cieľovej skupiny v oblasti sociálnej inklúzie, case management v sociálnej inklúzii a sociálnoprávnej ochrany, odstraňovanie sociálno-patologických javov, zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti

cieľových skupín, zlepšovanie životných podmienok v oblasti zdravia, bývania, vzdelávania. Prijatý nenávratný finančný príspevok: 45 658,40 eur

6. Aké problémy sa vyskytli pri dosiahnutí výsledkov

Začiatok bol veľmi ťažký. Presvedčiť ľudí, že nejde len o projekt, ktorý sa čoskoro skončí, ale o dlhodobý strategický rozvoj.

Nebolo sa od koho učiť, učili sme sa len na vlastných chybách. Veľa slepých ciest. Predaj služieb a produktov je ťažká vec. Úzko súvisí s kvalitou pracovnej sily.

7. Rady, rady

Mať víziu

Zapojte a plánujte s cieľovými komunitami

Pripravte kvalitný, realistický a flexibilný strategický a akčný plán

Mobilizujte interné a preskúmajte externé zdroje a príležitosti

Zaviesť vysokokvalitné opatrenia a riadenie

Poučte sa z chýb a stavajte na nich

Buďte vytrvalí a trpezliví

8. Kontaktné údaje (inštitúcia, manažér, adresa, telefón, pošta, webová stránka atď.)

Mestský sociálny podnik, spol.

Obec Spišský Hrhov

Adresa : SNP 10, 053 02 Spišský Hrhov

Starosta : Zuzana Kučerová +421 907 116676

Riaditeľ MSE : Jozef Seman

Manažérka : Zuzana Kučerová



Základná škola v Spišskom Hrhove - príklad ako dobre vzdelávať a začleňovať zraniteľné komunity

Všeobecné informácie o inštitúcii

Typ: štátna vidiecka plnoorganizovaná škola s právnou subjektivitou

Vyučovací jazyk: slovenský

Počet školských rokov: 9

Počet zamestnancov: 35 plne kvalifikovaných pedagogických a odborných zamestnancov

Počet žiakov: 323 žiakov ZŠ, 83 žiakov predškolského veku

Názov školy: Základná škola s materskou školou

Adresa: Komenského 2, 053 02 Spišský Hrhov

Kontakt: Mgr. Peter Strážik, tel. +421 53 459 2216,

e-mail: skola@skolahrhov.sk

Web: <https://skolarhov.sk/>



Ciele

- Vytvárať motivujúcu atmosféru pre žiakov a zamestnancov školy
- Podporovať nový spôsob myslenia, ktorému chýba prístup „nemožný“.
- Budovať dobré vzťahy v škole a v komunite
- Transformovať negatívny prvok vo vzdelávaní a v existencii školy na pozitívny príklad bezproblémového spolunažívania, spolupráce a odstraňovania napätia a bariér menšín

Vízia

Inkluzívne vzdelávanie a vzdelávanie vedúce k zvyšovaniu environmentálneho povedomia žiakov

Úvod

Základná škola s materskou školou v Spišskom Hrhove nie je z organizačného hľadiska výnimočná a tento typ školy nájdeme v mnohých iných obciach, no jej činnosť je jedinečná. Množstvo projektov a aktivít, ktoré sa v nej realizujú je neskutočné, pričom väčšina z nich sa realizuje svojpomocne alebo z prostriedkov školy alebo z rôznych dotačných schém, grantov, nadácií a pod.. Škola je veľmi aktívna v podávaní žiadostí o dotácie a grantov. Nápady a iniciatívy sú tu mimoriadne vítané a v prípade akýchkoľvek problémov sa hľadajú riešenia, nie zdôvodnenia neuskutočiteľnosti. A to je podľa nás základ úspechu. Nemusíme zvlášť zdôrazňovať, že v samotnej hrhovskej škole sa to neobjavilo, ale je to výsledok tvrdej práce a dobrých vzájomných vzťahov v škole, ako aj v obci ako takej.

Z celkového počtu žiakov je viac ako polovica (presne 53 %) rómskeho pôvodu, čo do značnej miery ovplyvňuje charakter školského kurikula prvkami inklúzie a obohatenia o multikultúrny rozmer a spoluprácu s neziskovými a neziskovými organizáciami. - vládne organizácie. To, čo mnohé školy v regióne považujú za negatívny prvok vo vzdelávaní a jeho existencii, sa v škole v Spišskom Hrhove stáva pozitívnym príkladom bezproblémového spolunažívania, spolupráce a odstraňovania menšinového napätia a bariér.



Hlavné aktivity

V nasledujúcich častiach uvedieme niekoľko príkladov dobrej praxe z pohľadu vedenia školy. Rómske zastúpenie tvoria deti zo Spišského Hrhova a marginalizovaná komunita z Roškoviec. Pre tieto dve komunity je charakteristické diametrálne odlišné sociálne prostredie, spôsob bývania, počet detí v rodinách, hygienické návyky a postoje žiakov k školským povinnostiam. Napriek

tomu školské prostredie prijíma žiakov z oboch komunít a snaží sa o individuálny prístup. Možno banálne vyznieva fakt, že riaditeľ školy pozná všetkých žiakov bez rozdielu pôvodu a národnosti po mene, čo prispieva k mimoriadne osobnému prístupu a pocitu dôležitosti z hľadiska sebavedomia žiakov. Túto skutočnosť rešpektujú najmä žiaci z marginalizovaných komunít a uvedomujú si stav rovnocennosti medzi majoritnou populáciou. Tento spôsob prístupu vedenia školy poskytuje spätnú väzbu pri riešení konfliktných situácií, ktoré sú však ojedinelé. Žiaci navštevujú riaditeľa počas prestávok bez ostychu a strachu, s pocitom zadosťučinenia, že ich problémy a postoje sú akceptované a riešené.

Základná škola v Spišskom Hrhove si získala povest modernej, demokratickej a rýchlo sa rozvíjajúcej inštitúcie rodinného typu, kde je vzťah škola – žiak – rodič elementárnym prvkom v procese riadenia a komunikácie. Bez ohľadu na národnosť je nadviazaný úzky kontakt s rodičmi, ktorí pravidelne komunikujú s vedením školy a triednymi učiteľmi osobne alebo telefonicky, bežne cez mobilnú aplikáciu Messenger a e-mail. Vedenie školy a pedagogický zbor rešpektujú individualitu žiakov, ich sociálny pôvod a prostredie, z ktorého pochádzajú. Rodičia vnímajú proces výchovy a vzdelávania v škole pozitívne, sú priamo zapojení do školských a mimoškolských aktivít, sú v kontakte so školou a svojimi podnetmi a spoluprácou skvalitňujú výchovno-vzdelávací proces. Kvalitne vypracovaný školský vzdelávací program s prvkami inklúzie zabezpečuje vyvážený osobnostný rozvoj žiakov.

Medzi priority školy patrí výučba cudzích jazykov, počítačová gramotnosť, posilňovanie sociálneho a environmentálneho povedomia žiakov, rešpekt k regionálnym a folklórnym tradíciám, šport, zvyšovanie gramotnosti a široká škála aktivít, ktoré nie sú bežne dostupné na školách rovnakého typu v SR. regióne. Veľký dôraz kladie na dôkladnú prípravu žiakov na štúdium na stredných školách. Svedčia o tom aj výborné výsledky testovania, ktoré žiaci na Monitore 9 v rámci okresu dosiahli počas posledných školských rokov. Potešiteľné je, že v každom deviatom ročníku sú zastúpení aj rómski žiaci, ktorí nielenže absolvujú základné vzdelanie s percentuálnou úspešnosťou v monitore, ale pokračujú na stredné školy a školy učňovského typu v okrese.

Dôkazom atraktivity a obľúbenosti školy je aj jej nebývalá medializácia doma i v zahraničí, keď za posledné roky vyšlo okolo 30 príspevkov v

printových médiách a 20 televíznych príspevkov v hlavnom spravodajstve slovenských a zahraničných televízií.



Štúdium cudzích jazykov a kurzov angličtiny na škole okrem kvalifikovaných pedagógov obohatili počas dvoch školských rokov aj dvaja lektori z USA a lektor z Veľkej Británie, čím si študenti prehĺbili svoje jazykové znalosti a znalosti o krajinách. s angličtinou ako úradným jazykom. Vzhľadom na vznik viacerých cirkevných základných škôl v tesnej blízkosti obce a rastúcu konkurenciu potrebovala miestna škola zatráktívniť a odlíšiť sa od ostatných. Zahraniční učitelia boli skvelým základom pre zvyšovanie kvality. Vzhľadom na zastúpenie rómskych žiakov a skutočnosť, že mnohí ich rodičia už v tom čase pracovali v Spojenom kráľovstve, využili prítomnosť zahraničných lektorov, aby pomohli rómskym žiakom sústrediť sa na konverzáciu, korešpondenčný tréning a simulované situácie potrebné na cestovanie a pracovať v zahraničí. Rómski žiaci navštevovali popoludňajšie aktivity a prednášky s nečakaným záujmom a dokonca s nimi trávili víkendy v priestoroch školy. Výsledky ich práce sa odrážajú vo veľmi zreteľnom posune v používaní cudzieho jazyka a záujme o jeho prehlbovanie. Pobyť týchto cudzincov bol financovaný z rozpočtu školy, ubytovanie poskytla obec bezplatne. Lektori poskytovali vzdelávanie aj rodičom žiakov v popoludňajších a večerných kurzoch rôznych úrovní. Takmer polovicu rodičov tvorili miestni rómski rodičia žiakov školy.

Zaujímavým benefitom výhradne pre rómske deti bola grantová výzva Nadácie Orange v oblasti vzdelávania, kde bol predložený malý projekt v hodnote 3 000 € s názvom: „Dajme šancu slabším“. Po jeho schválení vybrali skupinu 50 rómskych detí, ktoré sa počas letných prázdnin pod vedením pedagógov a dobrovoľníkov z radov rómskych študentov stredných škôl zo Spišského Hrhova zapojili do aktivít zameraných na zvýšenie

gramotnosti v anglickom jazyku. Každý študent dostal dvojazyčný slovník, písacie potreby, papier a zošity, ktoré používal počas projektu. Paradoxne, cez prázdniny bola škola plná detí. Tieto deti nikdy netrávili letné mesiace pri mori, ani u starých rodičov. Tentoraz im škola výmenou za letnú nudu, ktorá je v živote rómskych žiakov bežná, poskytla zaujímavé množstvo aktivít. Výborným výstupom projektu bol záujem frekventantov pokračovať v jazykových aktivitách aj v septembri prostredníctvom popoludňajšieho záujmového vyučovania.

Prostredníctvom výzvy z projektu Comenius bola škole schválená učiteľka nemeckého jazyka. Okrem týchto cudzích jazykov sa žiaci prvého stupňa učia taliančinu. Škola disponuje modernou jazykovou učebňou vybavenou sluchovou technikou pre moderný systém výučby jazykov. Uvedomujúc si potrebu zvyšovania gramotnosti nielen rómskych žiakov, dala škola vybudovať novú presklenú knižnicu v aule školy, kde majú žiaci možnosť vidieť názvy kníh vždy, keď prejdú okolo prestávky. Účelom vybudovania knižnice, ktorá bola dovtedy umiestnená v troch kabinetoch v triede strednej školy, bolo a stále zostáva zvýšiť záujem o čítanie a prácu s textom prostredníctvom veľkého množstva aktivít plánovaných počas celého roka.

K zvýšeniu návštevnosti knižnice svojou troškou prispieva aj svojou aktivitou „neskúšajúci“: žiaci navštívia riaditeľa v jeho kancelárii a prerozprávajú obsah prečítanej knihy, a tak majú možnosť získať malú odmenu. Veľké množstvo sprievodných aktivít knižnice zvyšuje kultúru čítania. Samotný projekt, respektíve aktivita „neskúšajúcich“ prináša od svojho vzniku nevidaný a nečakaný úspech. Žiaci, ktorí si požičajú a prečítajú knihu zo školskej knižnice, môžu potom cez prestávku navštíviť riaditeľňu školy, priniesť prečítanú publikáciu, ale hlavne sa porozprávať o obsahu, zaujímavých pasážach a reagovať na otázky riaditeľa školy. Následne, ak študent splní stanovené kritériá (doposiaľ nebol zaznamenaný prípad študenta, ktorý by sa pokúsil podvádzať), dostane list s podpisom riaditeľa školy, ktorý potvrdzuje prečítanie knihy. To mu/jej umožní vyhnúť sa skúške alebo malému testu. Funguje to ako akýsi „žolík“, ktorým sa študent môže raz vyhnúť skúške alebo písomke. Pozitívnym výsledkom je počet prečítaných kníh žiakmi, ktorí potom nebojácne referujú o prečítanej literatúre. Dokonca aj ľudia s poruchami učenia v jazyku

prejavujú svoj záujem o knihy niekoľkokrát týždenne.

Základná škola v Spišskom Hrhove je v posledných rokoch úspešným žiadateľom a realizátorom projektov podporených z fondov Európskej únie, firemnej filantropie a nadácií podporujúcich vzdelávanie. Jedným z najvýznamnejších je projekt s názvom „Spoznajme slovensko-poľskú hranicu“, kde spolu s partnerskou školou z poľského Poroninu mali žiaci možnosť navštíviť desiatky miest, obcí a prírodných krás na oboch stranách Spiša, realizoval množstvo spoločensko-remeselných aktivít, vydal turistického sprievodcu a slovník v troch jazykoch. Projekt podporil Vyšší územný celok (VÚC) Prešov sumou 50 000 €. Poteší aj fakt, že poľskí žiaci partnerskej školy bez predsudkov a iných prekážok nadviazali priateľstvá s rómskymi žiakmi zo Spišského Hrhova a dodnes komunikujú prostredníctvom e-mailov. Tento projekt do značnej miery pomohol odbúrať predsudky našich Rómov voči sebe samým a umiestniť sa v komunite.

Ďalším medzinárodným projektom v rámci programu cezhraničnej spolupráce je grant, v ktorom je škola v Spišskom Hrhove prvým lídrom projektu „Spoznaj svojho priateľa“. Študenti dostali možnosť zúčastniť sa medzinárodnej školy v prírode a pripraviť si prezentačné DVD o živote v obci a na škole. Ani tu neboli v pozadí žiadni žiaci z rómskej komunity, ktorí sa v rámci projektu zapojili do súťaží, a to tak poznania faktov o Poľsku a Slovensku, ako aj natáčania videoprezentácií o živote v obci resp. v škole.



Spolu s českou partnerskou školou v Moravanoch a poľskou školou v Poronine žiaci realizovali projekt „Vianočný plenér“, ktorý podporil Poľský inštitút na Slovensku. Nápad vzišiel od vedenia školy, keďže využilo sponzorský program Poľského inštitútu v Bratislave. Projekt vyvrcholil bohatým vianočným kultúrno-folklórnym podujatím v Spišskom Hrhove s prezentáciou tradičných

sviatočných zvykov a ochutnávkou medzinárodnej kuchyne. Nemenej dôležitým aspektom projektu bol jeho multikultúrny a etnický rozmer, keďže rómski žiaci úspešne reprezentovali hrhovskú školu a svoj temperament preniesli na javisko prostredníctvom kostýmov, hudby, tanca a hovoreného slova. Opäť, a nie po prvý raz, zožali veľký úspech a obdiv. Sebavedomie tejto komunity bolo na tejto aktivite výrazné.

Za účasti partnerov z Poľska škola realizovala projekt „Remeselný plenér“, kde sa predstavilo asi dvadsať remeselníkov zo Spiša, ktorí predvádzali a školili žiakov v jednotlivých remeslách a zručnostiach. Nápad vznikol vďaka



úzkej spolupráci s miestnymi remeselníkmi, z ktorých mnohí sú rodičmi žiakov školy. Celá táto aktivita bola sponzorovaná drobnými miestnymi podnikateľmi, škola nemusela využívať vlastné zdroje. Nemenej dôležitým prvkom celej aktivity boli rómske deti školy, ktoré preukázali zručnosti najmä v práci s drevom pri výrobe píšťaliek a pastierskych píšťal, ale aj v zdobení kraslíc a naivnej maľbe na sklo. Význam tradičného remesla škola naďalej udržiava na záujmových hodinách.

Následne sa prostredníctvom výzvy Nadácie Orange stali úspešnými žiadateľmi o malý grant vo výške 3 000 € v projekte „Naučme deti tradíciám ich predkov – spišskému remeslu“. V projekte škola úzko spolupracovala s miestnou neziskovou organizáciou a v priebehu šiestich mesiacov realizovala stovky hodín remeselnej výroby drobností vo vyšívaní, paličkovaní, čipkárstve, drotárstve, maľbe na sklo, rezbárstve a pod. viac. Do projektu sa zapojili takmer všetci žiaci školy vrátane špeciálnych tried. Opäť sa ukázalo veľké nasadenie a záujem rómskych žiakov o drobné umelecké remeslá. Oficiálnu časť projektu završila výstava, ktorá bola dôkazom šikovnosti a zručnosti rómskych detí. V podstate všetci pozvaní hostia videli nielen výrobky rómskych žiakov, ale aj ich

vlastnú prácu pri predvádzaní výroby ručných prác.

Škola sa okrem iného v období od začiatku roku 2008 do konca roku 2009 zapojila do projektu „Rovnosť príležitostí“, ktorého cieľom bolo vytvoriť systém podpory sociálnej integrácie rómskych žiakov, znížiť počet segregovaných tried s iba rómskych žiakov, vytvárať model integrovaného (inkluzívneho) prostredia školy. Do projektu na Základnej škole v Spišskom Hrhove sa zapojili štyria učitelia a približne 80 žiakov. Zámerom projektu bolo aj zvýšenie kvality menšinového vzdelávania, odstránenie stereotypov a predsudkov vo vzdelávaní, zvýšenie odbornej spôsobilosti a adaptability učiteľov na akceptovanie interkultúrnej diverzity s priamym zapojením rómskych žiakov ako partnerov do tvorby autentických učebných materiálov s využitím ich nových e-learningové kompetencie získané v rámci projektu.

V projekte, ktorý bol výlučne internou aktivitou školy bez možnosti získania grantu či sponzorstva, priniesli do vyučovania na stredoškolskom stupni zaujímavú inovatívnu metódu. V aktivite s názvom „Turistické sprievodcovské služby“ sa žiaci školy spolu s lektormi zo Sandwell College, University of Birmingham vo Veľkej Británii stali súčasťou kvalitného intenzívneho jazykového vzdelávania a školenia pre sprievodcovské služby v regióne. Hoci sa do tejto aktivity zapojila iba jedna rómska žiačka zo 7. ročníka, vie vás bez problémov previesť obcou a opísať všetky významné pamiatky dobrou angličtinou.

Nadácia pre deti Slovenska poskytla škole prostredníctvom aktivity Hodina deťom nenávratný finančný grant v projekte „Mozaika bylín – krok mladých k zdraviu“. Vďaka tejto podpore (cca 5 000 €) žiaci pestujú v areáli približne 60 druhov liečivých rastlín, spracovávajú a sušia bylinky a pripravujú čaje pre vlastnú spotrebu. Každý žiak školy navštevuje pravidelné ochutnávky čajov. Žiaci školy získali bezkonkurenčne prvú cenu v Národnej súťaži liečivých rastlín. Rómski žiaci na hodinách anglického jazyka hľadali anglické preklady a popisy bylín a liečiv, ktoré následne spracovali do farebných plagátov a interaktívnych prezentácií v učebni informatiky. Je úžasné sledovať žiakov v bylinkovej záhrade školy, všetkých bez rozdielu pôvodu, ako vedia bylinky pomenovať a popísať ich využitie a liečivé účinky.



Nemožno opomenúť ani Barbaru Tiefenbacher, rakúsku dobrovoľníčku a študentku romológie na Viedenskej univerzite. Filantropka a aktivistka zameraná na zlepšenie sociálnej oblasti Rómov v Európe pravidelne podporuje školu nielen finančne, ale najmä možnosťou zúčastňovať sa medzinárodných plenárnych zasadnutí v oblasti kultúry, umenia a vzdelávania. Doteraz spoločne zrealizovali množstvo zaujímavých aktivít. Vďaka jej kontaktom škola získala 10 počítačových zostáv z viedenskej banky.

Špecifickou aktivitou, ktorá do určitej miery presahovala rámec samotnej školy, bol program Regionálneho rozvojového partnerstva s názvom Rómsky vzdelávací rozvojový fond (RED Fund). Išlo o doučovanie vybraných intelektovo nadaných rómskych žiakov pod vedením riaditeľa školy, financované americkým donatorom a filantropom Jarretom Schecterom z New Yorku, ktoré bolo významnou aktivitou v procese podpory vzdelávania žiakov z marginalizovaných komunit. Fond podporil troch bývalých žiakov základných škôl, ktorí sa počas štúdia na gymnáziu v Levoči podieľali aj na jazykových aktivitách školy a úzko spolupracovali s riaditeľom školy ako korepetítor. Jedna študentka sa stala študentkou vysokej školy v odbore fyzioterapia a pomáhala škole ako dobrovoľníčka pri organizovaní letných vzdelávacích aktivít.



Škola realizovala projekt s názvom „ Svet chleba – chlieb vo svete “. Jeho cieľom bolo realizovať netradičné vyučovacie stratégie, ktoré rozvíjajú vzťah žiakov k prírode, remeslám, tradíciám a následne získavajú určité kompetencie na podnikanie. Spojovacou témou bol chlieb – jeho výroba, tradície, rôzne druhy chleba vo svete, predaj a reklama. Časť projektu bola venovaná rímskej tradícii pečenia nekvaseného chleba zvaného marikle . Najmä žiaci z osady v Roškovciach poznajú časy, keď bol tento nekvasený chlieb jedným z mála druhov potravín v čase núdze. Snahou realizátorov projektu – učiteľov – bolo, aby deti zo sociálne silnejšieho prostredia dostali možnosť monitorovať takýto aspekt života Rómov. Študenti sa téme venovali v šiestich blokoch interaktívnou formou a zážitkovými aktivitami. Študenti s odborníkmi prostredníctvom diskusií a prípadových štúdií realizovali aktivity na témy prípravy podnikateľského zámeru, prezentácie, výroby, konštrukcie pece, pečenia, manažmentu predaja a podobne. V areáli školy si vyskúšali „predávať“ vlastnoručne upečený chlieb a pečivo s prísadami z vlastnej bylinkovej záhradky. V záverečnej fáze projektu uskutočnili stretnutia v obci s prezentáciou výstupov projektu a pozvali rímskych a nerímskych obyvateľov obce. Do projektu bolo zapojených 120 rímskych žiakov a 30 rímskych rodičov.



Škola spolupracou s Metodicko-pedagogickým centrom zaviedla a aplikovala celodenný vzdelávací systém pre žiakov marginalizovaných rímskych komunít, čo v praxi znamená, že títo žiaci majú široké možnosti voľnočasových aktivít do cca 17.00 h počas pracovných dní. Škola získala výpočtovú a didaktickú techniku na realizáciu celodenného vzdelávacieho systému z prostriedkov projektu vo výške cca 12 000 €.

